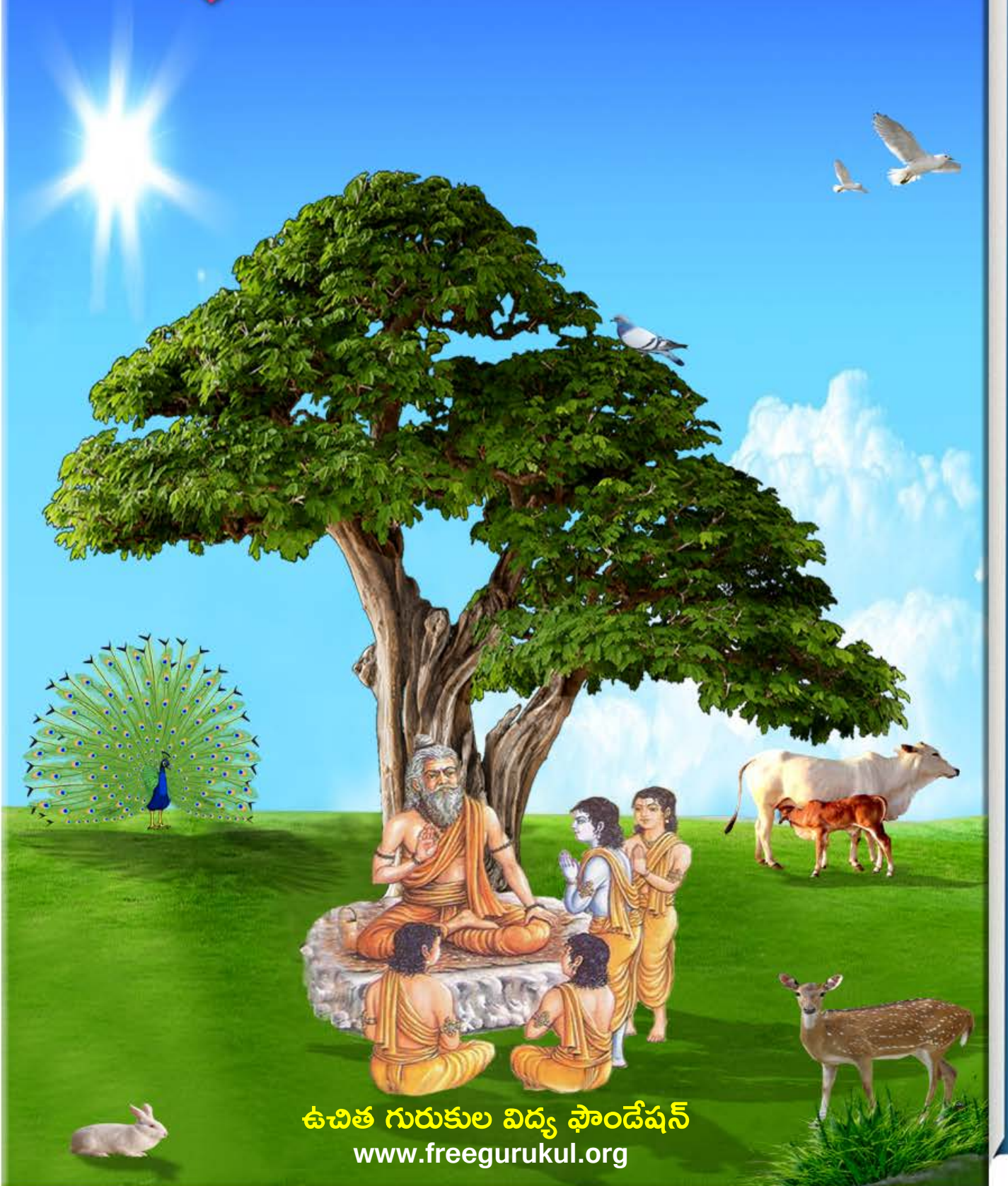

ఉప వేదాలు

మీకు అవసరమైన వైద్య వివేకం

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు కృష్ణుడు

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాభాజ

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

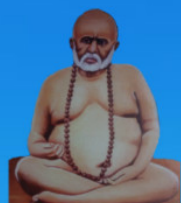

గురు వీరభక్త్యేంద్ర స్వామి

యోగి బేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు చైతన్య స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మ శారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయీబాబా

గురు అరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. x

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Manuscripts
Hindu/Leaves (Manuscripts)

Title

Author

Year to

Subject Any Subject

Language

Scanning Centre Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or](#)
[Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at ICAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది ఐలిప్పులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

మీకు

అవసరమైన

వైద్య వివేకం.....

(అసాంక్రామిక వ్యాధులు)

రచన : డాక్టర్ కె. ఎన్. సంజీవి ఎమ్. డి.,

మద్రాసు వైద్యకళాశాల వైద్యాచార్యుడు (రిటైర్డ్)

అనువాదం : డాక్టర్ లేటోమూర్తుల గురునాథం

గుండి మెడాన్

పపరుపేట : ఏలూరు.

ప రి చ య ము

ప్రజాసామాన్యానికి ఆకర్షకంగా, విశేషోపయోగకరంగా ఉండే పుస్తకాల ప్రచురణకు దోహదం చెయ్యాలనే సంకల్పంతో దక్షిణభారత పుస్తక సంస్థ లోగడ కొన్ని పుస్తకాలను ప్రచురింపజేసింది. ఆ ప్రచురణల వలన కలిగిన అనుభవంతో ఇప్పుడు మరికొన్ని పుస్తకాలను వివిధద్రావిడ భాషలలోనికి అనువాదం చేయించి ప్రచురింప జేస్తూంది. సాతకులలో భిన్న భిన్న అభిరుచులకు తగినట్లు ఈ పుస్తకాలను శ్రద్ధగా ఎన్నికచేశారు. అందు వల్ల, మానవ జీవితానికి సంబంధించిన వివిధవిషయాలను గురించిన రచనలు ఇందులో ఉండటం సహజం. భారత మహానాయకుల జీవిత చరిత్రలు, వారు చేసిన ఘనకార్యాలు వివరించే గ్రంథాలు ఈ ద్వితీయ గ్రంథ పరంపరలో ఒక శాఖ. మనదేశ శ్రేయస్సుకోసం, అభ్యుదయం కోసం ఆ మహా పురుషులు ఏమిచేసినది, వారికి తామెంత ఋణపడిఉన్నది, ప్రజలకు ముఖ్యవశ్యకములైన హక్కులను సంపాదించడానికి వారి స్నేహితు పాట్లు పడినది ముందు తరాల వారంతా తెలుసుకుని ఉండటం అవసరం.

తత్త్వశాస్త్రం, మతం, విజ్ఞానశాస్త్రం, సాహిత్యం - ఈ గ్రంథ పరంపరలోని ఇతర శాఖలు. కథానికలు, ప్రాచీన కళా సంపదలను అభివర్ణించే గ్రంథాలు కూడా ఇందులో ఉండటం ముదావహం. నాటకకళ, శిల్పశాస్త్రం, పురావస్తుపరిశోధనలు, నిరతాద్భుతావహములైన దాక్షిణాత్య దేవాలయాలను గురించిన గ్రంథాలు ఈ పరంపరలో ఉన్నవి.

విజ్ఞాన వికాసదాయకములైన భిన్న భిన్న విషయాలను గురించిన ఈ గ్రంథాలు ప్రజలను విశేషంగా ఆకర్షింపగలవని, ఆ విధంగా ఇట్టి ప్రచురణలకు ముందుముందు విస్తార ప్రచారం కలుగగలదని నా విశ్వాసం.

దక్షిణ భారత భాషలలోని ఊర్దమ గ్రంథాలు కొన్నింటిని మిగిలిన గాక్షిణాత్య భాషలలోకి అనువదించజేయటం ఈ ద్వితీయ గ్రంథపరంపరలోని మరొక ప్రశంసనీయమైన విశేషం. ఈ పుస్తకాలన్నీ పూర్తిగా వెలువడినప్పుడు విద్యావంతులలో ఎక్కువమందిని వివిధ విషయాలను గురించిన జ్ఞానానందైగల పాఠకులుగా ఆకర్షించి, ఆ జ్ఞానపిపాసను తృప్తిపరచడానికి యోగ్యమైన గ్రంథాలనుకూడా వారికి అందజేసినట్లు అవుతుంది.

ఈ దక్షిణ భాషా పుస్తకసంస్థ ఆశయాలు శీఘ్రముగా సఫలము కాగలవని ఆశిస్తున్నాను.

మద్రాసు,

7 అక్టోబరు 1958.

ఇట్లు.

ఏ. లక్ష్మణస్వామి ముదలియార్.

వైస్ ఛాన్సలర్.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం.

ఉ పో డ్దా త ము

ఆరోగ్య జీవనమును, వివిధ రోగహేతువులను సుబోధకంగా సరళంగా వివరించే గ్రంథాల ఆవశ్యకత నేడు సర్వత్ర గుర్తిస్తున్నారు. “మీకు అవసరమైన వైద్య వివేకం - అసాంక్రామిక వ్యాధులు” అనే ఈ ఉపయోగకరమైన గ్రంథం దక్షిణభామపుస్తకసంస్థ సహకారంతో ప్రకటితమవుతుండటం ముదానహం.

అసాంక్రామిక వ్యాధులు మానవ శరీరంలోని ఏ యే మండలాలలో ఏ విధంగా ఉద్భవించి వ్యాప్తి చెందేదీ ఈ గ్రంథకర్త నిరూపించారు. మానవ శరీరంలోని వివిధ అవయవాల ధర్మాలను, ఆయా రోగలక్షణాలను కూడా వివరించారు. ఇట్టి గ్రంథాలు పాఠకులకు ప్రాణప్రదములైన రహస్యాలను తెలుపడంతో పాటు, ఇట్టి గ్రంథాలను ఇంకా ఎక్కువగా చదవాలనే ఆసక్తిని కూడా పెంపొందించ గలవు.

ఆరోగ్యరక్షణకు, వివిధ రుగ్మతలకు సంబంధించిన ప్రాథమిక విషయాలు తెలిసికొనగోరే వారందరికీ ఈ గ్రంథం అత్యంత ప్రయోజనకారి.

ఈ గ్రంథరచయిత డాక్టర్ కె. ఎన్. సుబీవి చిరకాలం మద్రాసు వైద్యకళాశాలలో ఆచార్యులుగా పనిచేసిన అనుభవజ్ఞులు. ఈ పుస్తకము సర్వే సర్వత్ర ప్రశంసా పాత్రం కాగలదని నా విశ్వాసం.

మద్రాసు,
29 డిసెంబరు 1958.

ఎ. లక్ష్మణస్వామి ముదలియార్
వై సీ చా న్సె ల ర్,
మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము.

విషయ సూచిక

1	పుట్టుకతో కలిగెడి శరీర వికారములు	1
2	ఆహారము : వ్యాధి	7
3	అంతస్స్రావ గ్రంథికి సంబంధించిన వ్యాధులు	23
4	జీర్ణకోశ వ్యాధులు	31
5	హృదయ వ్యాధులు	40
6	హెచ్చు రక్తపుపోటు	43
7	జననేంద్రియ మూత్ర కోశ వ్యాధులు	49
8	నాడీమండలి వ్యాధులు	53
9	పాండురోగములు	70
10	ఎల్లెరీ	76
11	పుట్టకురుపు (కేన్సరు)	81
12	అభిఘాతములు - ప్రమాదములు	89
13	శైశవవార్ధక్యవస్థలు	99
14	రోగవిదానమునకును చికిత్సకును సంబంధించిన సమస్యలు	105
15	సాంఘిక వైద్యశాస్త్రము	114

ఈ అధ్యాయములో ఆ యా మనుజులకు పుట్టుకతో శరీరము నందు కలిగెడి వివిధమైన శారీరక వికారములను గూర్చియు, ఆయా ఛాతువులలో కలిగెడి మార్పులచే, పుట్టిన తరువాత కొంతకాలమునకు ఉత్పత్తిచెందు ఛాతువికారములను గురించియు చర్చింప దలచితిని.

పుట్టుకతో వచ్చెడి వ్యాధులు, వికారములు, వైకల్యములు - వీనిని సహజ వికారములు అని (Congenital anomalies) పేర్కొన వచ్చును. ఇట్టివి - పెదవి తొట్టి (Harelip) అంగుడు నగులు (Cleft Palate దీనినే గ్రహణం మొత్రి అని కూడా అందురు), కాలికి లేక చేతికి ఆరేసి వేళ్ళుండుట, వంకర పాదములు (Talipes) మొదలైనవి. ఈ వికృతులు అసలు గర్భోత్పత్తి క్రమములోనే అంత రములో ఏదో మార్పుచే కలుగు చున్నవి. ఇట్టి అంగ వికృతులు ఆ ఒక్క

వ్యక్తికే గాక అతని వంశపారంపర్యముగా కూడా కొన్నిచోట్ల కనిపించుచున్నవి.

ఇవే గాక యింకను శరీరములో కలగెడి చాతువికృతులు, పైకి కనపడకుండా ఉండెడివి. చాలా కలవు. ఇట్టి మూర్పులు చూపరులకు తానరాకపోవుటయేగాక, అవిగల వ్యక్తికి కూడ తెలియకుండగా నుండును. ఉదాహరణకు, ఒకనిలో తన రక్తములోని ఎర్రకణములు ఒకవిధమైన పెళుసుదనమును జన్మతోనే చెంది, అవి తమయందుండెడి రంగును గోల్పోవుటచే కొన్ని కొన్ని రోగములు సంభవించుచుండును. రక్తమునకు సంబంధించిన యింకొక వ్యాధిలో రక్తము స్రవించినపుడు అది పేరుకొను స్వభావము కోల్పోవుటచే, ఏదైనా స్వల్పగాయము తగిలినప్పటికిని ఆరోగ్యవంతుల రక్తము గడ్డకట్టునటుల ఈ రక్తము గడ్డకట్టక, అదేవనిగా తారిపోవుచూ అధికరక్తక్షయము కలుగ వచ్చును. ఈ వ్యాధిని రక్తస్రావము అందురు (Haemophilia).

చిత్రమైన ఈ వ్యాధి ఒక్కొక్క వంశములో పరంపరగా కలుగుచూ, శ్రీలను బాధించకపోయినప్పటికి, వారి ద్వారా మగ సంతతికి సంక్రమించుచూ బాధించుచుండును. ఈ రక్తస్రావమునెడి వ్యాధి కలవారికి అతి స్వల్పముగా గాయము కలిగి నపుడు, చాల జాగ్రత్తగా శత్రు చికిత్స చేసినను కూడ, వారి రక్తస్రావమును ఆపుట చాలా కష్టసాధ్యమగును. ఇదే విధముగా కొంత మందికి వారి మూత్రపిండములలోగాని, పూపిరి తిత్తులలోగాని, నీటి కంతులు (Oysts) జన్మతోనే కలుగుటచే ఆ యా అవయవములయందు వికృతులు సహజముగా యేర్పడు చుండును.

పుట్టుకతో సంభవించెడి హృదయ వికృతికూడ కలదు. ఈ సహజ హృదయ వ్యాధిలో ధమనులు (శరీరములో వివిధ భాగములనుండి

హృదయమునకు రక్తమును కొనిపోవు నాశములు) సిరలు, (హృదయమునుండి వివిధభాగములకు రక్తమును కొనిపోవు నాశములు) వీనిలో అనేక విధములుగా వాని ఆకారములలో వికృతులు కలిగి శిశువు పుట్టును. ఈ ధమనులయందు, సిరలయందు కలిగెడి సహజ వికృతులను సరిజేయుటకు ప్రయత్నములు విశేషముగా ఇటీవల జరిగినవి. ఈ విజ్ఞానాభివృద్ధి యంతయు ఉరశ్శస్త్ర (Thoracic Surgery) అనేది శస్త్రచికిత్సా విభాగమునకు చెందియున్నది. పుట్టగానే ఇట్టి వికృతిచే దాన వడుచూ సహజముగా రక్తప్రసారము లేమిచే నల్లదిచిపోవుచుండు శిశువు పూర్వకాలములో శీఘ్రముగా మరణోన్ముఖమై యుండెడిది. అట్టివి నేడు సరియైన యీ ఉరశ్శస్త్ర (Thoracic Surgery) చికిత్సావిధానముచే తిరిగి జీవించగలుగుచున్నవి. తరచుగా ఇట్టి సహజ హృదయ వికృతులు ఆ శిశువు తల్లి గర్భమందున్న మొదటి మూడు మాసములలోను తల్లికి కలిగెడి జర్మనీ పొంగు (German Measles) అనేది వ్యాధివల్ల సంభవించుచున్నవని కనుగొనబడినది. జర్మనీ పొంగు అనేది వ్యాధి. సూక్ష్మ దర్శిని యంత్రములతోకూడ కాసలాక, వాయువు ద్వారా వ్యాపించగల ఒక జాతి అత్యంత సూక్ష్మజీవుల వలన కలుగుచున్నది (వీనిని వైరస్ లందురు. Viruses) వీనిలో అనేక జాతులుకలవు. జర్మనీ పొంగును కలుగజేయు ఈ జాతి మరికొన్ని రకముల అత్యంత సూక్ష్మజీవులుగూడ తల్లిగర్భములో శిశువు నావరించుకొనియుండు మావినిరూడ తొచ్చుకొని, శిశువు శరీరమునుజేరి, ఆ పుట్టిబోవు శిశువు యొక్క హృదయము మొదలైన అవయవములను యుక్తముగా ఏర్పడనియకుండా చేయగలవనుటకు సావకాశము గలదు.

కొన్ని కొన్ని సహజవ్యాధులలో ఆ వంశ పరంపరాగతిని బట్టియు, ఆ వంశములోనే తరచు సంభవించుట బట్టియు, ఇట్టి సహజ

వ్యాధులు అత్యంత సూక్ష్మజీవులు మొదలైన వాహ్యకారణములచే కలుగుచున్న వనుటకు నిదర్శనము లేకపోవుటచే, అది పుట్టుటకు ఆ గర్భిణీ స్త్రీ శరీరములోనే, మనకు స్పష్టము కాని అంతరగ్రంథులకు సంబంధించెడి అత్యంతర కారణములేవో యున్నవని మనము తెలుసుకొనవచ్చును.

వైరసు లనబడెడి ఈ అత్యంత సూక్ష్మజీవులలో కొన్ని రకములు గర్భము నావరించుకొనియుండు మావిని కూడ జొచ్చుకొనిపోయి ఆ శిశువుయొక్క ధాతువులలోను, అంతరావయములలోను ఆనేకవిధములైన మార్పులను, వికృతులను కలుగజేయగలవని యిదివరకు చెప్పియున్నాముగదా. ఈ వైరసులకంటె పెద్దవైన సూక్ష్మజీవులు (ఇవికూడ మన కంటికి మామూలుగా కనబడవు. సూక్ష్మదర్శిని యంత్రములోనే కనబడును) తల్లి గర్భములోని శిశువు నావరించుకొని యుండు మావియను పొరను జొచ్చుకొని పోజాలవు. కాని సవాయి వ్యాధిని కలుగజేయు ఫిరంగ సూక్ష్మక్రిమి (Treponoma Pallidum) యీ సూత్రమునకు ఒక అవవాదము. ఈ ఫిరంగ సూక్ష్మక్రిమి తల్లిగర్భములో శిశువు నావరించుకొనియుండు పొరను కూడా జొచ్చుకొనిపోయి, శిశు శరీరములోనికి వ్యాపించి, ఒకప్పుడు దాని అవయవాభివృద్ధికి అఙ్గంకము కలిగించకపోయినను, ఆ యా ధాతువులను కలుషము చేయుటచే జననమైన తరువాత కూడ శిశువునకు కొన్ని వ్యాధులు కలుగునటుల చేయవచ్చును.

వైవి జెప్పిన కొన్ని అత్యంతర కారణములవలన గర్భస్థ శిశువుయొక్క ఎర్రకణముల తయారులోనే ఏర్పడు ఒక సహజ వికారము కలదు. దానిలో శిశురక్తకణములు ఒక్కొక్కచోట గుమి

గూడుచు విశేషముగా నశించిపోవుచుండును. అందువలన జననమైన తరువాత అశిశువునకు కామిల, పాండుత్వము మొదలయిన లక్షణములు కలుగుచుండును. ఈ సహజ వికారమును గర్భస్థ రక్తకణచయము (Erythroblastosis foetalis) అని మనము పిలువ వచ్చును. కొంతమంది గర్భస్థ శిశువుల రక్తములో కొన్ని అంటిజెన్నుల (రక్షణ శక్తి నుత్పత్తి జేయుటకై ఉపయోగింపబడు కొన్ని బాహ్యపదార్థములు) కొన్ని అంటిబాడిల (రక్షణశక్తిని కలుగజేయునట్టి కొన్ని తయారైన పదార్థములు) సంఘర్షణముచే ఈ వ్యాధి కలుగుచున్నదని చెప్పబడినది. ఆ శిశువుయొక్క తండ్రి రక్తములో ఆర్ హెచ్. భాజకపు రూఢి (Rh factor+) యుండి, తల్లి యొక్క రక్తములో ఆర్ హెచ్. భాజకపు వ్యతిరేకము (Rh-) ఉన్నప్పుడు (ఈవిషయము వారివారి రక్తములను పరీక్షజేయుటచే తెలియును) ఆ దంపతులకు పుట్టు శిశువు యొక్క రక్తములో ఆర్ హెచ్. భాజకపురూఢి (తండ్రివ్వారా) సంక్రమించి ఇది తిరిగి తల్లి యొక్క రక్తములో నుండు ఆర్ హెచ్. భాజకపు వ్యతిరేకములో కలిసినప్పుడు శిశువులాలకు ద్రవ్యములు, అంటిజెన్నులై, తల్లి యొక్క రక్తములో అవి అంటిబాడిల నుత్పత్తిజేసి, అవి తిరిగి మూవిద్వారా శిశురక్తమును జెందినప్పుడు, ఈ సంఘర్షణ యేర్పడి, అందువలన శిశువునకు రక్తకణ నాశముకల్గి, పై వ్యాధి సంభవించు చున్నదని తెలియుచున్నది. ఈ ఆర్ హెచ్. భాజకమును గుర్తించిన తరువాత రక్తద్రవము విషయమై (Plasma), రక్తిమ (Haemoglobin), విషయమై అనేక విధములైన పరీక్షలు జరిగి, వానివిబట్టి రక్తమ పేరుకొనుట, రక్తస్రావము, రక్తకణనాశము మొదలయిన పరిస్థితుల ఏవిధముగా సంభవించుచున్నవి యను విషయములనుగూర్చి పరీక్షలన విశేషముగా జరిగినది.

శిశువులకు కలిగే ఇట్టి సహజ వికృతులకు వంశ పరంపరగా వచ్చుచున్నదనెడి అనువంశిక ప్రకృతి (Diathesis) ఎంతవరకు కారణమును విషయమును యోచించవలసియున్నది. మధుమేహము, హెచ్చు రక్తపుష్కలము, మేఘరంజి దగ్గు మొదలయిన ఎల్లెక్కి వ్యాధులు (ఈ ఎల్లెక్కి వ్యాధులు కొన్నిచిస్తువులు, గాలి, వాతాపరణము మొదలయినవి పడకపోవుటవలన కలుగును). పరిణామములతో కూడియుండు ఆహార్య ప్రణామ (Peptic ulcer), పుట్టి కురుపు (Cancer) మొదలయిన వ్యాధులలో ఆ యా కటుంబముల అనువంశిక ప్రభావమున్నదని మనము తరుచుగా అనుకొను చుందుము. కాని, ఈ వికృతులలోను, వ్యాధులలోను గర్భ సంబంధమైన కారణములు, అత్యంత సూక్ష్మజీవులు, పిరంగ సూక్ష్మ క్రిములు మొదలయినవి శాస్త్రీయముగా కారణములని గ్రహించి యున్నాము. తీయవ్యాధి, కుష్ఠ వ్యాధి మొదలయినవి వంశపారంపర్యముగా కలుగునవి స్థూలముగా మనము అనుకొను చుందుము. గాని పీఠమునకు ఆ వ్యాధులు, పుట్టిన తరువాత ఆ వ్యాధి కలిగియున్న తల్లియొక్కగాని ఇతరుల యొక్కగాని సంపర్కములచే సంక్రమించున్నవని తెలిసికొనవలెను. ఇట్టి శిశువునకు కలిగెడి వికృతులలోను, కొన్ని వ్యాధులలోను తండ్రి ద్వారానో, లేదా తల్లిద్వారానో మనకింతవరకు తెలియని కారణములు ఏవో జేరుచున్నవనియును, వానిచే శిశువు పుట్టిన తరువాత కొంత కాలమునకు ఆ వ్యాధులు, వికృతులు, కలుగుచున్నవనియును మనము తెలిసికొనవలెను. ఆ కారణములేవో ఇంతవరకును తెలియలేదు. ఈ అజ్ఞానమును కప్పిపెచ్చుటకు వైద్యులు ఒక్కొక్కప్పుడు, 'అనువంశిక తత్వమే కారణము' అనెడి సాంకేతిక భాషను ఉపయోగించుచున్నారు.

మోటారుకారు, మిల్లు మొదలయిన యంత్రములు పనిజేయుటకు పెట్రోలు, నూనె మొదలయిన శక్తినిచ్చు వదార్థములు ఎట్లు అవసరమో అదేవిధముగా శరీరమును యంత్రము పనిజేయుటకును, అందులో అవసరమైన వేడిమి పుట్టుటకును తగిన ఆహారము అందరికిని అవసరమై యున్నది. యంత్రశక్తిని కొలుచునప్పుడు - ఇన్ని గుర్రముల శక్తి యనియు, కాంతిని కొలుచునప్పుడు ఇన్ని కొవ్వవత్తులకాంతి యనియు, ఏ విధముగా మనము గుర్రములశక్తిని, కొవ్వవత్తుల కాంతిని, యంత్ర శక్తికి, కాంతికి. కొలమానములుగా తీసికొందుమో, అదేవిధముగా శరీరములో ఆహారముచే నుద్భవించెడి వేడిమి లేక శక్తిని కొలుచుటకు కెలోరీ లనెడి కొలమానములు వైద్యశాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయించియున్నారు. అన్ని వయస్సులలోను శరీరములో జరుగు పనులకును, బాల్యము నుండియు కొంత వయస్సు వచ్చువరకు శరీరము పెరుగుచుండును కావున ఆ పెరుగుదలకును, అప్పుడప్పుడు ఆ యా అదనపు పనులు.

వ్యాధులు మొదలయిన వానిచే శరీరములో కలుగుచుండెడి కొన్ని భాగముల అరుగుదలను భర్తీచేయుటకును, తగిన ఆహారము అందరకును ముఖ్యవసరమై యున్నది.

మన ఆహారములో మాంసకృత్తులు, పిండిపదార్థములు, కొవ్వు పదార్థములు శరీరమునకు కావలసినన్ని తెలోరీల వేడిమిని, లేక శక్తిని కలుగజేయును. ఈ విధముగా ఒక గ్రాము (సుమారు 15 $\frac{1}{2}$ వడ్లగింజల ఎత్తు) మాంసకృత్తులు 4.1 తెలోరీల వేడిమిని, ఒక గ్రాము కొవ్వు పదార్థము 9.3 తెలోరీల వేడిమిని ఉత్పత్తి చేయును. మనదేశములో ఏమియు కాయకష్టము చేయనిమనిషికిగూడ రోజునకు 2,160 తెలోరీల ఉష్ణముశరీరములో పనిచలన ఖర్చు అగుచుండునని తెలియుచున్నది. ఇక ఆ మనిషిచేయుపనినిబట్టి ఇంకను ఎక్కువ తెలోరీల వేడిమి పుట్టించెడి ఆహారమును అతడు తినవలసియున్నది. భారత ప్రభుత్వము వారు జారీచేసిన నెం. 23 ఆరోగ్య ప్రచురణలో మనదేశములో వివిధమైన ఆహారముల వలన కలుగు శక్తివిలువలు, వానినిబట్టి ప్రతి వ్యక్తియు తన ఆహారము విషయమై తగు ప్రణాళిక వేసికొనుటకు వీలుగా నుండుటకు దగిన విషయము నిర్ధారణము చేయబడి యున్నది.

శరీరములో కావలసిన శక్తిని, బలమును కలుగజేయుటకు ఈ మాంసకృత్తులు, పిండి పదార్థములు, కొవ్వుపదార్థములు మాత్రము చాలునని నిర్ణయింపబడినను, తరువాత శాస్త్రపరిశోధనలచే ఇవేగాక ఇంకను విటమినులు, కొన్ని ఖనిజ లవణములు, నీరు కూడ అవసర మని నిర్ధారణ అయినది.

హిందూదేశమువంటి బీదదేశములో సాధారణముగా మన పయోగించెడి ఆహారములలో మాంసకృత్తులు విటమినులు, కొంత

వరకు కొరతగా నున్నవని శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొని యున్నారు. అయితే ఈ కొరత ఇంచుమించు కొద్దిగానో గొప్పగానో ప్రపంచములో అన్నిదేశములలోను ఉన్నది. మరియు, ఆహారములో ఈ మాంసకృత్తుల కొరత కేవలము మొత్తము కెలోరీల సంఖ్యతక్కువవలననే గాకుండా, ఆ ఉపయోగించెడి మాంసకృత్తుల ప్రాశస్త్యమును బట్టిగూడ ఏర్పడుచున్నది. ఉదాహరణకు కేవలము పప్పులు మొదలయిన శాకపదార్థములనుండి మనకు లభ్యమయ్యెడి కెలోరీల సంఖ్య ఎక్కువగా నున్నను, అవి పాలు, మాంసము మొదలయిన జంతు సంబంధమైన పదార్థములనుండి వచ్చు కెలోరీల వలె శరీరములో అవయవ నిర్మాణమునకు అంతగా ఉపయోగ పడజాలవు. ఎందుచేతననగా, ఆహారములోని మాంసకృత్తులు శరీరములో ఎమీనామ్లములు అను ద్రవ్యములుగా మారి పోవలయును. శరీరములో కణముల నిర్మాణమునకు ఈ ఎమీనామ్లములు ఇటుకలవంటివి. అందుచే ఏ ఆహారము నందలి మాంసకృత్తులకైనను వాని యందుండెడి ఎమీనామ్లములను బట్టి వాని ప్రాశస్త్యము హెచ్చుతగ్గులుగా నుండును. ప్రతి వ్యక్తియు తాను తినెడి ఆహారములో తగిన మాంసకృత్తులు వినియోగము లోనికి వచ్చుటకు అధమము అయిదవ వంతైనను పాలు, పెరుగు, మజ్జిగ రూపముగా ఆ మాంసకృత్తులు తీసికొనవలయును. వయస్సు, శరీరము యొక్క లావు మొదలయిన వానిని బట్టి మారినను, సాధారణముగా ప్రతి వ్యక్తి యొక్క ఆహారములో 50 మొదలు 80 గ్రాముల మాంసకృత్తులు ఉండవలయును.

అదే విధముగా కొవ్వు పదార్థములలో గూడ అందు లభించెడి జాంతవ, శాక సంబంధమైన పదార్థములను బట్టి- అనగా ఈ కొవ్వు పదార్థములనుండి వచ్చు రక్తద్రవము (ప్లాస్మా) లోని కొలెస్టెరాల్

మొదలయిన ద్రవ్యముల అధిక్యత బట్టి, ఆ కొవ్వు పదార్థముల ప్రాశస్త్యములో తేడాలు వచ్చుచున్నవి. ఈ రక్తద్రవములోని కొలెస్టెరాల్ మొదలయిన వానిని బట్టి శరీరములో ధమనులు పెళుపెక్కిపోవుట (ధమనీ కఠినత్వము) మున్నగు లోపములు, వాని ననుసరించి కొన్ని వ్యాధులును కలుగు చుండును. ఈ ధమనీ కఠినత్వమును వ్యాధి పాశ్చాత్య దేశములలో ఏ విధముగా ప్రబలి మరణములను విశేషముగా కలిగించుచున్నది అనెడి విషయము ఇంకొకచోట చెప్పెదము. అందుచే అహారమునకు ఈ ధమనీ కఠినత్వమునకు గల సంబంధము విషయమై ఎంతయో పరిశోధన ఇటీవల జరిగి యున్నది. ఇంకొక చిత్రమేమనగా, జంతుసంబంధమైన మాంసకృత్తులు శాకములనుండి వచ్చు మాంసకృత్తుల కంటె శ్రేష్ఠములైనను, కొవ్వుపదార్థముల విషయములో మాత్రము అట్లు కాదు. జంతు సంబంధమైన కొవ్వుపదార్థమైన వెన్నలో 'ఎ' విటమిను కలదనియు, అందుచే అది మాత్రము శ్రేష్ఠమైనదనియు, గుర్తించవలెను.

మన దేశములో సాధారణముగా జనులు భుజించు అహారములో పిండిపదార్థములు అవసరమైన వానికంటె హెచ్చుగా నుండుటచే, అది సమీకృతాహారము (Balanced Diet) కాజాలకున్నది. ఈ పిండి పదార్థములను హెచ్చుగా తీసికొనినప్పుడు శరీరములో ఇన్సులిన్ మొదలయిన అంతస్స్రావముల కొరత ఏ మాత్రమైనను ఉన్నయెడల అప్పుడు మధుమేహము లేదా మాత్రములో చక్కెరపోవుట అను వ్యాధి కలుగవచ్చును. ఈ వ్యాధిని తరువాత వివరముగా చర్చించెదము.

ఈ పిండి పదార్థములుకూడ శరీరములో సరిగా వివియోగము చెందుటకు కొంతవరకు బి ఒకటి (అను విటమిను) గాని, తయారీమిన్ను ఫ్లోయోక్లోరైడ్ అనెడి విటమినుగాని అవసరమైయున్నది. బియ్యపు

గింజను అంటియుండు పొరలోను, బీజములోవున్నను మాడ ఈ బి విటమిను కొంతవరకు ఉన్నది. నేటి నాగరికతా ప్రభావమేమనగా, మానవుడు సహజముగా బియ్యపు గింజలోఉన్న విటమినును మిల్లులో బియ్యమునుతెల్లగా ఆడించుటచే గోల్పోవుచు, ఆ విటమిను లోపముచే వచ్చు వ్యాధులకు ఆ విటమినునే కృత్రిమముగా విశ్వల రూపములో గాని, టానిక్కుల రూపములోగాని ఉపయోగించుచు, దబ్బు ఖర్చుపెట్టు చున్నాడు. పూర్వము మనవారు దంపుడు బియ్యము, పాలు, కాయ గూరలు మొదలయిన వానిని ఎక్కువగా ఉపయోగించువారగుటచే ఇప్పటి వారికంటె హెచ్చుగా ఆరోగ్యవంతులుగా నుండెడి వారనుట చాల మట్టుకు సత్యము.

ఈ ఆహారములో ఆ యా పదార్థముల కొరతలచే అనేక రకములుగా వ్యాధులు అనేక విధములైన కారణములచే పుట్టుచున్నవి. దరిద్రుడైన ఒకడు తగినన్ని కెలోరీల నిచ్చెడి యుక్తాహారమును సంపాదించలేక వ్యాధిని తెచ్చుపెట్టుకొనుచుండగా, ధనవంతుడైన వాడింకొకడు అట్టి సమీకృతాహారమును తినుటయందు ఇష్టములేకనో, లేదా విషయము తెలియకనో, కొన్ని వ్యాధులను తెచ్చిపెట్టు కొను చున్నాడు. ఇంకొక విషయమేమనగా, ఒక్కొక్కడు ఈ విటమినుగల ఆహారమును తిన్నను, అది సరిగా అరగకనో, లేదా సరిగా వంట బట్టకనో కొన్నివ్యాధులతో బాధపడుచుందురు. కొందరికి కొన్ని కొన్ని విటమినులు లోపించుటచే కొన్ని వ్యాధులు కలుగును.

అయితే, ఆహారములో కెలోరీలు హెచ్చుగా లోపించుట, బి. విటమిను, సి. విటమినులు మిక్కిలి తక్కువగుట, ఈ లోపములచే గలిగెడి బెరి బెరి (మేహనంజా), స్కర్వి(ఇది సి, విటమిను లోపముచే కలుగును. పండ్ల వెంటిడి రక్తము ~~కాల్షియం~~ శరీరపోషణ సరిగా లేక

పోవుట మొదలయిన లక్షణము లందును) ఇట్టి వ్యాధులు పూర్వము అమధ్యనున్నట్లు. ఇప్పుడంతగా గానరావు. కొన్ని రోజుల పాటు అసలే ఆహారము దొరకక మనిషి క్రమముగా కృశించి పోవుట నేడు చాల అరుదుగా ఎప్పుడో కానవచ్చుచున్నను, కొన్ని ఇతర కారణములచే ఆహారము తినుచున్నను కూడ ఆ యామనుజులు మిక్కిలి చిక్కి పోవుట, తూనిక బాగా తగ్గిపోవుట అచ్చటచ్చట కనిపించుచునే యున్నది. గొంతుకలోను, ఆమాశయములోను వుట్టకురుపు (Cancer) మూలముగా ఆహారము నుంచినను అది దిగక పోవుట, మెడలో నుండు తైరాయిడ్ గ్రంథి (గ్లైవేయక గ్రంథి)లో ఎక్కువగా ప్రసావమూరుటచే కలిగెడి వ్యాధి, చిరకాలమునుండి వచ్చు జ్వరము మొదలయిన వ్యాధులచే శరీరమునకు తగిన పోషణ లేకపోవుటచే చిక్కిపోవుట - ఇవి సంభవించుచునే యున్నవి.

ఇక మానవుడు ఆరోగ్యముగ జీవించుటకు శరీరనిర్మాణమునకు ఆధార భూతములైన రాసాయనిక ద్రవ్యములలో ఆయోడిన్, కాల్షియం (సున్నము), ఐరన్ (ఇనుము), సోడియం, పొటాషియం మొదలయినవి ముఖ్యపాత్ర వహించుచున్నవి. కొంత మందికి మెడయందు కంటివలె నుండు 'గాయటర్' అని పిలువబడు వ్యాధి ఆతడు తినెడి ఆహారములో ఆయోడిను అనెడి పదార్థము యొక్క లోపముచే కలుగుచుండును. గ్లైవేయక (తైరాయిడ్) గ్రంథికి సంబంధించిన ఈ వ్యాధిని ఇంకొకచోట చర్చించెదము.

ఆహారములో కాల్షియం (లేక సున్నము) శరీరములో ఎముకల నిర్మాణమునకును పోషణకును, అవసరమైయున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆహారములో ఈ కాల్షియం ఎక్కువగా నున్నప్పటికిని అది శరీరములో ఇముడుటకు, అనగా వినియోగము తోనికి వచ్చుటకు, 'కాల్షి ఫెరార్',

లేక విటమిను 'డి' అనెడి ద్రవ్యము అపసరమై యున్నది. ఆహారము లోని కొన్ని కొవ్వు పదార్థముల ద్వారా ఈ విటమిను 'డి' శరీరములోనికి గ్రహింప బడవచ్చును. లేదా సూర్యకాంతి శరీరముపై ప్రసరించినచో ఆ సూర్యకాంతిలో ఇమిడియున్న విటమిను 'డి' శరీరములోనికి సంక్రమించును. అందుచే ఇచ్చట తెలిసికొనవలసిన విషయమేమనగా, ఏయే ప్రదేశములలో జనులపై సూర్యరశ్మి లేక ఎండ అరుదుగాను చాల తక్కువగాను పడుచుండునో ఆ ప్రదేశములలో జనులు తరుచుగా అస్థిమార్దవము (దీనిని 'రికెట్సు' అని అందురు. పిల్లలకు కలుగుచుండును. ఇందులో ఎముకలలో గట్టిదనము తగ్గి మృదుత్వము ఎక్కువగుటచే ఆ ఎముకలు వంగిపోవుట కూడ తటస్థించును). అస్థికైదిల్యము (అస్థియోమలేషియా అనువ్యాధి. ఇది రికెట్సు వ్యాధివలెనే పెద్దవారికి కలుగును, ఎముకలు వంగుట, క్షీణించి పోవుట, మొదలయిన లక్షణములుండును.) మొదలయిన వ్యాధులు కానవచ్చుచున్నవి. ఈ అస్థికైదిల్య మనువ్యాధి ఉత్తర హిందుస్థానములో జనానా లేక ఘోషా ఎక్కువగా నుండు శ్రీలలో ఎక్కువగా కానవచ్చినది. శ్రీలకు కాన్పులు ఎక్కువగుటచే వారిలో కాల్షియం లేక సున్నము తగ్గిపోవుటకూడ ఈ వ్యాధికి కారణమై యున్నది.

రక్తములో ఎర్రకణములలోని ఎరుపురంగుకు ఇనుము ముఖ్య కారణము. ఈ విషయము పాండు రోగముల చర్చలో వివరించెదము.

శరీరములో వివిధమైన కణములలోను రక్తములోను గూడ సోడియం, పొటాషియం అనెడి ద్రవ్యములు సరియైన పాళ్ళలో నుండవలయును. శరీరములో నుండు నీటికిని ఈ ద్రవ్యములకును, వరస్పరము ఎంతో సంబంధము గలదు. ఈ విషయమై, అనగా ఆరోగ్య వంతులలో సోడియం పొటాషియం అను ద్రవ్యములకును, నీటికిని

గల పరిస్థితుల సంబంధము ఏషయమై, ఎంతయో పరిశోధన చేయబడి యున్నది. పిల్లలలో వాంతులు, విరేచనములు ఎక్కువయినచో శరీర దాతువులలో నుండు నీరు ఆ వాంతులు, విరేచనములద్వారా బయటకు పోవుటచే ఈ సంబంధము చెడిపోవును. ముఖ్యముగా పెద్దవారికి కలుగు నంజా, నీరు పట్టుట మొదలయిన వ్యాధులు ఈ సంబంధము చెడుట వలననే కలుగుచున్నవి. అతి మూత్రము రేక మనుషేహములోను హఠాత్తుగా సంపవించు మూర్ఛలోను (స్వపహ తప్పిపోవుట) కూడ ఈ సంబంధము (అనగా పొటాషియం, సోడియం, నీరు వీనికి గల సంబంధము) ఒక విధముగా చెడుచున్నది. దానిని అతి జరుగురుగా తెలిసికొని దాని ననుసరించి చికిత్సను సడిపించవలసి యున్నది. ఇట్టి పరీక్షలను త్వరితముగా జేయుటకు పూర్వకాలపు రాసాయనిక పరీక్షలకంటె 'ఫ్లామా కాంథి మాస' మనెడి (Flame Photometre) ఆధునిక పరికరము ఉత్తమమైన, సున్నితమైన పరీక్షను జేయగల దగుటచే అది ప్రతి వైద్యప్రయోగశాల, (Laboratory) లోను తప్పని సరిగా ఉండవలసిన అవసర మేర్పడినది.

మానవ శరీరములో మిగిలిన పదార్థములతో పోల్చిచూచినచో నూటికి అరవై వంతులకు పైగా నీరు ఉన్నది. అయితే ఆ యా ప్రదేశములలో శీతోష్ణ పరిస్థితులు, ఆ యా జనులు చేసెడి పనులనుబట్టి శరీరమునుండి చెమట, మూత్రము మొదలయినవి ఎక్కువగా గాని, తక్కువగా గాని పోవుచుండుట, ఇట్టి కారణములపై కూడ నీటిని ఎక్కువగా గాని తక్కువగా గాని ఉపయోగించుట అను అంశము ఆధారపడి యున్నది.

ఆహారములో మాంసకృత్తులు, విటమినులు లోపించుటచే, పైని ఉదహరించిన వ్యాధులేగాక ఇంకను అనేక వ్యాధులు ఎంతచికిత్స

చేసినను తగ్గకుండు ఉండును. అందుచే ఆ వ్యాధులలో రోగి తినుచున్న ఆహారమును ముఖ్యముగా పరిశీలించవలసి యున్నది. ఉదాహరణకు క్షయవ్యాధి, మేహవాత వ్యాధియును కారకాంతరములచే కలిగినను 'ఎ' విటమిను 'సి' విటమినులు ఎక్కువగా సుపయోగించుటచే రోగి త్వరితముగా ఆరోగ్యము పొందిగలడు. ఈ వ్యాధులలో తగిన ఔషధములతో పాటు ఈ విటమినులు ముఖ్యముగా పడిన ఆహారమును కూడ జోడించినచో, త్వరితముగా ఆరోగ్యము పొందుటకు ఎంతయో అవకాశమున్నది.

పాశ్చాత్య దేశములలో ధనిక వర్గములలో, ముఖ్యముగా అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో స్థైల్యమనెడి వ్యాధి విశేషముగా ప్రబలి యున్నది. సాధారణముగా కావలసిన దానికంటె ఎక్కువ ఆహారమును తినుటచే ఈ వ్యాధి కలుగుచున్నది. స్థైల్యము, ఆయాసము, నీరసము మొదలయిన వానికి, కావలసిన దానికంటె ఎక్కువ ఆహారమును తినుట ముఖ్యకారణములగుచున్నవి. అయితే కొంతమందికి ఆంతర గ్రంథుల స్రావములలో తేడాలు వచ్చుట మొదలయిన కారణములచే గూడ ఈ వ్యాధికలుగవచ్చును. కాని ఒకే కుటుంబములో ఈ స్థైల్యము అనేకులను బాధించుచున్నచో అచ్చట ఏమియు వ్యాయామము లేక పోవుట, కావలసిన దానికంటె అధికముగా తినుటయే ముఖ్యకారణము లని గ్రహించ వచ్చును. ఈ క్రింది ప్రయోగముచేసాడ స్థైల్యమునకు ఎక్కువగా తినుటయే ముఖ్యకారణమనెడి అంశమును స్థిరపరచ వచ్చును. సామాన్యముగా ప్రతి మానవునకును దినమునకు 3,000 కెలోరీల శక్తి నిచ్చెడి ఆహారము కావలసియుండును. ఈ స్థైల్యరోగికి మనము రోజుకి 1000 కెలోరీల శక్తినిచ్చు హారము మాత్రమే ఇచ్చినపుడు అతడు మిగినరెండువేల కెలోరీల శక్తియులేక, అక్షిప్తమును

తన శరీరములో విలవయున్న కొవ్వునుండియే గ్రహింపవలసియున్నది. ఈ విధముగా ఆతనియందు కొవ్వు క్రమముగా కరిగిపోవును. ప్రతి గ్రాము కొవ్వు 9.3 కెలోరీలను ఇచ్చుచుండును గావున ఆలెఖను ప్రతిరోజు అతనిలో 485 గ్రాముల కొవ్వుకరిగి పోవుటకు అవకాశము కలదు. ఈ స్థైల్యరోగముకూడ కార్యరోగమువలెనే (తిండి వంట పట్టక మిక్కిలి కృశించి పోవుట) ప్రాణాపాయమును కలుగజేయు మోరమైన వ్యాధి. ఈ స్థైల్యరోగికి హృదయము లేక గుండెకాయకు ఎక్కువ పని తగులుటయేగాక, ఈతనికి మధుమేహము, రక్తపుషోటు మొదలయిన వ్యాధులు కలుగుటకు ఎంతయో అవకాశము కలదు. వారు తమ శరీరమునే మోయలేక, తమకు కావలసిన చిన్నపనులను గూడ చేసికొనలేక దాదలపడుచుండురు. మరియు, వారికి శ్వసనక జ్వరము (న్యూమోనియా) మొదలయిన వ్యాధులు సోకుటకును, అవి ప్రాణము లకే ప్రమాదమును కలుగజేయుటకును ఎంతయో అవకాశము కలదు.

మూత్రములో చక్కెర పోవుచుండుట అను వ్యాధిని మధుమేహ ముందురు. ప్రతి మనిషి వాడు చేయు పనినిబట్టి, వాని శరీరములో ఆయా భాగములన్నియు పనిచేయుటకు ప్రతిదివమును అవసరమైనన్ని కెలోరీల శక్తిని ఉత్పత్తిజేయు ఆహారము అవసరమై యున్నది. ఇట్టి ఆహారములో మిగిలిన పదార్థములతోదాటు మాంస కృత్తులు, పిండి పదార్థములు, కొవ్వుపదార్థములు పమీకృతముగా, అనగా తగిన పాళ్ళలో, నుండవలయును. ఈ మధుమేహ మనెడి వ్యాధిలో, పిండిపదార్థములు శరీరములో యుక్తముగా ఇముడక, మూత్రము ద్వారా చక్కెర రూపమున బయటకు పోవుచుండును.

శరీరములో, ఉదరములోని ప్రేవులకు పైని, ఆహారము లేక ఆహారపు నంచి దిగువను, ఎర్రను వైపున 'తిల'మనెడి (పాంక్రియాస్)

అపయవము కలదు. ఈ తిలమునది అపయవము చూప మనము లిను ఆహారము జీర్ణమగుటకు అవసరమైన కొన్ని పొంగు పదార్థములు గల తిలరసమును ఉత్పత్తిజేయుచుండును. ఈ తిలములో లాంగర్ హాస్సు అనెడి గ్రంథులద్వారా పుట్టెడి ఇన్సులిన్ అనెడి ఒక అంతరస్రావము ఎల్లప్పుడు పుట్టుచు రక్తస్రావములో కలిసిపోవుచుండును. మన శరీరములో శక్తిని కలుగజేయు గ్లూకోజు లేక ద్రాక్షశర్కరయనెడి పదార్థము యక్ష్మత్తు లేక కాలేయములోను మూసపేళిలోను నిలువ జేరియుండును. అట్టి ద్రాక్షశర్కరను ఈ ఇన్సులిన్ అనెడి స్రావము శరీరావసరములను బట్టి ఆయా కణములకు శక్తినందించు పనికై నియమించుచుండును. తిలములో లాంగర్ హాస్సు అనెడి గ్రంథులు జియ్యవడుటచే, వాని ద్వారా ఉత్పత్తిచేసిన చరిసిన ఇన్సులిన్ అనెడి స్రావము చాలమట్టుకు తగ్గిపోవుటచే రక్తమునందు ద్రాక్షశర్కర ఎక్కువయి అది మూత్రముద్వారా దిగి ఈ మధుమేహమునెడి వ్యాధి కలుగుచున్నది.

మన శరీరములో పోషణక (పిట్యూటరీ) గ్రంధి, గ్రైవేయక (తైరాయిడ్) గ్రంధి, ఎడ్రినల్ గ్రంధులు (అధివృక్క గ్రంధులు) వీని స్రావములకు పరస్పర సంబంధము కలిగి యుండును. వానికిని తిలమునుండి స్రవించు తిలరసమునకు ఒక విధమైన విరోధముకలదు. అనగా ఈ తైరాయిడ్ గ్రంధి, పిట్యూటరీ గ్రంధి, అధివృక్కగ్రంధులు ఎక్కువగా పనిజేయుటచేకూడ మూత్రములో ద్రాక్షశర్కర పోవు చుండును. కాని, దానికిని మనము ఇచ్చట ప్రస్తుతము చర్చించుచున్న మధుమేహమునకు తేడాగలదు. ఇన్సులిన్ తక్కువగా నుండుటచే కలుగు మధుమేహమునే మనము ఇచ్చట విచారింపవలసియున్నది.

ఏకారణములచే అలములో ఈ ఇన్సులిన్ అనెడి స్రావము తగ్గి పోవుచుండునో ఆ విషయము ఇంకను సరిగా తెలియలేదు. కొన్ని అంటువ్యాధులు అలములోని కణములను పాడుచేయుటచే ఈ వ్యాధి కలుగవచ్చును. జంటువులలో చేసిన కొన్ని ప్రయోగములలో ఆ జంటువులలో ఛాతువులను బాధించు ఎల్లోక్సాను మొదలయిన ద్రవ్యములను తీసివేసినప్పుడునూడి ఈ మధుమేహమనెడి వ్యాధి పుట్టినది. దీనినిబట్టి శరీరములో కొన్ని అంతరస్రావముల రోపముల వలన మధుమేహమనెడి వ్యాధి పుట్టుచున్నదని తెలిసికొనవచ్చును. ఇంకొక విశేష మేమనగా ఈ మధుమేహమనెడి వ్యాధి ప్రత్యేకముగా ఒక్కొక్క కుటుంబములో అనేకులకు కలుగుచున్నది. బహుశా ఆ కుటుంబములలో వారి వారి శరీరములలోని కణములకు సంక్రమించిన బలహీనతవలన ఈ వ్యాధి వారిలో అనేకులకు కలుగుటకు అవకాశము ఉండవచ్చును. ఎక్కువగా భుజించుట, అందువలన పండివదార్థము ఎక్కువగా శరీరములో పడుట, దాని ద్వారా ద్రాక్షశర్కర ఎక్కువగుట, దానికి రావలసిన ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తిలేకపోవుట, లేదా తక్కువ ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తి అయి అదిఖచ్చు అయిపోవుట, వీనివలననూడ ఈ వ్యాధి కలుగుచుండ వచ్చును.

మధుమేహములో ఆహారములోని పిండి వదార్థముల యొక్క మార్పుటల, పంటవట్టుట మొదలగునవి తప్పమార్గము వట్టుటచే మూత్రములో ఎక్కువ శర్కర పోవుచున్నది, దానితో పాటు కలసి ఎక్కువ నీరు కూడ శరీరము నుండి బయటకు పోవుచున్నది, అతిమూత్రము, అతి దప్పక, అతి ఆకలి ఈ మూడును మధుమేహము యొక్క లక్షణములని ఆంగ్ల వైద్యగ్రంథములందు చెప్పబడినది. కాని ఈ లక్షణములన్నియు వ్యాధిముదిరిన వారికిని, పిన్నవయస్కులకు ఈ

వ్యాధివచ్చినపుడును కన్పించుచున్నవి. కాని ఈ వ్యాధి ఏయస్సు ముదిరి ఎక్కువ తూనిక గలిగి ఎక్కువ స్థూలురైన వారలకు చాల కొద్ది లక్షణములతో ప్రారంభమగును. ఇట్టి వారిలో పైని జెప్పిన అతి మూత్రము, అతి ఆకలి, అతి దప్పిక, అతిస్వల్పముగా నుండుటచే ఈ వ్యాధిని ప్రారంభములో కనిపెట్టలేక పోవుదుము. ఒక్కొక్క రోగికి కారణము తెలియకుండగనే తన శరీరములో (ముఖ్యముగా శ్రీలకు మాన ప్రదేశములో) దురద, ఆయా పేళాలలో మేహవాతపు నొప్పులు, కంటివ్యాధులు, నెత్తురుగడ్డలు మొదలయిన వ్యాధులు, జ్వర, రక్తపుపోటు, మొదలయిన లక్షణములు కలిగి 'వారు డాక్టరుతో ఈ లక్షణములకై నలహ జేసినపుడు మాత్రమే ఆతడు అనుమానపడి మూత్ర పరీక్షజేసి ఈ వ్యాధిని కనుగొనుట తటస్థించును.

ఇచ్చట మూత్రపరీక్ష విషయమై ఒక మాట చెప్పవలసి యున్నది. ఉదయము పరగడుపుననే పట్టిన మూత్రమును గాక, మామూలు పిండి పదార్థములు కలిపిన భోజనమును చేసిన తరువాత ఏదీచెడి మూత్రమునే గ్రహించి పరీక్ష జేయవలెను. ఈ పరీక్ష అయిన తరువాత డాక్టరు గ్లూకోజు (ద్రాక్షపానీయము మొదలయిన వానిని) ఇచ్చుచు, రక్తమును తీయుచు కొన్ని విధములైన పరీక్షలను జేయును. ఆ పరీక్షలను బట్టి ఆరోగికి మధుమేహము ఏ విధముగా వచ్చి ఎంతవరకు బాధించు చున్నదియును తెలియును.

ఈ మధుమేహ రోగులకు పైని జెప్పిన లక్షణములే గాక ఒక్కొక్కప్పుడు మగత అనగా స్పృహతప్పిపోవుట కలుగవచ్చును. ఇది చాల ప్రమాదకరమైన స్థితి. శరీరములో కొవ్వు పదార్థములు విశేషముగా మార్పుచెందుచు కీటోనులను విషపదార్థములను ఉత్పత్తి

జేయుటచే ఈ మగల లేదా స్పృహతప్పిపోవుట అను వ్యాధి కలుగుచున్నది.

మరియు చిరకాలమునుంచి మధుమేహము ఉన్న రోగులకు వారి రక్తనాళములు పానీయ పోవుటచే వానిలో రక్తప్రసరణము సరిగా జరుగక ప్రాణాపాయకమైన ఉపప్రవములు కలుగవచ్చును.

చికిత్స:—చికిత్స చేయుటకు ముందు ఈ మధుమేహ రోగి యందున్న ఉపద్రవములను, లక్షణములను, వానివల్ల కలిగెడి ప్రమాదమును హార్తిగా గుర్తించి దానినిబట్టి చికిత్సను చేయవలసియున్నది. ఇచ్చట ప్రధానముగా చెప్పవలసిన దేమనగా ఎక్కువ బరువుకలిగి స్థూలురైన మధుమేహరోగులు తమ ఆహారమును సరిజేసుకుని కొంత మితముగ భుజించినచో ఏ మందును అక్కర లేకుండగనే ఈ వ్యాధి తగ్గిపోవును. కాని ఈ వ్యాధితో బాధపడెడి మిక్కిలి చిక్కిపోయి యున్న రోగికి మాత్రము యుక్తమైన ఆహారముతోపాటు మోరారుగా ఇన్సులిన్ ఇంజెక్షనులను ఈయవలసియున్నది.

పాశ్చాత్య దేశములో ఈ ఇన్సులిన్ అను ఔషధమును బంటింగ్, బెస్సు అనెడి శాస్త్రజ్ఞులు 1921 వ సంవత్సరములో కనుగొనిరి. నాటి నుండి, నేటివరకు ఈ ఔషధము వలన కోట్లకొలది మధుమేహ రోగులు మృత్యు వాతనుంచి రక్షింపబడిరి. ముఖ్యముగా మధుమేహ రోగులకు కలిగెడి మూర్ఛ, (స్పృహతప్పిపోవుట) హృదయము, మెదడు మొదలయిన భాగములలో చిన్నచిన్న రక్తనాళములలో అడ్డు కలుగుటచే ప్రాణాపాయము కలుగుట మొదలయిన ప్రమాదములనుండి రక్షింపబడుట గమనార్హము.

ప్రతి మానవునకును తన శరీరములో తిలమనెడి అవయవము (పాంక్రియాస్) ద్వారా ఆతనికి కావలసిన ఇన్సులిన్ ఉత్పత్తి యగుచుండును. మధుమేహరోగికి ఇట్టి ఇన్సులిన్ అవసరమైనంత ఉత్పత్తి కాకపోవుటచే దానిని ఇతర జంతువుల శరీరములనుండి తీసి, భద్రపరిచి ఔషధముగా తయారుచేసి ఇంజెక్షనుగా ఇచ్చుట అనసరమగుచున్నది. ఇన్సులిన్ ఇంజెక్షను ఇచ్చుట అనగా మధుమేహ రోగుల శరీరములో కొరతగా నుండు ఇన్సులిన్ను ఇంజెక్షను ద్వారా సరఫరా చేయుటయే. పిండిపదార్థములను అధికముగా భుజించు మధుమేహ రోగులకు దీని అవసరము ఎక్కువగా ఏర్పడుచున్నది. ఈ విషయమును తెలిసికొనిన మధుమేహరోగులు తమ శరీరావసరములకు తగిన ఇన్సులిన్ పదార్థమును అప్పుడప్పుడు శరీరములోపలికి యుక్తముగా ఎక్కించుకొనుచు ఈ వ్యాధిని అణచిపెట్టుకొని అనేక సంవత్సరములు సుఖముగా జీవింప గలుగుదురు. ఇట్టి శ్రద్ధ తీసికొనని మధుమేహ రోగులకు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఆ యా ఉపద్రవములచే అపాయము కలుగుటకు హెచ్చు అవకాశము కలదు.

ఈ ఇన్సులిన్ పదార్థమును ఇంజెక్షను ద్వారానే ఈయవలయును. ఎందుచే ననగా నోటిద్వారా మ్రింగినచో ఆమాశయములో నుండు జాతర రసముచే అది విశ్వక్తమై ఏమియు పనిచేయదు. ఈ ఇన్సులిన్ మందులలో అనేక రకములు కలవు. ప్రతి మధుమేహ రోగి తన శరీర స్థితికి సరిపడు ఇన్సులిన్ రకమును, దాని మోతాదును నిర్ణయించుకొనుటకు జాగ్రత్తగా కొన్నిసార్లు ప్రయోగించుచు, లోపములను గ్రహించవలెను.

అయితే ప్రతినిత్యము ఈ ఇంజెక్షనులు చేసికొనుటకు కొన్ని ఇబ్బందులు కలవు. కావున ఈ ఇంజెక్షను బదులు దానితో సమానముగా

వనిచేయు ఔషధమును కనిపెట్టవలయునని శాస్త్రజ్ఞులు చాల ప్రయత్నించిరి కాని కృతకృత్యులు కాలేకపోయిరి. కాని ఈ మధ్యనే బోల్బుట మైడ్ అను ఔషధమును కనుగొనిరి. (ఇదిసల్ఫానమైడ్ను అను ఔషధము లతో రాసాయనికముగా దగ్గరసంబంధముకలది) ఈమందు ఈకొరతను చాల మట్టుకు రీర్చినది. అయితే ఒక విషయమేమనగా ఏ ఔషధమైనను అందరికి సరిపడునని అనుకొనవూడదు. అందుచే ఎవరైనను సరే, శాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టిన కొత్త ఔషధమును అందరికీ ముందు మొట్ట మొదటగా వాడవూడదు.

ఈ మధుమేహపు మందులవిషయమై పరిశోధన అన్ని దేశముల లోను చురుకుగా జరుగుచున్నది. స్థూలశరీరులై ఉండి, ఏ ఉపద్రవములు లేక, వ్యాధి స్వల్పముగా ఈ మధ్యనే అంకురించిన వారికి ఈ ఔషధ మును ఇవ్వవచ్చును. చిక్కిపోయి, వ్యాధి హెచ్చుగా చిరకాలమునుంచి ఉన్న మధుమేహ రోగులకు ఇన్సులిన్ ఇంజక్షను మాత్రమే చుంచి ఫలితములను కలిగించుచున్నది.

మన శరీరములో రెండురకముల గ్రంథులు కలవు. ఒక రకము గ్రంథులు తమయం దుత్పత్తి జెందు ప్రావములను కొన్ని నాళముల ద్వారా శరీరమునందలి అవయవములకు పంపుచుండును. కొన్ని రకముల గ్రంథులు ఏ నాళములు లేకనే రక్తములో తమ ప్రావములు కలియునట్లు జేయును. ఈ రెండవ రకపు గ్రంథులకు వినాళ గ్రంథులని పేరు. అనగా నాళములు లేనివి. ఇవి తమ ప్రావములను బయటకు పంపకుండనే రక్తములో కలియునట్లుచేయును గావున వీనికి అంతస్సావ గ్రంథులనియు పేరుగలదు. ఈ ప్రావములు జీవ శరీరము నకు సంబంధించిన రాసాయనికమగు మార్పులను జేయుటలో మిక్కిలి శక్తిమంతులైనవి. ఈ మార్పుల ననుసరించి శరీర నిర్మాణము మొదలయిన విషయములలో అనేక విధములైన వ్యత్యాసములు కలుగును. ఈ అంతస్సావ గ్రంథులయొక్క ప్రత్యేక వ్యాపారములు

చాలమట్టుకు తెలిసినను ఇవన్నియు కలిసి మొత్తము మీద శరీరములో ఏ విధమైన ప్రవాహమును చూపించుచున్నవో, ఆ విషయమై ఇంకను రాత్రిజ్ఞులకు పూర్తిగా తెలియలేదు. ఈ మధ్య వ్యాధి చికిత్సలో అద్భుత ఫలితములను కలిగించిన ఔషధములు చాలమట్టుకు ఈ అంతస్సాన వ గ్రంథులకు సంబంధించినవే. ఈ గ్రంథులలో పుట్టెడి శక్తిమంతమైన వదార్థములకే హార్మోనులని పేరు.

ఈ అంతస్సాన వ గ్రంథులలో పిట్యూటరీ గ్రంథి లేక పోషణక గ్రంథి యనునది తలపుర్రెలో కలదు. ఈ గ్రంథియొక్క నిర్మాణము చిత్రమైనది. దానికి ముందుభాగములో స్రావము గలిగించు భాగమును, వెనుకను కొన్ని నాడులను, ఈ రెండింటిని కలిపెడి మధ్యభాగమును కలపు. ముందునుండు గ్రంథిభాగములో అనేకరకములైన కణము లున్నవి. వానికి అనేక వ్యాపారములు. శక్తులుకలవు. సంగ్రహముగా చెప్పవలసి వచ్చినచో మన శరీరపు పెరుగుదలకు తోడ్పడుట శ్రీల గర్భాశయమునకు ప్రసక్తునుండు ఫలకోశములను పురుషులఅండములను వ్యాపారములలో అభివృద్ధిచేయుట. శ్రీలకు స్తన్యమును పుట్టించుట, గ్రైవేయక (తైరాయిన్) గ్రంథియొక్కయు *అధివృక్క (ఎడ్రినల్) గ్రంథియొక్కయు వ్యాపారములను నియమించుట ఈ పోషణక (పిట్యూటరీ) గ్రంథియొక్క ప్రధానమైన వ్యాపారములు.

ఈ పోషణక (పిట్యూటరీ) గ్రంథి యొక్క ముందుభాగములో పుట్టెడి ఏ. సి. టి. హార్మోన్. అను సంగ్రహ నామముగల ఒక హార్మోను (దీని పూర్తిపేరు ఎడ్రినో కోర్టికో ట్రోఫిక్ హార్మోను) ముఖ్యముగా

* అధి వృక్కగ్రంథాలనగా వృక్కముల మీద అనగా మూత్ర పిండముల మీద నుండు గ్రంథులు.

గ్రైవేయక (తైరాయీద్) అధివృక్కగ్రంథుల వ్యాపారములను నియమించు చుండును. ఇక పోషణక గ్రంథిలో వెనుకటి భాగము రెండు హర్మోనులను ఉత్పత్తి చేయును.

పీనిలో నొకటి ప్రేవులు నున్నగు వానికి సంబంధించి యుండు పేళాలను ముడుచుకొనునట్లు చేయగలదు. రెండవ హర్మోను గర్భాశయమునకు సంబంధించిన పేళాలను యుక్తనమయమున అనగా ప్రసవకాలములో ముడుచు కొనునట్లు చేసి శిశువు గర్భాశయమునుండి బయటకు వచ్చుటకు అనుకూలముగా పనిచేయును. ఈ పోషణకగ్రంథి, గ్రైవేయక గ్రంథి మొదలయిన ఇతర గ్రంథుల మీద తన ప్రభావమును జూపించును కాబట్టి దీనికి అంతస్సావగ్రంథుం అధినేతయని చెప్పు వచ్చును.

ఈ పోషణక గ్రంథిలో గడ్డ లేక కంతి పుట్టవచ్చును. అట్టి సమయములో ఈ గ్రంథిలో స్రావమెక్కువయి ఇతర హర్మోనుల ప్రభావముచే, శరీరావయవములు పరస్పర సంబంధ రహితముగా, వికారముగా పెరుగుచుండును. అనగా కాలుసేతులు, మొందెము మొదలయినవి అతిగాపెరిగి, శిరస్సు, ముఖము, మిగిలిన అవయవములు ఆ ప్రమాణములో పెరుగక చిన్నవిగానే ఉండుట తటస్థించును. దీనికి ఒక విధమైన రాక్షసాంగత్వము లేదా ఏక్రోమెగాలీ యనిపేరు. కొన్ని కారణములచే ఈ పిల్వ్యాటరీ గ్రంథిలో కొంతభాగము పూర్తిగా పాడయినచో ఆ గ్రంథి వ్యాపారము క్షీణించి పోయి అనేక విధములైన వ్యాధిలక్షణములు కలుగును.

అంతస్సావ గ్రంథులలో నొకటియగు గ్రైవేయక గ్రంథి (తైరాయీద్ గ్రంథి) యనునది మెదయందు ముందు భాగములో కలదు. ఈ గ్రంథి రక్తములో కొన్ని నిరింద్రియమైన అయోడిన్

మొదలయిన పదార్థములను గ్రహించి ఒక హార్మోనును ఉత్పత్తి చేయును, అందుచే మనము తిను ఆహారములోనున్న అయోడిన్ అను ద్రవ్యమునకును ఈ గ్రైవేయక గ్రంధికి సంబంధించిన వ్యాధులకును చాలమట్టుకు పరస్పర సంబంధము కలదు.

మెదలోనున్న ఈ గ్రైవేయక గ్రంధి పెద్దదయినచో ఆ వ్యాధికి 'గాయటర్' అని పేరు. ఆహారములోను, త్రాగెడి నీటిలోను అయోడిను తక్కువగా నుండునట్టి ప్రాంతపు జనులలోనే ఈ వ్యాధి తరుచుగా కనపడుచున్నది. కొంతమందికి ఈ గ్రైవేయక గ్రంధి యొక్క వాపుతో పాటు కొన్ని తీవ్రమైన లక్షణములు కూడ ఉండును, దీనినే మహాగ్రైవేయక వ్యాధి (Hyper-thyroidism) అని చెప్పవచ్చును. దీనిలో నేత్రములు గుడ్లగుబల కండ్లవలె పైకి ఉబికి యుండి, గుండెదడ, చెమటలు పట్టుచుండుట, వణుకు, చిన్నశబ్దములను విన్నను అమిత భయము, తరుచు విరేచనములు వెళ్ళుచుండుట మొదలయినవి కలుగును. శ్రీలకు ఈ వ్యాధి కలిగినచో వారు ఆహారము మామూలుగా తినుచున్నను చిక్కిపోవుచుందురు. ఇందులో కనపడు లక్షణముల అధిక్యతబట్టి ఈ వ్యాధిని ప్రారంభములో కొంతమంది గుర్తించి రేకపోవుదురు. ఈ వ్యాధికి కొన్ని కొత్త ఔషధములు వచ్చినవి. రేడియో ఏక్టివ్ అయోడిన్ అను ఔషధము ఈ వ్యాధి యొక్క విచారములోను చికిత్సలోను విశేషముగా ఉపయోగించుచున్నది. కాని సాధారణముగా ఔషధములు ఇచ్చిన మాత్రమున ఉపయోగ మంతగా లేక పోవుటచే ఈ వ్యాధిలో, గ్రైవేయక గ్రంధిలో కొంత భాగమునకు తగు శస్త్రచికిత్సను కూడ చేయవలసి యుండును.

క్షీణగ్రైవేయకము (Hypothyroidism) అను ఇంకొకవ్యాధి యున్నది. దానిలో ఈ గ్రైవేయక (తైరాయిడ్) గ్రంధియొక్క

సావము ఊణించును. అనగా బాగా తగ్గిపోవును. శరీరములో
 విర్యాణము మొదలయిన వ్యాపారములకు ఈ గ్రైవేయకగ్రంధి
 సావములకు విశేషమైన సంబంధముండుటచే ఈ క్షీణగ్రైవేయక
 మను వ్యాధి కలవారికి ఒక విధముగా శరీరము లావెక్కుట, కాళ్ళు
 చేతులలో సొట్టవడని వాపు, చర్మము బాగుగా ఆర్చుకొని పోవుట,
 విశేషమైన మాంద్యము, జడత్వము, మాట ముద్దగాను, అతి
 నెమ్మదిగాను, అస్పష్టముగాను, మ్రింగినట్లుగాను వచ్చుచుండుట,
 ముఖముయొక్క వైఖరి అతి మందముగాను, ఏమియు చురుకులేక
 ఉండుట, మొదలగునవి కలుగును. ఇట్టి లక్షణములచే ఈ వ్యాధిని
 సుళువుగా గుర్తించ వచ్చును.

చిన్న శిశువులకుకూడ క్షీణ గ్రైవేయకమను వ్యాధి కలుగ
 వచ్చును. దానికి 'క్రెటినిజం' అనిపేరు. అట్టి పిల్లలను 'క్రెటిను' అని
 పిలుతురు. ఈక్షీణ గ్రైవేయకము కలవారికి గ్రైవేయక గ్రంధియొక్క
 సారమును (తైరాయిడు గ్రంధి ఎక్స్‌క్రెట్‌ను) యుక్తమైన మోతాదులో
 తగు జాగ్రత్తలతో నడిపించినచో చాల ఆశ్చర్యకరమైన గుణములు
 కనబడును.

స్థూల్యమను రోగములోకూడ ఈ గ్రైవేయక గ్రంధియొక్క
 సారమును డాక్టరులు వాడుదురు గాని ఆ వ్యాధిలో ఈ గ్రైవేయక గ్రంధి
 యొక్క క్షీణతను, అల్ప క్రియత్వమును గుర్తించ కుండగా, అనగా
 ఆ గ్రంధి క్షీణత లేనప్పుడు, దీనిని వాడుట మంచిది కాదు.

అంతస్సావ గ్రంధులలో ఇంకొకటియగు అధివృక్కగ్రంధి
 శరీరములో మూత్రపిండములమీద నున్నది. ఈ విధముగా రెండు అధి
 వృక్క గ్రంధులు కలవు. ఈ గ్రంధికి పైన బెరడువలెనుండు వల్కల
 భాగమును, లోపున దస్యవంటి మజ్జాభాగమును గలవు. ఈ మజ్జా

భాగము అధివృక్క స్రావమును అనగా ఎడ్రినల్ అను స్రావమును పుట్టించును. ఈ ఎడ్రినల్ స్రావము శరీరములో ఆహారములోని పిండి పదార్థముల వినియోగములోను, హృదయముయొక్క వ్యాపారములోను, రక్తపుపోటుకు సంబంధించిన క్రియలలోను, శ్వాసకోశములయొక్క సంకోచ వ్యాకోచములలోను, ఇంకను ఇట్టి వ్యాపారము లనేకములలో తన ప్రభావమును విశేషము చూపించుచున్నది. ఒక మానవునకు ఒకానొక సన్నివేశములో కలిగెడి పరికితనముచే పారిపోవుటయో, లేదా పరిస్థితులకు లొంగిపోవుటయో, లేదా దైర్యముచే పరిస్థితులతో పోరాడుటయో, చాలమట్టుకు ఈ గ్రంథియొక్క స్రావముచే నియమింపబడును. ఈ అధివృక్క గ్రంథి మీద గడ్డపేసినచో రక్తపుపోటు మొదలయిన లక్షణములు అప్పుడప్పుడుగాని శాశ్వతముగా గాని కలుగవచ్చును.

ఈ అధివృక్క గ్రంథులయొక్క వల్కులమునకు (Cortex) అనేక విధములైన వ్యాపారములు కలవు. ఇది ఆహారములోని పిండి పదార్థముల మాంసకృత్తుల వినియోగము సరిగా జరుగునట్లు చేయుట, శరీరములోనున్న నీటిని ఛాతు కణములలోనుండు విద్యుత్ పరివర్తితములను దానిని సరియైన సంబంధములో నుంచుట, జననావయవ గ్రంథుల వ్యాపారములను నియమించుట మొదలయిన పనులను జేయును. ఈ సూక్ష్మ వ్యాపారములన్నియు, ఈ మధ్యనే శాస్త్రజ్ఞులచే కనుగొనబడి లోకమునకు వెల్లడి అయినవి. ఈ అధివృక్క గ్రంథి యొక్క వల్కులమునుండివచ్చు స్టెరాయిడ్లను ద్రవ్యములను ఈ మధ్యనే రాసాయనికముగా కృత్రిమముగా తయారుజేసి వ్యాధుల చికిత్సలో ఉపయోగించుచున్నారు. వానిలో నుండియే 'కార్టిసోన్', సుప్రసిద్ధమైన ఔషధ ద్రవ్యము వచ్చినది. పోషణక గ్రంథి (పిట్యూటరీ) కూడ పి. సి. టి. హెచ్. అను సంగ్రహ నామముగల ఎడ్రినో కార్టికో

బ్రోఫ్ హార్మోను అను బొషని ద్రవ్యమును ఉత్పత్తి చేయుచున్నది. మనకు కార్డినోను అను ద్రవ్యము రాసాయనికముగా కృత్రిమముగా సిద్ధించినది కాని ఈ ఎ. సి. టి. హెచ్. అనెడి ద్రవ్యము ఇంకను రాసాయనికముగా కృత్రిమముగా ప్రయోగశాలలో (Laboratory) లభ్యముకాలేదు, దీనిని పండుల శరీరములోనుండు పిట్టూటరీ గ్రంథుల ద్వారా మాత్రమే తీయగలుగుచున్నారు. ఈ ఎ. సి. టి. హెచ్. అను ద్రవ్యమును, కార్డినోను అను ద్రవ్యమును అనేక వ్యాధుల చికిత్సలో అత్యద్భుత గుణములను కనబర్చినది; కొంతమందిని ప్రాణాపాయము నుండి తప్పించినది; కాని వీని ఉపయోగములపల్ల నాన్ని దుర్గుణములు కూడ కలుగవచ్చును గావున వానిని అత్యవసరమైనప్పుడు మాత్రమే జాగ్రత్తగా కూడ వాడవలయును.

ఉపగ్రహేయక గ్రంథులవి (హార్మోనైరాయిన్ గ్రంథులు) మెడకు రెండు ప్రక్కల రెండేసి చొప్పున కలవు. ఇవి శరీరములో కార్నియం (సున్నము) వినియోగ విషయమై ఉపకరించుచుండును. కావున ఎముకల నిర్మాణ విషయమై పోషణ విషయమై ఉపయోగించ గలవు. ఈ ఉపగ్రహేయక గ్రంథులు మామూలు కంటె ఎక్కువ పనిచేసి, వానిలో గడ్డ లేక కంటి కట్టకపోయినను సరే, తమ ప్రావము లను ఎక్కువగా ఊరించినచో వానివలన శరీరములో అనేక విధములైన వ్యాధి లక్షణములు కలుగును. కాని ఈ వ్యాధి లక్షణములు ఏకేషముగా ఒక్కొక్కప్పుడు అనేక విధములుగా కనపడుటచే ఆ లక్షణములను బట్టి ఈ వ్యాధిని కనుగొనుట చాలిష్టము.

జననావయవ గ్రంథులు:— స్త్రీలలో గర్భాశయమునకు రెండు ప్రక్కలనుండి ఫలకోశములు (Ovaries) అప్పుడప్పుడు సూక్ష్మము లైన గుడ్లను (Ova) తయారు చేయుచు వానిని ఋతురక్తము ద్వారా

బయటకు పంపును; పురుషుని అందముతో భక్తిబీజములు పుట్టును. గర్భోత్పత్తికి ఈ రెండును అవసరములే. కాని, ఇచ్చట అంతర గ్రంథి స్రావవ్యాధి ప్రసక్తిలో వీనిలో మనకు పనిలేదు. ఈ జననావయవ గ్రంథులు కూడ కొన్ని కొన్ని స్రావములను తయారుచేయుచు, శ్రీశరీరములో కొన్ని పురుష లక్షణములను, పురుషుని శరీరములో కొన్ని స్త్రీ లక్షణములను కొంతవరకు పుట్టించుచున్నవి. అయితే ఈ జననావయవ గ్రంథి స్రావముల మీద కూడ పోషణకర్మగ్రంథి యొక్కయు, అధివృక్కగ్రంథి యొక్కయు, ప్రభావము అధికముగా నున్నవి. యౌవన దశలోను, తత్పూర్వమును, ఈ గ్రంథులను శస్త్రము ద్వారా తీసి వేసినచో ఆ యా స్త్రీత్వ పురుషత్వ లక్షణములు చాలమట్టుకు మరుగు పడిపోయినవి. కాని వార్ధక్య దశలో ఈ గ్రంథులను చేదించి తీసివేసినను ఈ స్త్రీత్వపురుషత్వ సంబంధమైన మార్పులు ఏమియు కనబడలేదు,

ఈ విషయములో చెప్పవలసిన దేమనగా, ప్రతిపురుషునిలోను స్త్రీలక్షణములను కలుగజేయు గ్రంథులు కొన్నియును, ప్రతిస్త్రీలోను పురుషలక్షణములను కలుగజేయు గ్రంథులు కొన్నియు సూక్ష్మముగా కొంతవరకు ఉన్నవి. కొంతమందికి అప్పుడప్పుడు ఈ సూక్ష్మముగా నుండు ఈ వ్యతిరేక లక్షణములే హెచ్చుచు, శారీరకమైన మానసికమైన కొన్నిగుణములను బాధలను, కలుగ జేయవచ్చును.

రోగులు మామూలుగా 'అజీర్ణము చేసినది' అని మాత్రము చెప్పుటచే డాక్టరుకు అంత మాత్రమున ఆ వ్యాధి అర్థమైనదని అనుకొనకూడదు. ఎందుచేసినగా ఈ అజీర్ణముచేసినదనుమాట అనేక వ్యాధులతో చేరియుండు సామాన్యమైన మాటమాత్రమే. వైద్యుడు అంత మాత్రముచే సంతృప్తిపడక శరీరమును జాగ్రత్తగా పరీక్ష జేయుచు, పూర్వ చరిత్రను అడిగి, అవసరమైనచో శాస్త్ర ప్రయోగశాలలో (Laboratory) కొన్ని పరీక్షలను చేయించవచ్చును. మామూలుగా ఆహారమును ఉపయోగించుటలో ఏదో అపకరపకపలన కలిగెడి స్వల్పమైన అజీర్ణమును రోగులు ఉపేక్షజేసినను చేయవచ్చును గాని, తీవ్రముగాను తరుచుగాను వచ్చెడి అజీర్ణముతో కూడిన కడుపునొప్పి, భూల, వాంతి మొదలయిన లక్షణములను, ఏదో అజీర్ణము అని సరియైన డాక్టరుకు చూపించకుండగా ఎంతమాత్రము ఉపేక్ష జేయరాదు. ఈ కడుపు నొప్పి అను లక్షణమునకు అనేకకారణములున్నవి. వానిలో

కిడుపులొప్పుండు లేదా ఆమాశయ ప్రాంతముననది ఒకటి. ఇందులో రీప్రముగా కడుపునొప్పి వచ్చును. ఈ వ్యాధిలో పుండు సాచారణముగా జీర్ణకోశము లేక ఆ మాశయములోగాని ఆమాశయము తరువాతనుండు గ్రహణీయనుపేరు జువ్రాంతముయొక్క పై భాగములోగాని ఉండును. ఈ ప్రణామలేక పుండు ఉన్నస్థానముబట్టి ఈ వ్యాధిని ఆమాశయప్రణామ (Peptic Ulcer), లేదా గ్రహణీప్రణామ (Duodenal Ulcer) అని చెప్ప వచ్చును.

ఈ వ్యాధి ప్రత్యేకముగా కొన్ని కుటుంబములలో అనేకులకు కనబడుచున్నది. వానిలో పురుషులలో సామాన్యముగా గ్రహణీప్రణామ కలుగుచుండును. ఈ వ్యాధి నిర్జీతముగా కొన్ని కుటుంబములలో మాత్రమే కనబడుటకు హేతువులేవో స్పష్టముగా తెలియలేదు. బహుశా ఆహారపోషణచే కలిగెడి మార్పులచే ఆమాశయముయొక్క ఆమర్చర (Mucus Membrane)లో వ్యాధి కలుగుటచేగాని ఆమాశయము మొదలయిన భాగములకు రక్తమును సరఫరాజేయు అంగములలో మార్పు కలుగుటగాని ముఖ్యకారణమై యుండవచ్చును. కొంతమందికి ఆమాశయములో ఆప్పుడప్పుడు పుట్టెడి చిన్న చిన్న ప్రణామలు త్వరగా మాని పోవచ్చును. ఆమాశయములో పెద్దప్రణామ పుట్టి నప్పుడు అది త్వరగా మానదు. ఈ విధముగా త్వరగా ఆమాశయములో ప్రణామ మొనకపోవుటకు ఆమాశయములో హైడ్రోక్లోరికామ్లము హెచ్చుగాగల జాతర రసము ఊరుచుండుటకారణము. పదియవ కీర్షనాడి (దీనిని ప్రాణద అను నాడియని కూడ అందురు Vagus) ద్వారా ఆమాశయమునకు వచ్చెడి నాడీవేగములచే ఆమాశయమునందు జాతరరసము ఊరుచుండును. కొంతమందిలో స్వాభావికముగానే ఈ ప్రాణదయను నాడి విశేషముగా పనిచేయుటచే

జాతరరసము అధికముగా ఊరుచుండును. మరియొకొవము, విచారము మొదలయిన మానసిక వికారములు కలిగినప్పుడు ప్రాణద యనెడి శీర్షనాడి చేయు పనివలన జాతరరసములో అష్టుము విశేషముగా ఊరుచుండును. సాధారణముగా మానసికమైన వికారములు ఈ వ్యాధికి కారణమగుటచే, ఈ వ్యాధి ప్రధానముగా మనోవికారముచే జనించు వ్యాధియని చెప్పుచున్నారు. ఈ మధ్య జరిగిన 2 వ ప్రపంచ యుద్ధములో జర్మను విమానములు రాత్రినమయములలో ఇంగ్లాండులో ఇళ్ళమీద దాడిచేసినపుడు ఈ వ్యాధి తరుచుగా ఇంగ్లాండు దేశస్థులలో కనబడినది. మానసిక కారణములే గాక చుట్టలు వగైరాలు ఎక్కువగా కాల్పుట, కాఫీ మొదలయిన వానిని హెచ్చుగా త్రాగుట, సాధాయి మొదలయిన దురలవాట్లు కూడ ఈ వ్యాధికి ముఖ్యకారణములు.

ఈ వ్యాధి ఉన్నవారికి ఒక్కొక్కప్పుడు కొన్ని ప్రమాదములు హఠాత్తుగా కలుగవచ్చును. కడుపులో నున్న పుండునుండి రక్తము స్రవించి రక్తమే వాంతియగుట, కడుపులోని పుండు లోపలకు వ్యాపించి, లేదా చిట్టి పోయి, ఆ అవయవ భాగములో చిల్లుపడుట, ఆ పుండుగల భాగము వాచి ఆహారము లోపలికివెళ్ళుటకు అడ్డుకలుగుట మొదలయినవి ఈ వ్యాధికలవారికి కలుగుముఖ్యమైన ఉపద్రవములు. ఒక్కొక్కప్పుడు అమాశయములో ప్రణము పుట్టకురువుగా మార వచ్చును. గ్రహణీప్రణమునుండి రక్తము స్రవించినప్పుడు తలదిమ్ము, తలతిరుగుట, నీరసము మొదలయిన లక్షణములు కలిగి, ఆ రక్తము ఆ ప్రేవుల రసములతో కలిసి తారువలె నల్లగా అయి గుదమార్గము ద్వారా పోవచ్చును. గ్రహణి యందు పుండునుండి వచ్చు రక్తము అమాశయము లోనికి రాకపోవుటచే ఈ గ్రహణీప్రణములో రక్తవమనము కాదు. ముఖ్యముగా ఇచ్చట చెప్పవలసిన విషయమేమనగా

హతాత్తుగా రల తిరుగుట, విశేషముగా నీరసము, బాదువంటి నల్లని రక్త విరేచనములు, ఏరోగికి కలిగినను, వానిని ఎంతమాత్రము ఉపేక్షజేయరాదు. వీరికి సాధారణముగా ఆమాశయ వ్రణమో, గ్రహణీ వ్రణమో ఉండును.

ఆమాశయములోగాని గ్రహణీలో గాని ఈ పుండే చిట్టి అచ్చట చిల్లుపడినప్పుడు, అవగా అచటనుండు పౌరలు తెగినప్పుడు (Perforation) రక్తము మొదలయినవి ఇతర అంతర్భాగములలో ప్రవేశించును. దానివలన విపరీతమైన నొప్పి, ఉదరమంతయు బిగుసు కొని పోవుట, విశేషము నీరసము, శరీరము చల్లబడి పోవుట మొదలయిన లక్షణములు కలుగును. ఆమాశయభాగము లేదా గ్రహణీ భాగము ఈ విధముగా చిల్లు పడుటను పైగుణములచే కనిపెట్టి వెంటనే అపనరమైతే శస్త్రచికిత్సకూడ చేయవలసి యున్నది.

ఇట్టి వ్రణములు మొదలయిన వానిచే ఆహార నాశములో అవరోధము కలిగినప్పుడు, అంతకు ముందు తినిన ఆహారము దుర్వాసనతో కూడి వాంతులుగా పోవనారంభించును. ఆహారము కొంతకాలము కడుపులో అట్లు నిలవయుండుటచేతను, దానిలో కొన్ని జాతరరసములు కలియుట చేతను దానికి దుర్వాసన కలుగును. అప్పుడు ఆమాశయ భాగమును జాగ్రత్తగా శస్త్రముచేసి పుండు మొదలయిన వానిని తీసివేసి యుక్తముగా ఆహారనాశ రంధ్రము నరిగా నుండునట్లు కట్టి ఛద్రము చేయవలసియుండును.

ఆమాశయములో వ్రణమునకు ప్రారంభములో శస్త్రచికిత్స అవసరములేదు. కాని, జాగ్రత్తగా ఔషధములను తినుచు నత్యము చేయవలసి యుండును, వేరవట్టున ఆహారమును భుజించుట, శీర్షము

చేసెడి ఆమాశయమునకు ఏక్రాంతి సిద్ధుట, అందులో ఊహించి వాతర
రసములోని అమృతమును తగ్గించుట. పీనిచే చాల మట్టుకు గుణములు
కనబడగలవు. ఈ వ్యాధి కేవలము అహారమువలన మాత్రమే గాక,
మానసిక వికారములచే కూడ కలుగుటచే, రోగి తాను దుఃఖించు అహారము
యొక్క మంచెదెడ్డలు, వాని వేళలు, వాని మధ్య వ్యవధి మొదలయిన
విషయములేగాక. మానసిక వియమములను గూడ జాగ్రత్తగా పాటించు
చుండవలెను.

మ ల బ ద్ధ ము :

శరీరములో పెద్ద ప్రేగుయొక్క ప్రారంభములో చిన్న తోక
వంటి అవయవము కలదు. దానికి ఉండుక పుచ్చము (Appendix)
అనిపేరు. దీనిలో వాపుకలిగినప్పుడు హఠాత్తుగా హెచ్చుకూల కలుగును.
ఒకప్పుడు ఈ కూల ప్రేవులలో మలము నిలవఉండుటచేత, విరేచనము
ప్రతిరోజు అగుచున్నను అది పూర్తిగా వినర్జన కాకపోవుటచేతను
కూడ కలుగవచ్చును. పెద్ద ప్రేవులకు సంబంధించిన ఇట్టి యాంత్రిక
మైన (mechanical) బాధవలనకూడ చిరకాలమునుండి మలబద్ధము
అందువలన కడుపునొప్పి కలుగవచ్చును. అందుచే ఏ కడుపునొప్పి
లేక కూల వచ్చినను దానికి రోగి ఏదో తన ఊహతో విరేచనాల
మాత్రపేసికొనుట మొదలయిన పనులను చేయకూడదు. ఇట్టి కూలలలో
వెంటనే డాక్టరును సలహా చేయ వలయును.

సాధారణముగా అనేకులు ఈ విరేచనముల మాత్రము చిక్కలను
ఎవరితోనుగూడ చెప్పుకుండగా పేసికొనుచుందురు. ఇది ఎంతమాత్రము
మంచిదికాదను విషయమును నొక్కి చెప్పుచున్నాను. మలబద్ధము
సాధారణముగా సామాన్యమైన కారణములచే కలిగి అంత బాధించునది

కాకపోయినను, ఒకప్పుడు ప్రేవులలో ఒక్కొక్క వ్యాధిముడుగుటచేకూడ కలుగుచుండును. అప్పుడు ఆ వ్యాధికి, దాని కారణమునుబట్టి దగిన ఔషధము నిచ్చుటయేగాక, మలబద్ధమును పోగొట్టుటకు ఒకప్పుడు శస్త్ర చికిత్సకూడ అవసరమగుచుండును. మామూలుగా మలబద్ధము మనుజుని ఆహారము, అలవాట్లు మొదలగు వానివి బట్టి సంభవించుచుండును. విరివిగా ఆకుగూరలు, కాయగూరలు, ఫలములు, మొదలయిన వానిని తినుచుండినచో పురీషములో కావలసిన స్థూలపదార్థములు (roughage) ఏర్పడి మలవిసర్జన ప్రతిరోజు సరిగా జరిగిపోవుచుండును. మల విసర్జన ప్రతిరోజును సకాలములో అగుటకు, ఆ వేళలలో పెద్ద ప్రేగు లలో వేగము కలుగుట, దానిచే విరేచనమునకు అనుమానము కలుగుట అనునవి ఆ ప్రేవులకు సంబంధించిన నాడులలో జరిగెడి కార్య విశేషములు. ఉదయమున లేవగానే మరుగువాడ్డికివెళ్లెడి అభ్యాసమును చిన్నతనమునుండి అలవర్చుకొనినచో, ఆ అభ్యాసము పెద్దవారలయి నప్పుడుకూడ అట్లే నిలిచిపోయి, మలబద్ధమను వ్యాధియే రాదు. అప్పు డప్పుడు విరేచనముల ముందును వుచ్చుకొనుట, వస్త్రీకర్మ (ఎసీమా) లను తరుచు తీసికొనుట, మున్నగు వానికంటె వైజెప్పిన అభ్యాసమును జేసికొనుటయే మంచిదని అందరును గుర్తించవలసి యున్నది.

కడుపులో దుర్మాంసపు బల్ల పెరుగుట :

ఈ దుర్మాంసపు బల్ల (Cirrhosis of Liver) ఉదరములో కుడి ప్రక్కనుండు కాలేయము (యకృత్తు) లో పుట్టును. మధ్యము లేక సారాయి త్రాగుటచే ఇది కలుగునని పూర్వము తలంచుచుండెడి వారు. కాని ఇది శరీరపోషణకు సంబంధించిన వ్యాధి. అనగా ఒక విధమైన ఆహారలోపముచే కలుగు వ్యాధియని ఈ మధ్య నిర్ణయించ

బడినది. మేదోచ్ఛీర్ణకారులని (lipotropic) అనబడెడి కొన్ని ఎమీనామ్లములు ఆహారములో ముఖ్యముగాలోపించుటచే, ఆహారములోని కొవ్వు పదార్థములు కాలేయములోని మూలకణములలో ఎక్కువగా జేరి అవి కొన్నాళ్ళకు నశించిపోయి దుర్మోసము తయారు అగుటచే ఈ వ్యాధి సంభవించును. కాలేయము శరీరపోషణకు ముఖ్యమైన అవయవమగుటచే, అది జబ్బుపడుట వలన శరీరమునకు అవకారులగు విషపదార్థములను కాలేయము నశింపజేయలేక పోవుట, శరీర పోషణ పాడగుట సంభవించును. కాలేయములోని చిన్న చిన్న పైతృనాళము లును రక్తనాళములును ఈ కొత్తగా పుట్టిన దుర్మోసపు తంతువులలో ఇరుకుకొనిపోయి, వాని పనులు క్రమముగా న్తవించి పోవును. కాలేయ ములో దుర్మోసము కల రోగికి అన్నహితపు లేకపోవుట, కడుపులో గుడగుడలు మొదలయిన అస్పష్టమైన అడ్డరి లక్షణములు ఈ వ్యాధి ప్రారంభములో కలుగును. రాను రాను ఆతనికి రక్తము వాంతి యగుట, రక్తము గుదమునుండి పోవుట, ఉదరములో నీరు పుట్టుట అనగా జలోదరము కలుగుట మొదలయినవి సంభవించును. ఈ వ్యాధిని ప్రారంభములో గుర్తించుట ఎంతకష్టమో దాగుగా ముదిరిన చరువాత కుదుర్చుట కూడ అంత కష్టము.

కామలి లేక కామెర్లు :

కంటిలో తెల్లగుడ్డులోను, ఒక్కొక్కప్పుడు చర్మమంతయును కనపడెడి పసుపు పచ్చదనమే కామిలావ్యాధి. ఇందులో మూత్రము ఎక్కువ పసుపుగాను లేదా ఎర్రగాను ఉండును. ఆ మూత్రములో పసరుకణములు, పైతృపు లవణములు, ఎక్కువగా పోవుచుండును. రక్తములో ఈ పసరు కణములు, పైతృపులవణములు ఎక్కువగా జేరుట వలన అవి మూత్రములోనికి దిగి పైవిధముగా పోవుచుండును.

పసుపు వచ్చు రంగు రక్తములోని ఎర్రకణములు నాశనమగుట వలన కలుగుచున్నది. ఈ రంగును కాలేయములోని కణములు గ్రహించి ఈ వ్యాధిలక్షణములను కలుగజేయును. అందుచేత రక్తప్రసారములో ఈ రంగు ఉండుటకు ఈ క్రింద చెప్పబడిన మూడుకారణములలో ఏదియో ఒకటి ఉండవలెను.

1. కొన్ని కారణములచే రక్తములోని ఎర్రకణములు మిక్కిలిఎక్కువగా నాశనమగుట.
2. కాలేయములోని కణములు రక్తకణముల రంగును ఉపయోగము లోనికి తీసికొని రాలేకపోవుట.
3. కాలేయములోని పైత్యము, రంగు, కొన్ని పైత్యనాళముల ద్వారా ప్రేవులలోనికి స్రవించుచుండును. అట్టి పైత్యనాళములకు అడ్డు కలుగుట—

ఇట్టి భిన్నకారణముల వలన కామెర్లు అను వ్యాధి పుట్టుటచే ఇది ప్రత్యేకమైన ఒక వ్యాధి కాదనియు, ఏదో ఇంకొక వ్యాధియొక్క లక్షణము మాత్రమేననియు తెలుసుకొనవలెను. అందుచే, కామెర్లు అను లక్షణముగల అసలువ్యాధిని డాక్టరుచే జాగ్రత్తగా పరీక్షజేయించు కొని, దానినిబట్టి చికిత్స జరుగవలయును. ఒక్కొక్క కామెర్ల వ్యాధిలో కాలేయములోని పైత్యనాళములో అవరోధము (అడ్డు) సంభవించి నప్పుడు దానిని సరిదిద్దుటకు అవసరమైన శస్త్రచికిత్సను కూడ చేయవలసి వచ్చును.

సాధారణముగా సంభవించు కామలావ్యాధులలో కొన్ని అత్యంత సూక్ష్మజీవుల సంపర్కముచే కాలేయము వాచుట సంభవించును. (infective hepatitis). వైరసులనబడెడి ఈ అత్యంత సూక్ష్మ

జీవులు సూక్ష్మదర్శిని యంత్రములో చూడ కానరావని వెనుక జెప్పి యున్నాను. ఈ అత్యంత సూక్ష్మజీవులు ప్రపంచమంతా వ్యాపించి యున్నవి- కొంతమంది పిన్నవయస్కులకు ఈ సూక్ష్మజీవుల వలన ఈరకపు కామలా వ్యాధి కలుగు చున్నది. జైఫాయిడ్ జ్వరము. జిగట విరేచనములు, మొదలయిన వ్యాధులను కలుగజేయు సూక్ష్మజీవుల వలెనే ఈసూక్ష్మజీవుల వలన గూడ ఈవ్యాధి తినెడి ఆహారము ద్వారాను, త్రాగెడి నీటి ద్వారాను, వ్యాపించుచున్నది. ఈవ్యాధి వివరములను సాంక్రామిక వ్యాధులు లేక అంటువ్యాధులు అను ఇంకొక గ్రంథములో విస్తృతముగా చర్చింప దలచితిమి.

మనము అప్పుడప్పుడు వార్తాపత్రికలో ఎవరికో ఒకరికి గుండె హఠాత్తుగా పనిచేయకుండా ఆగిపోయి, ఆయన మరణించినాడని చదువుచుందుము. శాస్త్రీయముగా ఆలోచించినచో, ఆ వ్యక్తి మరణమునకు కేవలము అతని హృదయము ఒక్కటి మాత్రము పనిచేయక ఆగిపోవుట కారణమనుట విజముకాదు. మిగిలిన అవయవములన్నియు సరిగా పనిచేయుచు, ఒక్క హృదయము మాత్రము ఆగిపోయి ఆ వ్యక్తి మరణించినచో అట్లు చెప్పుట యుక్తముగా నుండును. ఏ కారణముచేత మరణము సంభవించినను అన్ని అవయవముల పనులు ఆగిపోవును కదా !

ఇంతకు చెప్పవచ్చిన దేమనగా, వార్తా పత్రికలలో చెప్పినట్లుగా ఏ చునుజునకైనను అంతవరకు ఆరోగ్యముగానున్న హృదయము ఒక్కసారి చటాలున ఆగిపోదు. ఫలానావ్యక్తి పైకి ఆరోగ్యముగా కనబడుచు, ఏదో ఒకచోట మాట్లాడుచు, హఠాత్తుగా క్రిందపడి మరణించి

నాడని, అంటే, ఆమనుజునకు ఆతనికికూడ తెలియని హృదయవ్యాధిగాని మరియొకవ్యాధిగాని ఉంది యుండవచ్చును. హృదయము రక్తమును చిమ్మేడి పంపు వంటిది. అట్లు నిరంతరము అది రక్తమును చిమ్ముచున్నను దానిలోనుండు రక్తమును బట్టియే ఆ హృదయమునకు పోషణ జరుగదు. ఆ హృదయమును పోషించెడి రక్తము ఇంకొక చిన్న రక్తనాళము ద్వారా హృదయమునందలి పేజీ (కండ) లోనికి రావలయును. ఇట్లు హృదయమును పోషించెడి రక్తనాళమును 'హృత్ పోషణి' (coronary artery) అని అందురు. ఈ హృత్ పోషణి యను రక్తనాళములో అడ్డు కలిగినచో హృదయము పనిచేయక హఠాత్తుగా ఆగిపోవును.

అయితే కొంతమందికి ఈ హృత్ పోషణి యను రక్తనాళములో అడ్డు కొంతవరకు మాత్రమే యుండును. అప్పుడు ఆ అడ్డును బట్టి, ఆ వ్యక్తికి హృదయములో కొంతభాగమే పనిచేయక పోవుటయు, ఆ రోగికి తీవ్రమైన గుండెపోటు మాత్రము కలుగుటయు సంభవించును. ఈ ప్రకారము రక్తనాళములో అడ్డుకూడ అంతకు పూర్వము ఏదో వ్యాధి యున్ననే తప్ప కలుగదు. అట్టి వ్యాధులలో ముఖ్యమైనది ధమనీ కఠిన్యము (atherosclerosis) అనగా ధమనులు లేక రక్తనాళములు పెళుసెక్కి పోవుట. ఈ విషయమును ఇంకొకచోట వివరించెదము. ఈ ప్రకారముగా ధమనీకఠిన్యముచే హృత్ పోషణి అను ధమనిలో అడ్డుకలిగినపుడు రోగికి గుండెలో తీవ్రమైన కూలపుట్టి అది అన్ని వైపులకు వ్యాపించుచుండును. తీవ్రమైన బాధచే రోగికి కుదురు ఉండదు. చెమటలు ఎక్కువగా వర్షును, ఈ పరిస్థితులలో వెంటనే డాక్టరుకు కలురు చేయవలెను. డాక్టరు ఈ వ్యాధిని సుఖపుగానే గుర్తించగలుగును. కొన్ని కేసులకు మాత్రము 'ఎలెక్ట్రోకార్డియో'

గ్రాము' అను యంత్రముచే పరీక్ష చేయించవలెను. ఈ వ్యాధిలో పెంటనే సరియైన చికిత్స చేయించవలెను. అమెరికాలోను, ఐరోపా దేశములోను శాస్త్రాభివృద్ధిచే అంటువ్యాధులు చాలమట్టుకు అదుపు లోనికి వచ్చినప్పటికిని ఈ హృత్ పోషణి ధమనియందు కలిగెడి అడ్డుచే మరణములు ఇంకను హెచ్చుగానే కలుగుచున్నవి. భారత దేశములోకూడ ఈ వ్యాధివలన మరణములు హెచ్చుగానే ఉన్నవి.

మధుమేహము లేక మూత్రములో చక్కెర పోవుట అను వ్యాధి చిరకాలమునుంచి యున్నచో, దానికి సరియైన చికిత్స చేయక ఉపేక్షించి ననుకూడ ధమనీ కాలిన్యము సంభవించుననెడి విషయము ఇంకొక చోట వివరించబడి యున్నది. ఈ హృత్ పోషణి ధమనిలో అడ్డు కలుగుటకు (coronary thrombosis) రక్తపుపోటుకూడ ఇంకొక ముఖ్యకారణము.

సామాన్యముగా ప్రతి మనిషికి రక్తపుపోటు సిస్టాలిక్ గా (పాదరసపు) 120 మిల్లీ మీటరులును, డయాస్టలిక్ గా (పాదరసపు) 80 మిల్లీ మీటరులును ఉండును. ఈ విషయము డాక్టరు లండరు ఉపయోగించెడి రక్తపుపోటు యంత్రమువలన తెలియును. శరీరమునుండి, ఊపిరితిత్తులనుండి, హృదయము లోనికి రక్తము వచ్చుచు తిరిగి అది శరీరములోనికి, ఊపిరితిత్తులలోనికి చిమ్మబడుచు ఈ విధముగా హృదయము సంకోచము చెందునపుడు రక్తము రక్తనాళములలో కలుగజేయు ఒత్తిడిని సిస్టాలిక్ ఒత్తిడి అని, వ్యాకోచము చెందునపుడు కలుగజేయు ఒత్తిడిని డయాస్టలిక్ ఒత్తిడి అని చెప్పుదురు. ఆ ఒత్తిడిని కొలుచుటకు 'రక్తపుపోటు యంత్రము' ఉపయోగించుదురు. ఆ యంత్రములో పాదరసము యొక్క స్థితిని బట్టి, రక్తపుపోటు ఎన్ని మిల్లీ మీటరులో తెలిసికొనవచ్చును. ప్రపంచములో ఏ ఇద్దరు మనుష్యులును సరిగా ఒకే విధముగా ఉండరు కదా. ఉదాహరణకు ప్రపంచములో

ఏ ఇద్దరి ముక్కులను కొలిచినను ఆ రెండింటికీని ఎంతో కొంత, స్వల్పముగానై నను, తేడా ఉండును. అదేవిధముగా రక్తపుపోటు కూడ అందరకును ఒక విధముగా నుండదు. సామాన్యముగా మనుష్యులకు 98.4 డిగ్రీల వేడిమి ఉన్నప్పుడు తీసిన రక్తపు పోటును నగటున ఇక్కడ సూచించితిమి. అది సిస్టాలిక్ గా 120 మిల్లీ మీటరులును, డయాస్టాలిక్ గా 80 మిల్లీ మీటరులును ఉండును. వయస్సు ముదిరిన కొలదిని ఈ హృదయ సంకోచపు రక్తపుపోటు అనగా సిస్టాలిక్ రక్తపుపోటు కొద్దిగా ఎక్కువగును. కాని వివిధ వ్యక్తులకు వారి వయస్సులను బట్టి రక్తపుపోటు ఒక నియమము ప్రకారము మారుచుండునను సిద్ధాంత మేదియునులేదు. ఈ విధముగా రక్తపుపోటు హెచ్చుటకు అనేక కారణములున్నవి. రక్తములోని మాలిన్యమును వడపోసి బహిష్కరించు మూత్రపిండములలో వ్యాధి యున్నప్పుడుకూడ రక్తపుపోటు హెచ్చును. వెనుక మఱుమేహము విషయమై చర్చించునపుడు చెప్పిన పోషణక గ్రంధి, గ్రైవేయకగ్రంధి, అది వృక్క గ్రంధులు మొదలయిన వాని కన్నిటికి పరస్పర సంబంధము కలదు. కావున వానిలో దేనికైనను వ్యాధి కలిగినప్పుడు ఈ రక్తపుపోటు హెచ్చు కావచ్చును. కాని మామూలుగా ప్రమాదించెడిదని చెప్పబడెడి రక్తపుపోటు, అనగా ప్రధాన రక్తపుపోటు (essential hypertension) మూత్రపిండముల వ్యాధివలనగాని, అంతరగ్రంధుల వ్యాధుల వలన గాని కలుగుటలేదు. పూర్వము చెప్పినట్లుగా ఒక్కొక్క మనిషికి ఆతని శరీర తత్వములోనే ఈ రక్తపుపోటు కలిగెడిరీతి ఇమిడి యుండునని తోచుచున్నది. అంతేగాని ఈ ప్రధానరక్తపు పోటుకు సరిగా ఏవికారణములో ఇంకను స్పష్టముగా తెలియలేదు. అటునిక యుగములో అతి మనోవ్యాకులత కలవారికి వారి స్వతంత్ర నాడీమండలము (sympathetic nervous

system) ఎక్కువగా పనిజేయుటచే, చిన్న చిన్న రిక్తినాళములు వలుమాడులు సంకోచము నొందుచున్నవి. అందువలన రక్తప్రసారము అడ్డులేకుండగా సరిగా జరుగుటకై ఈ రక్తపుపోటు విధిగా ఏర్పడు చున్నదనియు కొంతమంది శాస్త్రజ్ఞులు విశ్వసించుచున్నారు. రక్తపుపోటు విషయమై ఈ మధ్యన చేసిన పరిశోధనల వలన, రక్తపుపోటుకు, మనము తినెడి ఆహారమునకు పరస్పర సంబంధమున్నదనియు, హెచ్చు రక్తపుపోటునకు అచివృక్క గ్రంథియొక్క తలభాగమునకు పరస్పర సంబంధమున్న దనియు కొంతమంది విశ్వసించుచున్నారు.

సాధారణముగా రక్తపుపోటు అను వ్యాధి పాశ్చాత్య నాగరికత వలన మనకు సిద్ధించినదని అందరును అనుకొనుచున్నారు. కాని అది సరికాదని లోచుచున్నది. ఎందుచే ననగా ఈ వ్యాధి పట్టణముల లోనేగాక పాశ్చాత్యనాగరికరా ప్రభావము లేని పల్లెలలో గూడ తరుచు కాన వచ్చుచున్నది. ఆహారములో ఉప్పు ఎక్కువ వేసికొనుటవలన రక్తపుపోటు ఎక్కువగుచున్నదని కొంతమంది అభిప్రాయమై యున్నది. రక్తపుపోటుగల మనుజునకు ఒక్కొక్కనికి రేపలము తలనొప్పి, తల దిమ్ము మాత్రము అన్నవ్వుముగా కలిగి డాక్టరు దగ్గర సలహాతీసికొనుటకు వెళ్ళవచ్చును. కాని సాధారణముగా ఇట్టివారు వ్యాధి ముదిరిన తరువాత ప్రమాదకరమైనస్థితి వచ్చినపుడు మాత్రమే డాక్టరు సలహాను పొందుచున్నారు. హృత్ పోషణిధమనిలో అవరోధము (coronary occlusion) అట్టి ఉపద్రవములలో నొకటియని ఇప్పుడే కదా చెప్పితిమి.

హార్దికశ్వాస లేక హృదయమునకు సంబంధించిన పగర్బు, (cardiac asthma) ముఖ్యముగా అర్ధరాత్రులయందు హఠాత్తుగా తిలగెడిశ్వాస, రక్తపుపోటువలనగాని ఇతర హృదయ వ్యాధులవలన

గాని కలుగవచ్చును. ఈ హార్టిక్ ట్రాఫిక్, హిమాలయ గా శ్వాస కోశములకు సంబంధించిన ఉబ్బిసపు దగ్గు - ఈ రెండు వ్యాధుల యందును వగర్చు అను లక్షణము ఒకే విధముగానున్నను రెండును ఒకదాని కొకటి సంబంధములేవి భిన్న వ్యాధులని తెలియవలెను. జాగ్రత్తగా పరీక్ష జేయని డాక్టరుగూడ ఈ విషయమై పొరపాటు బడవచ్చును.

రక్తము నిలవయుండిపోవుటచే హృదయము ఆగి పోవుట, (congestive heart failure) అను వ్యాధిలో ఊపిరి అందకపోవుట, పాదములు నీరువట్టుట, ఆ నీరు క్రమముగా పైకి ఎక్కుచుండుట - ఈ లక్షణములు ప్రారంభములో కలుగును. గుండె సరిగా రక్తమును చిమ్మలేక పోవుటచే ఈ వ్యాధి కలుగుచుండును. హృదయములో కొన్ని కవాటములు (వాల్వులు) పాదగుట చేతను, హెచ్చు రక్తపు పోటు చేతను ఈ వ్యాధి ప్రారంభించును. హృదయ వ్యాధికి మంచి ఔషధమని అందరికీ తెలిసిన 'డిడిటాలిన్' అనేది ఔషధము ముఖ్యముగా ఈ వ్యాధిలో ఉపయోగించును.

ఆఘాత వైద్యశాస్త్రపరిశోధనలు ఈ విషయమై ఇంకను కొంత అభివృద్ధిని హెచ్చుగా సాగించి ఈ వ్యాధిలో చాలవరకు మేలును చేకూర్చుచున్నవి.

రక్తపు పోటుచే కలిగెడి ముఖ్యమైన ఉపద్రవములు ఇచ్చట ఉదహరింపబడినవి. ఇంకను రక్తపు పోటుచే రక్తనాళములలో రక్తము అక్కడక్కడ పేరుకొని ఆ రక్తపు తునకలు రక్తములో తిరుగుచు మస్తిష్కములోని రక్తనాళములలో అడ్డును కలిగించినచో పక్షవాతము కలుగవచ్చును. లేదా హెచ్చు రక్తపు పోటుచే మస్తిష్కములోని రక్త నాళములు బద్దలయినచో రక్తము మస్తిష్కములోని అన్య భాగములలో

వ్యాపించి వెంటనే మరణమును కలుగజేయవచ్చును. దీనినే శీర్షరక్తస్రావము (cerebral haemorrhage) అందురు.

హెచ్చు రక్తపుపోటు వలన నేత్రములు ఆకారములో కొంత మార్పు చెందును. వానియొక్క లోపలి భాగమును అక్షిగోళ దర్శిని (Ophthalmoscope) అను యంత్రము ద్వారా చూచి దాని ఆకారమును బట్టి రక్తపుపోటు ఆ వ్యక్తికి ఉన్నదియు లేనిదియు స్థూలముగా తెలిసికొనవచ్చును. ఈ అక్షిగోళదర్శిని యంత్రముచే నేత్రములోని సూక్ష్మ రక్తనాళముల మార్పులను, నేత్రనాడి (optic nerve) పటిష్ఠతను, వ్యాధినిహుడ నేత్ర వైద్యులు కనిపెట్టు చుండుట.

మేహవాతముచే కలుగు హృదయవ్యాధి :

రక్తప్రసరణములో హృదయమునుజేరు రక్తము సరిగ్గా రాకపోవుటచే ఆ రక్తము శరీరములో గాని ఊపిరితిత్తులలో గాని కొంతవరకు నిలిచిపోవుటవలన, హృదయము చేయవలసిన పనికి అటంకము కలుగును. (congestive heart failure) ఇట్టి వ్యాధి హృదయములోని కవాటములలో జబ్బుల వలన కలుగును. వానిని హృదయ కవాట వ్యాధులందురు, (valvular diseases) ఇవి సాధారణముగా చిన్నతనములో మేహవాత వ్యాధికలుగుటచే హృదయ కవాటములు చెడిపోయి ఏర్పడుచుండును. చలి దేశములలో ఉన్నట్లే హిందూదేశము వంటి ఉష్ణదేశములలో కూడ ఈ వ్యాధి వ్యాపించి యున్నది. పసితనమందు కలుగు మేహవాత వ్యాధి వలన ఈ కవాట వ్యాధి కలుగును గావున చిన్నతనములో ఆ వ్యాధిని, జ్వరముతో కూడియున్నను లేకపోయినను, గుర్తించవలసిన అవశ్యకత ఎంతో కలదు. లేనిచో చిన్నతనములో హృదయ కవాటములో వ్యాధి ఒకసారి ఏర్పడినచో అది వయస్సు వచ్చిన తరువాతిగాని మరల వచ్చి

పై చెప్పిన ఉపద్రవములను పరిశీలించునపుడు మహావాత వ్యాధి వలన సాధారణముగా ద్విపత్రకవాటనిరోధ మనెడి వ్యాధి (mitral stenosis) కలుగు చుండును. హృదయములో ఎడమకర్ణికకు ఎడమ జతరికకు మధ్యను ఈ ద్విపత్రకవాట ముందును. ఈ వ్యాధిలో ఆ కవాటద్వారము మిక్కిలి సన్నగిల్లి పోవును. శత్రుచికిత్స జాగ్రత్తగా చేసి ఈ కవాటమును కూడ సరిచేయుట ఆధునిక శత్రుచికిత్సాభివృద్ధిలో ఒక విశేషము.

చిన్నతనమందే హృదయము సరిగా పనిచేయక పోవుట అనెడి హృదయవ్యాధి కలుగుటకు అహారమునందు విటమినులు లోపించుట కూడ ఒక ముఖ్యకారణమై యున్నది. అయితే విటమిను లోపములు గల అహారము ఈ వ్యాధిని ఏ విధముగా, ఏ యే క్రమములో కలిగించు చున్నదో అది ఇంకను స్థిరపరచబడ లేదు.

కంతములో పొరపెర్చుట 'డిస్ట్రీయా' మొదలయిన సాంక్రామిక సన్నిపాత వ్యాధులు రక్త ప్రవాహములో ఒక విధమైన స్తబ్ధత్వమును కలుగ జేయును. అందుచే శరీరములో నుండి రక్తనాళములు వెడల్పుగా సాగిపోవుట, దానివలన రక్తము అట్టి నాళములలో నిలిచి పోవుచు సరిగా హృదయమును చేరకుండుట మొదలయిన పరిస్థితులు కలుగును. ఇట్టి పరిస్థితియే రోగికి మూర్ఛ కలిగినప్పుడును, వీడైన దెబ్బలు మొదలయిన ప్రమాదములు సంభవించి నపుడును, కొన్ని తీవ్రమైన శత్రుచికిత్సలను జేయునప్పుడును కూడ కలుగవచ్చును.

సవాయి వ్యాధికూడ చిరకాలమునుంచి యున్న సాంక్రామిక వ్యాధియై యున్నది. దీనివలన బృహద్దమవి మొదలగు నాళములలో, కొంతభాగము సాగిపోవుట, గొట్టము కొన్నిచోట్ల లావుగా నుండుట మొదలయిన మార్పులు (aneurysm) ఏర్పడును.

జననము లేక గర్భోత్పత్తికి సంబంధించిన అవయవ శ్రేణికి, మూత్రకోశావయవ శ్రేణికి, విజమునకు శారీరక క్రియలలో ఏమియు సంబంధము లేకున్నను ఈ రెండును ఒకే అవయవములో నన్నిహితముగా నున్నవి.

ఉదరములో 'వస' అను పేరీ వెనుకను రెండు మూత్ర పిండములు రెండువైపులను కలవు. ప్రతి మూత్ర పిండములోను ఒక అల్లిక వంటి చిక్కయిన నిర్మాణమొకటి ఉండి, దాని ద్వారా రక్తములోని నీరు మరియు పదార్థములతో సహా, వడియగట్టి బయటకు శరీరమునకు అవసరములేవి మాలిన్యము ఈ విధముగా బయటకు పోవుచుండును. మూత్రపిండములనుండి మూత్రము వీనులు (ureters) అనేడి నాళములద్వారా వస్తే లేక మూత్రాశయములోనికి

నీత్యము జేరుచుందును. ఈ వస్త్రీ లేక మూత్రాశయములో చేరిన మూత్రమును మానవుడు దీని ఇష్టముచేచ్చినపుడు అప్పుడప్పుడు విడుచుచున్నాడు. ఈ ఇష్టము అనునది మస్తిష్కములో కొన్ని నాడీకేంద్రములలో కొన్ని నాడీ అంతుపుం ద్వారా కలిగెడి వేగ విశేషము. అనగా మూత్రము విడుచుట అనునది మస్తిష్కమందలి కొన్ని నాడీ కేంద్రముల ఆదీనములొనున్నది. ఈ నాడీ కేంద్రముల విషయము నాడీ వ్యాఘ్రాలలో చర్చించబడును. వస్త్రీ లేక మూత్రాశయముతో మూత్ర మార్గము చేరియున్నది. దాని ద్వారా వస్త్రీలోని మూత్రమును మానవుడు బయటకు విడుచుచున్నాడు. పురుషులలో మూత్ర మార్గము లింగము నందును, స్త్రీల యందు ఈ మూత్రమార్గము యోనిమార్గము నకు ఊర్ధ్వమునను నిర్మింపబడి యున్నది.

మూత్రము అనునది చిత్రమైన కొన్ని రాసాయనిక ద్రవ్యముల సమ్మేళనము. అందుచేర మూత్రము శరీరములో అష్టమును అనగా ఆష్ట ధర్మమును ఒక నియమములో నిలుపుచున్నది. రక్తములో ప్రధాన ద్రవ్యములైన మాంసకృత్తులును, చక్కెరయును మూత్ర పిండములలో జరుగు వడబోతలో ఎంతమాత్రమును మూత్రములోనికి దిగకూడదు. కొన్ని వ్యాఘ్రాలలో మూత్రమే ఇట్టి మాంసకృత్తులును, చక్కెరయును, అల్బుమిన్ అను శ్వేతదాతువు రూపముగాను, చక్కెర గాను మూత్రములో దిగి బయటకు పోవుచున్నవి.

బ్రైన్ వ్యాధి అని అనబడు ఒక సంజా వ్యాధి ఈ మూత్ర పిండములకు సంబంధించినదై వానిని సరిగా పనిజేయనీయుకుండగా పాడుచేయును. సాధారణముగా దారులకు కలుగు ఈవ్యాధిలో ఇర్విరము, శరీరమంతయు నొప్పులు, ముఖము పొంగరించి యుండుట, ఆ ఉబ్బు తరువాత ముఖమునందే కాక శరీరమంతటను వ్యాపించుట, మూత్రము

చాల తక్కువగా పోవుట, మూత్రములో ఆల్బుమిన్ లేక శ్వేతఛాయను పోవుట మొదలయిన లక్షణములు కలుగును. ఈ వ్యాధి సాధారణముగా న్యల్ఫుకాలములోనే తగ్గిపోవును. కాని కొంత మందికి చాలకాలము అణగియుండి ఏ బాహ్యలక్షణములను కనబర్చక గూఢముగా పుట్టుచుండును. ఇట్లు గూఢముగా తెలియకుండా వచ్చు మూత్రవ్యాధి తరుచుగా నడివయస్సులో వారికి కలుగుచుండును. దీనిని మూత్రపిండముల వాపు, లేక వృక్కశోధ (nephritis) అని వ్యవహరించురు. ఈ వృక్కశోధ వలన రక్తపుపోటువ్యాధి కూడా కలుగవచ్చును.

ప్రధాన రక్తపుపోటు వ్యాధిలోకూడ మూత్రములో ఆల్బుమిను పోవచ్చును గాని అది రక్తపుపోటు వచ్చిన అనంతరము మూత్రములో ఆల్బుమిను కలుగు లక్షణము. అందుచే ఈ రెండు వ్యాధులకును నిదానము, నందును చికిత్సలోను తేడాకలదు.

తరుణమైన వృక్కశోధ దానంతట అదే క్రమముగా పూర్తిగా తగ్గిపోవును. కాని చిరకాలనుండి యున్న వృక్కశోధ, దానిలో సంజా, నీరుపట్టుట రక్తపుపోటు మొదలయినవి చేరియున్నను లేకపోయినను, తగ్గుట చాల కష్టము, చికిత్సకూడ చాలకాలము తీసికొనును. ఇట్టి రోగులు ఆఖరుదశలో మూత్రము సరిగా కాకపోవుటచే, రక్తమందలి మలిన పదార్థములన్నియు రక్తములోనే విలవజేరిపోయి, స్పృహ తప్పిపోవుట, వాతపుపొరులు, పగర్పు, వాంతులు, విరేచనములు కొన్నినాళములనుంచి రక్తముపోవుట మొదలయిన ఉపద్రవములతో దాదాపడి మరణించవచ్చును. రక్తములో యూరికామ్లములు చేరియుండి, మూత్రముద్వారా అవి బయటకు పోకపోవుటచే ఇట్లు కలుగును. ఈ వ్యాధి పరిస్థితిని 'యూరేమియా' అని యెంచురు. అనగా మూత్రములో

పోవలసిన యూరికాప్లుములు రక్తములోనేయుండి నంచరించుట అవి యర్థము.

కొంతమందికి మూత్రపిండములు వాగుగానే యున్నను, కొన్ని ఇతరకారణములచే హఠాత్తుగా మూత్రముకలుగకపోవుట తటస్థించినచో, ఆ పరిస్థితినిబట్టి కొంతమందికి ప్రాణరక్షణార్థము కృత్రిమమైన మూత్రపిండమును అమర్చి ఉపయోగించుచున్నారు, కాని కృత్రిమ మూత్రపిండము యొక్క ఉపయోగమును దాని ప్రక్రియయు గూడ బాల తక్కువగనే యున్నవి.

మానవుని పుర్రెలోనుండు మస్తిష్కము (మెదడు) లోనే నాడీమండలము నిర్మించబడినది. ఈ మస్తిష్కము క్రిందికి వ్యాపించిన భాగమే సుషుమ్నాకాండము. ఈ సుషుమ్నాకాండమునుండి అనేక నాడులు శరీరమంతయు వ్యాపించుచున్నవి. నాడీమండల నిర్మాణము నంతను ఒక విద్యుత్తంత్రీ విధానముతో పోల్చవచ్చును. ఏవిధముగా బయటనుండివచ్చు విద్యుచ్ఛక్తి విద్యుత్తంత్రీ విధానములోని మూలకేంద్రమునకు వెళ్ళి, తిరిగి అచటనుండి తగు సమాధానములు వచ్చుచుండునో - అదేవిధముగా, శరీరమంతటను జరిగెడి క్రియలు, చలనములు మొదలయిన వన్నియు వివిధ నాడులద్వారా సుషుమ్నా కాండమునకు, తద్వారా మెదడునకు గొనిపోబడి అచ్చట నుండి కొన్ని నాడీకంతువులద్వారా తగు ఆజ్ఞలు వచ్చుచుండును. శరీరములోని ప్రతిభాగముయొక్క పోషణకై రక్తము సరఫరా కావలసినట్లుగానే, శరీరములో అన్ని అవయవములు సరిగా పనిచేయుటకు నాడీకంతువుల

ద్వారా సంవేగములు (అజ్జలు) అవసరమైయున్నవి. నాడీమండలము తనకు కావలసిన పోషణను రక్తము నుండియే పొందవలసి యున్నది. అలాగుననే రక్తము సరిగా ప్రసరించుట, రక్తనాళముల సంకోచ వ్యాకోచములు చూడ నాడీమండల క్రియలమీద ఆధారపడియున్నవి.

నాడీమండల వ్యాఘ్రంతో పక్షవాతమునునది తరుచుగా కలిగెడి వ్యాధి. పక్షవాతము ఒక కాలు, లేదా చేయి, లేదా రెండును, పది పోవుట, మూతివంకరగుట మొదలయిన లక్షణములతో కూడియుండును. నడిమివయస్సు దాటిన వారికి హఠాత్తుగా కాలు చేయి పడిపోవుట, లేదా నూటపడిపోవుట చాలమంది ఎరిగియున్నదే. కాన్ని అవయవములకు అజ్జలనిచ్చు మస్తిష్క భాగములో నాడులకు శక్తిని సరఫరా జేయు చిన్న చిన్న రక్తనాళములకు అవరోధము కలుగుటచే, పక్షవాతము హఠాత్తుగా సంభవించును. సవాయి మొదలయిన వ్యాధుల వలననో రక్తపుపోటువలననో, దమనీ కఠిన్యము వలననో, రక్తనాళములు వ్యాధిగ్రస్తములగుట ఇందుకు కారణము. ఈ వ్యాధి పరిస్థితులు ఈ పుస్తకములో ఇతర భాగములో వివరింపబడియున్నవి.

పక్షవాతము సాధారణముగా మెదడులోని రక్తనాళములలో ఏదో అడ్డు తగులుటచే సంభవించును. కాని ఒక్కొక్కచోట పక్షవాతము ఆయా రక్తనాళము చిట్లుట, లేక తెగిపోవుటచేచూడ కలుగును. ఇట్లు మస్తిష్క రక్తనాళము చిట్లుటకు, లేదా తెగిపోవుటకు, మస్తిష్క-రక్త స్రావమని (cerebral haemorrhage) పేరు. మస్తిష్క-రక్త స్రావము వచ్చిన రోగికి (మూర్ఛ లేక స్పృహతప్పిపోవుట) చాల ఎక్కువగా నుండును. సాధారణముగా ఇట్టి రోగి వ్యాధినుండి విముక్తుడు కాజాలడు. కాని మస్తిష్క రక్త స్రావము చాలా అరుదుగా కలుగుచున్నది.

రెండు కాళ్ళను పడిపోవుట, లేక ఊయంతంభ వాతమనెడి (paraplegia) వ్యాధి ఒకటి కలదు. దీనిలో రెండుకాళ్ళను పడిపోవుటచే రోగి నడువజాలడు. సుషుమ్నా కాండము పొడగుట వలనగాని, దాని చుట్టును ఉండెడి ప్రదేశము పొడయి సుషుమ్నా కాండమును అది నొక్కుటవలన కాని ఈ వ్యాధి ఏర్పడుచుండును. ఈ రెండవ ప్రకారమువచ్చు వ్యాధికి క్షయ కూడా ఒక కారణమైయున్నది. భారత దేశములో ముఖ్యముగా చిన్నవారికి సుషుమ్నా కాండముండెడి వెన్ను పొడులో కేశేరుక లగెడి ఎముకలకు క్షయ సోకుటచే ఒక వ్యాధి ఏర్పడుచున్నది. దీనిని 'పాచ్' జబ్బు అని ఇంగ్లీషులో వ్యవహరింతురు.

సుషుమ్నా కాండములో తెల్లని పదార్థము ఎక్కువగా ఉన్నది. దాని ద్వారా క్షిణ్ణాన సంవేగములు ఊర్ధ్వముగా మస్తిష్కమునకును, క్రియాసంవేగములు దిగువగా, వివిధనాచులద్వారా, వివిధావయవము లకును గొనిపోబడుచుండును. అందుచే ఊయంతంభవాతములో తరచు, శరీరాంగములకు పనులుచేయు శక్తియేగాక, స్పృశ్యజ్ఞానము కూడ తగ్గిపోవుచుండును. శరీరములో ఏ భాగములో స్పృశ్య మొదలయినవి తగ్గిపోయినవో ఆ భాగమునకు అందిచ్చు నాదీతంతువులు కలి సుషుమ్నా కాండ భాగము జబ్బువలన పొడయి యుండును.

ఊయంతంభ వాతములో మూత్రమును ఆపుకొన లేక పోవుట ముఖ్యమైన ఉపద్రవము. మూత్రముండెడి సంచి అసగా మూత్రాశయము (వస్తి) ఉదరములో దిగువను ఉన్నది. పసిపిల్లలకు మూత్రాశయము మూత్రముతో నిండగాన, అది నిండినదని తెలియజేయు జ్ఞాన సంవేగములు నాదీతంతువులద్వారా ఊర్ధ్వముగాను, క్రియాసంవేగములు మూత్రాశయముపై పును వ్యాపించుచు వస్తినిముడుచుకొనునట్లుచేయుటచే

†sensory impulses *motor impulses

మూత్రము బయటకు వచ్చును. కాని క్రమముగా పసిపిల్లవానికి వయస్సు వచ్చిన కొంచెని ఆ విధముగా మూత్రమును విడువవలదనియు, దానిని ఆవుకొని నియమముగా ఒకచోట విడువవలెననియు బోధించి చెప్పుటచే మస్తిష్కము వస్త్రాని తనవశము నందుంచుకొనును. దీనివలన మూత్రాశయమును ముడుచుకొనుట, మూత్రమార్గమును తెరుచుట- ఈ రెండు అధికారములును మస్తిష్కమునకే ఉన్నవి.

ఊరు స్తంభవాతము వచ్చిన వారికి మస్తిష్కములో నాడీతంతువుల అధికారము తప్పిపోవుటచే రోగి వివశుడై ఏమియు చేయజాలక మూత్రమును తనకు తెలియకయే విడుచుచుండును ఒక్కొక్కప్పుడు వస్త్రా మూత్రముతో నిండిపోవును గాని, మూత్రము మూత్రము బయటకు రాదు. అప్పుడు తెలియకుండా మూత్రక్షణనాళికను, అనగా గొట్టమును, మూత్రమార్గములో చొప్పించి మూత్రమును తీయవలసి వచ్చును. తరుచు ఇట్లు చేయుట వలన మూత్రనాళములో హానిని కలుగజేయు సూక్ష్మజీవులను ప్రచోదపెట్టుట యనెడి ప్రమాదము కలుగవచ్చును. అందుచే ఊరు స్తంభ వ్యాధి కలవారికి జాగ్రత్తగా మూత్రమును విడిపింప జేయుట ఒక నిష్కమ సమస్య యగును,

నాడీమండలము ఆహారములో విటమినులలోపముచే, ముఖ్యముగా 'బి' విటమిను లోపముచే, సాధారణముగా పాడగుచుండును. అందుచే ఈ నాడీమండలమునకు సంబంధించిన వ్యాధులలో కూడ లక్షణములు కొన్ని అన్పష్టముగానుండును. కొన్నిచోట్ల- అనగా సుషుమ్నాకాండము చెడిపోయినను, *పరిధికి సంబంధించిన నాడులు వాచినను వ్యాధి లక్షణములు తీవ్రముగా కనబడుచుండును.

* పరిధి నాడులు = peripheral nerves

కాలుసేతులలో వాతపు లక్షణములు ఆ యా అవయవములలో పరిధికి సంబంధించిన నాడులు వాచుటచే కలుగును. ఈ గుణములు 'డిప్తీరియా' అనేది వ్యాధిలోను, శరీరము యొక్క చయాపచయ క్రియలకు (metabolism) సంబంధించిన మధుమేహమువంటి వ్యాధిలోను కూడ సంభవించును. విటమిను 'బి' లోపముచే కూడ ఈ లక్షణములు కలుగును, ఈ రోగియొక్క కాళ్లుచేతులు తిమ్మిరెక్కుచు మొద్దుచారి పోవుచుండును. ఆలడు కొంచెము దూరము నడచుటకై నను చాలా కష్టపడును. ఈ పరిధి నాడులలో క్రియాశతువులును (motor fibres), జ్ఞాన తంతువులును (sensory fibres) కూడ ఉండటచే, ఆరోగియొక్క పేళాలలో (muscles) క్రియాశక్తి లోపమున్నట్లు పరీక్షచేసినగాని తెలియదు. మోకాళ్ళ దిగువను, మోచేతుల దిగువను కూడ స్పర్శజ్ఞానము లోపించి యుండును. సుషుమ్నాకాండ సంయుక్త కై దిల్యమను వ్యాధి (sub-acute combined degeneration of the spinal cord) ఒక విధమైన పాండురోగములో సంభవించును. కాని ఆవిధమైన పాండు రోగము మనదేశములో చాలాఅరుదుగా కన్పట్టుచున్నది. ఈ వ్యాధిలో పైన చెప్పిన లక్షణములే గాక, సుషుమ్నా కాండము శిథిలమయినట్లు సూచించు లక్షణములు కూడ కనబడును.

మస్తిష్కములో వాపు మొదలయిన వికారములను కలుగజేయు నట్టి వివిధ సూక్ష్మజీవుల రకములనేకములు కలవు. వానిలో ముఖ్యమైన వానిని అంటు వ్యాధుల విషయములో చర్చించెదము.

మస్తిష్కములో వాపు కలిగినపుడు ముఖ్యముగా వాతపు పొరి లేక శరీరము నణకి పోవుట, కలచము కలుగును. వీనినే ఫిట్టులని

అందురు. అయితే మామూలుగా ఎడరికైనను కలిగెడి వాతపు పొరి లేక కంపములు (convulsions) మస్తిష్కములో వాపుచే మాత్రమే గాక ఇంకను ఇతర కారణములచే కూడ కలుగవచ్చును. రోగి వివరుడై ఏమియు చైతన్యము లేక అతని కాళ్ళుచేతులు ముడుచుకొని కొట్టుకొను చుండును. ఇది శరీరమంతటనుగాని, ఏదో ఒక భాగములో గాని. ఉండ వచ్చును. ఇట్టి కంపములు అవస్థారమను వ్యాధిలోకూడ కలుగును. మన శరీరములో మస్తిష్కము లేక మెదడులోని నాడీ కేంద్రములు కాలిగోరు మొదలు శిరస్సువరకుగల సమస్త అవయవ ము క్రియలను తమ వశమందుంచుకొని నిర్వర్తించు చుండునని వెనుక చెప్పియున్నాను. మస్తిష్కము లోపల ఏ ప్రక్కను కణములలో సంఘర్షణ లేక ఒరిపిడి (irritation) ఉద్భవించునో అచ్చటినుండి నాడీసంవేగములుబయలుదేరి, శరీరములో అమస్తిష్కభాగమునకు రెండవ వైపున ఉన్న అవయవముల పేకాలలో ఈ కంపములను కలుగ చేయును. ఈ విధముగా మస్తిష్కములో కుడిభాగములో సంఘర్షణ కలిగినచో శరీరములో ఎడమ వైపున కంపములు లేక వణుకు కలుగుటయు, మస్తిష్కములో ఎడమ భాగములో సంఘర్షణ కలిగినచో శరీరములో కుడివైపున కంపములు కలుగుటయు లభిస్తుండును. అందుచేతనే శిరస్సునకు అభిఘాతము అనగా దెబ్బలు మొదలయినవి తగిలి మస్తిష్కముకూడ గాయపడినప్పుడును, మస్తిష్కములో ఆ ఇరుకులోనే కంతులు లేక గడ్డలు రేచినప్పుడును, పక్షవాతమును సూచించు కంపములు వణుకుకూడ కలుగుచుండును. దీనినే వాతపు పొరి, 'ఫిట్టు' అని అనుచుండురు. అయితే ఈ ప్రకారము మస్తిష్కములో కంటి ఏ మాత్రముకూడ కలుగకనే కూడ ఇంకొక విధమైన

అవస్మారవ్యాధి కలుగవచ్చును. దానిని * నిజావస్మారమని (Idiopathic Epilepsy) మనము అనవచ్చును.

ఈ వ్యాధి సాధారణముగా పనితనమందుకాని బాల్యమునందుకాని అంకురించి అనేక విధములైన లక్షణములను ప్రదర్శించుచుండును. ఈ లక్షణములయొక్క వైవిధ్యమునుబట్టి శాస్త్రజ్ఞులు ఈ అవస్మారములను క్షుద్రావస్మారమనియు (Minor Epilepsy), మహావస్మారమనియు (Major Epilepsy), నిజావస్మారమనియు (Idiopathic Epilepsy), పేర్లు కల్పించి యున్నారు. క్షుద్రావస్మారములో రోగికి ఒక్క క్షణము మాత్రమే స్వపాతప్రబోయి వెంటనే తెలివివచ్చును. మహావస్మారముగల రోగులలో కొందఱుండికి ఆ అవస్మారపు పిట్టు వచ్చుచున్నదను గుర్తు ఏదో విధమైన లక్షణముచే తెలిసి, ఏదో ఒక కేక చూతూ తన స్వపాతప్రబోయి, శరీరమంతటను వణుకుతోను, కంపములతోను కొట్టుకొనుట కలుగును. ఈ కంపములు సాధారణముగా రెండు నిమిషములకంటె ఎక్కువ ఉండవు. ఆ సమయములో రోగి తన నాలుకను కరచుకొనవచ్చును. తెలియకనే మలమూత్రములను బిట్టలలో విడువ వచ్చును. ఈ కంపములు రగ్గిపోయిన తరువాత రోగికి తెలివివచ్చి, తలనొప్పియని బాధపడును. లేదా చాలకాలము అటులనే మత్తుగా పరుండి యుండును. ఇట్టి రోగముల నిదానమునకై, మత్తిష్కమునకు సంబంధించిన విద్యుచ్ఛలనములను వ్రాయుటకు 'ఎలెక్ట్రో ఎన్ సెఫలో గ్రాము' అనెడి యంత్రముకూడ ఒక్కొక్కప్పుడు అవసరమగుచుండును.

* నిజవ్యాధియనగా లోపలనుంచి ఏవో కొన్ని కారణములచేత కలిగిన వ్యాధి యని అర్థము. అగంతుకమనగా బయట కారణములచే కలిగినదని అర్థము.

ఇంకను కొన్ని వాత వ్యాధులలో రోగి వివశుడై తన శరీరావ
యవములను కంపములతో వణికించుట కలదు. అట్టి వ్యాధులలో
కొన్ని ఇచ్చట ఉదహరించుట మంచిది. పెరాలిసిస్ అజిటెన్సు అనెడి
ఒక కంపవాతవ్యాధిలో బాధపడు రోగికి ఆతని పేళాలు, (కండలు) కొన్ని
బిగుసుకొని పోయి ఆతనిచేతులు ఏదో మాత్రలను తయారుచేయుచున్నట్లు
లేదా ఆతడు ఏదో మద్దెల వాయించుచున్నటులను వణుకుచుండును.
చిన్నవారికి కలిగెడి ముత్తిష్క శోధ యనెడి ఇంకొక వ్యాధి కలదు.
అందులో కూడ ఈ లక్షణములు కనబడవచ్చును. ఈ వ్యాధిలక్షణములే
చిన్నవారికిని, పెద్దవారికిని కూడ కనబడినచో ఆ వ్యాధిని “పార్కిన్
సోనిజం” అని అందురు. ఈ పార్కిన్ సోనిజం అను వ్యాధియును.
పెరాలిసిస్ అజిటెన్సు అనువ్యాధియును పైకి కన్పించు లక్షణములను
బట్టి ఒకే విధముగా నున్నను శరీరములో కలిగిన ధాతు వికృతిని
బట్టి ఈ రెండును భిన్నవ్యాధులని తెలుసుకొన వలెను.

‘టిక్’ లేక ‘చలనము’ అనెడి వాతవ్యాధి ఇంకొకటి కలదు.
ఇది సాధారణముగా కొన్ని మానసిక కారణములచే కలుగుచుండును.
ఇందులో ఏదో చిన్న అవయవము విరాచము లేకుండగా కదలు
చుండును. ఇట్టి రోగులలో కొంతమంది నుదురునో
లేదా కనుబొమలనో, లేదా భుజమునో అప్పుడప్పుడు, ఏమియుకారణము
లేకుండగనే కదుపుచుండురు లేదా ఎగరవేయు చుండురు. మేహవాతమున
వచ్చిన కొంతమంది స్త్రీలలో కూడా ఇట్టిచలనములు అనేకములు
కలుగుచుండును. ఆ వ్యాధిని ‘కోరియా’ యని పిలుతురు. అయితే
యీ రెండు వ్యాధులకునూ తేడాకలదు. ఈ కోరియా అనువ్యాధితో
బాధపడు పిల్లలు నిలుకడ లేకుండా కదలిపోవుచు, ఏదో అవయవమును
కదుపుచు స్థిరము లేకుండా నుండురు. ‘టిక్’ లేక ‘చలనము’ అను

వ్యాధిలో ఇట్టి అస్థిత్వము ఉంటుంది. తేవలము ఏదో అవయవము ఒకటి మాత్రము కదలుచుండును.

హిస్టేరియా అను వ్యాధిలో చూడ రోగికి వివశత్వముదే అనేక వ్యాపారములు, కంపములు, చలనములు కలుగుచుండును. ఈవిషయమై చర్చించుటకు ముందు మనస్సునకు, శరీరమునకు గల సంబంధమును గూర్చి కొంత చెప్పుకొందము.

శరీరములో వివిధ అవయవములలో పుట్టెడి వ్యాధులవలన వివిధ లక్షణములు కలుగు చుండునను విషయము చాలాకాలము నుంచి వైద్యులకు తెలిసిన విషయమే. ఉదాహరణకు ఒకరికి జ్వరమున్నచో దానిలోపాటు అతనికి తలనొప్పి, ఒడలి నొప్పలు, దగ్గు, వాంతి మొదలయిన లక్షణములు కలుగు చుండును. శరీర వ్యాధులను కలుగజేయుటకు ఈ కారణములే గాక ఇంకను కొన్ని యంత్రాంగములు కలవని శాస్త్రీయులుగా ఈ మధ్యనే తెలిసినది.

ఆమర్దాతో గూడిన నాడీ దౌర్బల్యము (anxiety neurosis) అని నాడులకు సంబంధించినవ్యాధి ఒకటి కలదు. పూర్వపు దాక్టరులు వర్ణించిన నాడీశక్తిహీనత (neurasthenia) అను వ్యాధియును, ఈ ఆమర్దాతో కూడిన నాడీ దౌర్బల్యమును ఇంచు మించు ఒకటేయని చెప్పవచ్చును. ఈ వ్యాధిలో ఎక్కువ ఆమర్దా, గుండెదడ, తలపోటు, చెమటలుపుట్టుట, ఏ విషయముమీదను మనస్సును నిలువలేకపోవుట, నిద్రవట్టక పోవుట, ఏవనియు చేయలేకపోవుట, మొదలగు దాదలున్నాయని రోగి చెప్పుచుండును. పరీక్షించినచో దాక్టరుకు ఏ వ్యాధియు కనబడదు. రోగి అతిశయోక్తితో చెప్పెడి ఏదో స్వల్పమైనట్టి వ్యాధి ఏదైనను కొంచెమున్నను ఆ వ్యాధి మామూలుగా అందరకును ఇన్ని లక్షణములను పుట్టించునట్టి వ్యాధికాదు. అనగా, దాక్టరు పరీక్షించినచో

ఇంచుమించు ఏ వ్యాధియు ఏసటవదు. రోగికి మాత్రము ఇది బ్రహ్మాండ మైన వ్యాధిగా కనబడును.

అమర్తతో గూడిన నాచీ దౌర్బల్యమును వ్యాధిని కనిపెట్టుట కష్టముకాదు. హిస్టీరియాలో రోగి మనస్సులో గూఢముగా బాధ ఉంచును. ఈ వ్యాధి అట్టిదికాదు. ఈ వ్యాధిని గుర్తించుటకంటె హిస్టీరియా వ్యాధినే గుర్తించుట కష్టము. హిస్టీరియా రోగికి ఏదైన చిక్కయిన నమస్య వచ్చినపుడు మనుస్సులో చాల గాఢరా వడును. అందుచేత తన స్నేహితుల వద్దనుండి ఆత్మబంధువుల వద్దనుండి ఒకవిధమైన సానుభూతిని పొందుద మనెడి ప్రయత్నములో అనేకరకములైన లక్షణములను వ్యాధిగా ప్రదర్శించును. కాను అంతకు పూర్వము ఇతరుల వ్యాధులను, బాధలను చూచిన జ్ఞానమును, అనుభవమును మనస్సులో నుంచుకొని అట్టి వ్యాధులను ప్రదర్శింప నారంభించును. ఈ విధముగా హిస్టీరియాలో పక్షవాతము, అనగా కాలుచేతులు పడిపోవుట, మూతి వంకరగుట, మొదలయిన లక్షణములు, శరీరములో అనేక భాగములలో కంపములు, జణుకు మొదలయిన లక్షణములు కలుగుచుండును. ఇక ఆ హిస్టీరియా రోగికి సానుభూతి నడవములు చెప్పు స్నేహితులు, ఆత్మబంధువులు మొదలయినవారు ఉన్నయెడల, వయకు, కంపములు ముఖ్యముగా బయలుదేరును. బలవంతులుగా వానిని మనము ఆపిన కొంచినీ అవి ఎక్కువగుచుండును. ఒకప్పుడు హిస్టీరియా రోగమునకు అపస్మారరోగమునకు పైకి పోలికలు చాల కనవడును. చూచుటకు రెండువ్యాధులు ఒకే విధముగా నుండవచ్చును. కాని ఈ రెండింటికిని చాల తేడాకలదు. అపస్మారరోగికి పిట్టు వచ్చి పడిపోవునపుడు శరీరమునకు దెబ్బలు తగిలి, ప్రమాదము చూడ కలుగవచ్చును. కానీ హిస్టీరియా రోగి అట్టి ప్రమాదము కలుగకుండ డాక్రత్త వడుచుండును.

ఈ హిస్టీరియావ్యాధి సాధారణముగా చిన్నవయస్సుగల ఆడవారిలో కనిపించినను, ఆక్కడక్కడ పెద్దవారికిని కొంతమంది పురుషులకు కూడ కలుగుచున్నది. ఇంకొక విషయమును బట్టి కూడ హిస్టీరియాకు అపస్మారమునకును తేడాను తెలుసుకొనవచ్చును. అపస్మారములో కంపములు, వణుకు, వానివేగము (ఫిట్టు) ఎచ్చటను గూడ రెండు నిమిషములకంటె ఎక్కువకాలము ఉండదు. హిస్టీరియాలో ఈ కంపములు కొన్ని నిమిషములు, గంటలు, కూడ ఉండవచ్చును. హిస్టీరియా రోగికి ఒక విధమైన మానసిక దౌర్బల్యముచే ఆ లక్షణములు పుట్టుచుండును. అంతమూత్రముచే అది దొంగజబ్బు అని అనుకొనకూడదు. దొంగవేషము వేసినవాడు తనకులేని లక్షణములను రోగివలె నటించును. హిస్టీరియాలో అట్లు గాక మానసిక దౌర్బల్యముచే ఆ లక్షణములు పుట్టుచుండును.

మనస్సునకును, శరీరమునందు కలుగు వ్యాధి లక్షణములకును పరస్పర సంబంధము మనశ్శరీర వ్యాధులలో (psychosomatic diseases) కనిపించుచున్నది. వానిలో మనస్సుచే శరీరమునకు ఒక విధమైన అభిఘాతము కలుగును. ఇంతవరకు ఇట్టి వ్యాధులన్నియు లేవలయు శరీర వ్యాధులనియు, ఇవి కొన్ని రకముల సూక్ష్మజీవులు, అభిఘాతము మొదలయిన బాహ్యకారణములచే మాత్రము కలిగినవని చెప్పుచు వచ్చినాము. కాని అట్టి వ్యాధులు ఆ కారణములచే గాక, నిజముగా మనస్సుకు కలిగిన కొన్ని అభిఘాతముల చేత, లేదా కోపము, విచారము మొదలయిన మనోవికారములచేత శరీరములో వ్యాధులుగా పరిణమించుచున్నవనియు, అందుచే వానిని మనశ్శరీర వ్యాధులనియు పేరు పెట్టుచున్నారు. హిస్టీరియా కూడ ఇట్టి మనశ్శరీర వ్యాధులలో నొకటియో కాదా యను సందేహము రావచ్చును. హిస్టీరియాకును, ఈ

మనశ్శరీరవ్యాధికివి ఎంతో తేడా ఉన్నది. హిష్టరీయా పలే దానిలో ఆ యా
 లక్షణములు కలుగునప్పుడు గూఢమయిన అంతస్సంస్కృతకు సంబం
 ధించిన వికారమేదియు నుండదు. అమాశయవ్రణము, శ్వాసకోశములకు
 సంబంధించిన వగర్చు, హెచ్చురక్తపుపోటు, అస్థికి సంబంధించిన
 కీళ్ళనొప్పులు మొదలయినవి ఈ రకములో, అనగా, ఇట్టి మనశ్శరీర
 వ్యాధులలో చేరును. ఈ వ్యాధులను ఇంకొకచోట చర్చించితిమి.
 ఇంకను, ఇందులో గమనించవలసిన విషయమేమనగా, రోగిని పరీక్షించి
 నపుడు అతని మానసిక స్థితివికూడ సరిగా కనిపెట్టి దాని ననుసరించి
 కూడ కొన్ని ఔషధములను, చికిత్సా ప్రయోగములను నిర్ణయించు
 కొనవలెను.

ఇంకొక విషయమేమనగా, మనస్సునకు తీవ్రమైన చెబ్బి కలిగి
 నపుడు అది ఒకప్పుడు ఉన్మాదముగా (పిచ్చి) పరిణమించును. పైన
 తెప్పిన ఈ మనశ్శరీరవ్యాధులు మనశ్శరీరములకు మధ్యగల సరిహద్దుకు
 సంబంధించిన వ్యాధులుగాను, ఇక చర్చించబోయేది పిచ్చి, ఉన్మాదము
 మొదలయిన వ్యాధులు తేలియు మానసిక వ్యాధులుగాను నిర్దేశిం
 బడినవి. మానవుల స్వభావము ప్రవర్తన మొదలయినవానికి సంబం
 ధించిన విషయ సమస్యలను ఆలోచించినపుడు 'మనస్సు' అనునది
 శరీరములో ఎక్కడ, అనగా, ఏ ప్రదేశములో ఉండును అనువిషయమే
 గొప్ప చిక్కయిన ప్రశ్న. వైద్య విద్యార్థులు శరీరములో మస్తిష్కము
 నంతను జాగ్రత్తగా కోసి, సూక్ష్మదర్శిని యంత్రము మొదలయిన
 పరికరములతో జాగ్రత్తగా సూక్ష్మముగా పరీక్షించినారు కాని, దానిలో
 మనస్సు అనునది సరిగా ఎక్కడ ఉండునో నిర్ధారణ జేయలేక
 పోయినారు. మనస్సు అనునది మానవులకేగాక జంతువులకు, ఆఖరుకు
 మొక్కలకు, వేయేల, జీవము గలిగిన ప్రతిచిన్న వస్తువునకును ఉన్నది.

ఈ మనస్సు లన్నిటితోను మునుపును మనస్సు చాల క్లిష్టమయినది. ఎందుచేతననగా మిగిలిన జంతువులవలెగాక, మానవుడు మాట్లాడగలడు. బహుళ జంతువుల వలెనే మానవులకు కూడ మాటలతో అభిప్రాయమును చెప్పేడి శక్తి లేకపోయినచో, జీవితములో ఈ చిక్కె కలుగక పోయేది. కుడిచేతితో పనులుచేయు అలవాట్లు గలదానికి ముష్టిష్కవల్కలములో ఎడమవైపున, దాని దిగువను, కొన్ని నాదీకేంద్రములుండునని, అవియే జ్ఞాపకశక్తికి జ్ఞానమునకును కేంద్రములని చెప్పుకొని యుంటిమి. ముష్టిష్కములోని ఇట్టి భాగములలో నుండెడి రక్తనాళములలో అడ్డు కలిగినచో, అనగా ఎడమ ముష్టిష్కములో ఈ అడ్డు సంభవించినచో, కుడికాలు, కుడిచేయి మొదలయినవి పడిపోవుట, కుడివైపు మూతి వంకరగుట, ఇవేగాక ఒకప్పుడు రోగికి చిత్రముగా మాటపడిపోయి కొన్ని విషయముల జ్ఞాపకశక్తి పోవుట సంభవించును. రోగి చిరకాలమునుండి పరిచితమైన పేర్లు, రాను తరుచు వాడుచుండెడి వస్తువుల పేర్లు మొదలయిన వానినే మరచిపోవుచుండును. ఆ వస్తువులు తనకు కావలెనని యున్నను ఆ పేర్లను చెప్పలేడు. మిగిలిన విషయములలో రోగియొక్క స్మృతి మామూలుగానే ఉండును. వైకుంఠపాళి ఆడుచున్నప్పుడు పండెపుకాయ తిరిగితిరిగి, అప్పుడప్పుడు నిచ్చెనలు ఎక్కుచు, చిన్నచిన్న పాములను దాటుచు, అతికష్టము మీద పైకివెళ్ళి, చివరకు అదృష్టము లేక పోవుటచే ఒక్కసారి పెద్దపాము నోట్లోపడి పటము అడుగున ఉండు మొట్టమొదటి గడిలోనికి వచ్చినప్పుడు ఆ ఆటగాని మనస్థితి ఎట్లుండునో, ఈ రోగి తనకు కావలసిన వస్తువుల విషయమై కష్టము మీద అన్నిమాటలు చెప్పుచు, చివరకు తనకు చిరకాలమునుండి పరిచితమైన వస్తువును, మనస్సులో కోరిక యున్నను, బయటవారికి మాటలతోగాని సంజ్ఞలతోగాని, తెలియజేయ లేక పడెడి అవస్థ ఆ విధముగా నుండును. ఈ విధముగా పూర్వపు

అనుభవములు మొదలగునవి మ స్తీష్కమున ఏదాగములలో విలువజేయబడిన యున్నవో శరీరశాస్త్రజ్ఞులకు తెలియును. కాని ఈ అనుభవములను ఉపయోగించుకొను పద్ధతి, జీవితములో కోరికలను తీర్చుకొనుటకు ప్రవర్తించు విధానము, ఒక్కొక్క వ్యక్తికి ఒక్కొక్క విధముగా నుండుచున్నది. శరీరములో రక్తప్రసరణము, జీర్ణ శక్తి, మూత్ర విసర్జన మొదలయిన క్రియలు యంత్రములలో పరెనే కొన్ని నియమములతో జరిగిపోవుచున్నప్పటికిని మానవులలో ప్రవర్తన మాత్రము అట్లు ఒకే విధముగా నుండదు. ఒక్కొక్కని ప్రవర్తన విలక్షణముగా, ఇతరులకు భిన్నముగా, అతని వంశము, వారసత్వముల వలనవచ్చు గుణములు, చదువు, స్నేహము, చుట్టుప్రక్కల పరిసరములు, అంతస్సావగ్రంథులు, జీవరసాయన ప్రతిక్రియలు మొదలయిన విశేషములను బట్టి మారుచుండును,

మానవ శరీరములో జీవ రసాయన ప్రతిక్రియవలన అనేక విధములైన క్లిష్టమయిన మార్పులు సంభవించుచుండును. మానవులకు సంబంధించిన జీవ రసాయన శాస్త్రములో ఈ మధ్య విశేషమైన పరిశోధన జరిగి విజ్ఞానాభివృద్ధి కలిగినది.

ఉష్మాదము (Psychosis) అనగా పిచ్చి. ఈ పిచ్చి, కోపము, శోకము మొదలయిన మానసికములగు అభిహతములవలననే గాకుండగ ఒకప్పుడు కొన్ని అంటువ్యాధుల వలన వుట్టెడి విషముల వలనను, సహజ శారీరక వ్యాధుల వలనను, కొంతమందికి కలుగుచుండును.

తీవ్రోష్మాదము (Mania): — ఈ రోగికి ఒకప్పుడు పిచ్చి చాల తీవ్రముగాను, ఒకప్పుడు చాలమందముగను, ఉండును. తీవ్రావస్థలో రోగి మిక్కిలి చురుకుగానుండి, మాటల ధోరణివి ఒక విషయము నుండి మరియొక విషయములోనికి సందర్భము లేకుండగా చురుకుగా

మార్చిపేయించును. ఇక మాంద్యావస్థలో రోగికి చుట్టు ప్రక్కల ఏమి ఉన్నను అక్కరలేదు. వాని ప్రసక్తి ఏమియు పట్టించుకొనదు. ఆ సమయములో శరీరములోకూడ క్రియలు చాలమందముగానే నడచును. ఇట్టిస్థితిలోనే రోగి ఆత్మహత్య చేసికొను ప్రమాదము కలదు. ఈ మాంద్యావస్థ ఈ వ్యాధిలోనే గాకుండ కొంచెము కొంచెముగా విషపడికము (Influenja) మొదలయిన వ్యాధులలోకూడ కలుగ వచ్చును.

నిరుత్సాహోన్మాదము (Schizophrenia):— అను మానసిక వ్యాధి కలదు. ఈ వ్యాధి జీవితము నెట్లు గడపగలమా, కుటుంబభారము నెట్లు వహింతుమా అని బాధ పడెడి యువకులలో కలుగుచుండును. ఈ రోగికి బాహ్యప్రపంచ జ్ఞానమేమియును లేక తాను సృష్టించుకొనిన ఆంతరంగిక ప్రపంచములో మునిగి ఏవో వెర్రి ఆలోచనలతోను చేష్టలతోను కూడి యుండును,

సాధారణముగా ఈ క్రింద జెప్పిన లక్షణములలో పేనినైనను ప్రదర్శించినచో రోగి ఉన్నాడరోగియని మనము నిర్ణయించ వచ్చును.

విభ్రాంతి (Hallucination):— ఏవో లేని విషయములను కంటితో చూచినట్లు, లేదా విన్నట్లు, లేదా వాసనచూచినట్లు విభ్రాంతితో మాటలు చెప్పుట. ఈ విధముగా రోగి ఏవో చిత్రమైన రంగులను చూచుచున్నాననియో, మంచినువాసనలు కొట్టుచున్నవనియో చెప్పుచుండును ఆ రోగి చుట్టుప్రక్కలలో అట్టి ఆలోచనలకు ఆధారమేదీయు కనబడదు.

భ్రమ (Illusion):— ఒక వస్తువును చూచి, ఇంకొక వస్తువు అనుకొనుట అనగా భ్రమజెందుట.

మిథ్యాజ్ఞానము (Disorientation):—తనకు అంతకు ముందు పరిచితమైన వస్తువునో, ప్రదేశమునో, వ్యక్తి నో, రోజురో వేళనో, తప్పుగా విద్వేషించుట. ఉదాహరణకు ఈ రోగి ఉదయము 7 గంటల వేళ ఎండచూసి సాయంకాలము అయినదనును. ఇట్టిరోగులు తాము ఈ మధ్యనే కని విని అనుభవము పొందిన విషయములనే మరచిపోవుచుందురు.

మిథ్యానిర్ణయము (Delusion):—చుట్టు ప్రక్కల ఆనమయమున ఉండెడి పరిస్థితులకు, తనకు ఏమియు సంబంధములేని తప్పుడు నిశ్చయములను చేసికొనుట. సామాన్యోన్మాద వాతము వలన బాధపడుచుండు బీదవాడొకడు తన దగ్గర కొన్ని లక్షల రూపాయలున్నవనియు, లేదా తాను ఒక మహారాజుననియు అనుకొనుచుండును. సవాయివ్యాధి జీర్ణించుటచే ఇట్టి వ్యాధి కలుగుచుండును.

ఈ ఉన్మాదములోనే ఇంకొకరకము రోగి ఎవరోతనను కొట్టి దోపుచున్నారని అకారణముగా భయపడుచు, బాధపడుచుండును. ఇట్టి అనుమానములచే ఒకప్పుడు తనకు అపకారమునుచూడ చేసికొనుచుండును.

ఆమెరికాదేశములో ప్రతినంవత్సరముకూడ ఈ ఉన్మాద వ్యాధి వృద్ధి చెంచుచు ఇది అక్కడ ఒక సమస్యగా పరిణమించినది. ఆ దేశములో జీయవ్యాధికై ఇంతకు పూర్వము కట్టబడిన ఆరోగ్యకేంద్రములు పనిలేక మూసివేయబడుచుండగా, ఈ మానసిక వైద్యశాలలలో ఖాళీలు లేక ఇంకను క్రొత్తవానిని ఎక్కువగా నిర్మించవలసిన అవశ్యకత ప్రతి సంవత్సరము ఏర్పడుచునే యున్నది. కేవలము ధనము మాత్రము ఎక్కువగాగల దేశములలోను, జీవితములోను, ఎట్టిమార్పులు చిక్కులు

రక్తకణములలో ఎర్రకణముల సంఖ్య తగ్గినను, వాని పటిష్ఠత తగ్గినను రక్తమునందలి హేమోగ్లోబిన్ అను ఎరుపురంగు తగ్గినను, అవ్యాధిని పాండురోగము అందురు. రక్తములోని ఎర్రకణములు మనము ఊపిరి పీల్చుకొనినది ఆక్సిజనును, (ప్రాణవాయువు) గ్రహించి దానిని శరీరమంతటకును అందించును. ఆరోగ్యవంతుని శరీరరక్తములో, సగటున ఈ ఎర్రకణములు ఒక చున మిల్లిమీటరు ప్రదేశమునకు 50 లక్షల వరకును ఉండును. ఇవి ఎముకలలో నుండు మూలుగులలో పుట్టును. ఇవి పుట్టి 90 రోజులు జీవించి ఆ తరువాత నశించి పోవుచుండును. ఈ ఎర్రకణములు వృద్ధిపొందుటకు ఒక ప్రత్యేక ద్రవ్యము కలదు. ఈ ప్రత్యేక ద్రవ్యము ఆహారమనే బాహ్యకారణమువలనను, ఆహారములోనే పుట్టుచుండెడి ఒక ఆభ్యంతర కారణమువలనను తయారగుచున్నది. రక్తములోని ఎరుపురంగు (హేమోగ్లోబిన్) ఐరన్ లేక ఇనుము (లోహము) నుండి పుట్టుచున్నది. రక్తములోని ఎరుపుదనము తగ్గినదనితే ఇందులో ఈ లోహపు భాగము తగ్గినదన్నమాట. అందుచే

మనము తినెడి ఆహారములో లోహము తగినంతవరకు ఉంచునట్లుల చూచుకొనవలసియున్నది. ఇంతేగాక మనము ఆహారము ద్వారా తినెడి లోహము శరీరములో వివిధాంగము చెందుటకు, అనగా వంటబట్టుటకు, మాంసకృత్తులను 'సి' విటమినును, తీసికొనవలసి యున్నది. ఇక వైజెప్పిన చన్నియు సరిగా ఉండి, అనగా రక్తములోని ఎర్రకణములు సరిగా తయారయి, వానిలో లోహము మొదలయినవి సరిగా మన్నప్పటికిని, ఏ కారణముచేనైనను శరీరమందలి ఏ భాగమునుండియైనను, రక్తము కారిపోవుచున్నచో, పాండురోగము కలుగును. ప్రీలు ప్రతివల దయట ఉన్నప్పుడును, ప్రసవ సమయములోను రక్తము పోవును. అంతేగాక. వారి గర్భములోనున్న శిశువులకొరకు కూడ ఆ ప్రీల శరీరములోని రక్తము వ్యయము కావలసియున్నది. అందుచే గర్భిణీప్రీల కును, ప్రసవించిన ప్రీలకును సామాన్యముగా పాండురోగము కలుగుచునే యుండును. రక్తార్శస్సు లేక మూలశంకద్వారా రక్తము పోవుటచేత పాండురోగము ప్రీవురుషుల కిరువురకును కలుగుచునేయుండును. ఇది గాక మలేరియా మొదలయిన వ్యాధులను పుట్టించెడి సూక్ష్మక్రిముల వలన శరీరములో పుట్టెడి కొన్ని విషములచేతను, లేదా ఆహారము ద్వారానో, ప్రమాదమువలననో, లోపలికి పోయిన విషముల వల్లను రక్తములోని ఎర్రకణములు నశించుచుండును. ఇన్ని భిన్నకారణములచే కలిగెడి పాండుత్వము ఒక లక్షణము మాత్రమే అనియు, ఈ లక్షణము గల అసలు వ్యాధిని గుర్తించి చికిత్సచేయుట ఆననరమనియు తెలుసు కొన వలెను.

ఈ విధముగా మనము తినెడి ఆహారలోపముల వలనను, రక్తకణములు సరిగా తయారు కాకపోవుట వలనను, ప్రీలకు తరచు గర్భము కలుగు నప్పుడును, సూక్ష్మజీవుల వలనను మనదేశములో

పాండురోగము హెచ్చుగా కలుగుచున్నది. కొన్ని దేశవాళీ బాషధములు, ముఖ్యముగా రోహములు, ఎముకలలోని మూలుగును పాడుచేయున వగుటచే వానివలన కూడ తీవ్రమైన పాండురోగము పుట్టుచున్నది.

నిపుణుడైన వైద్యుడు, కేవలము కంటిరెప్పలను, నాలుకను చూచినంత మాత్రమే పాండురోగమున్నదని స్థిరపరచక, రక్తమును జాగ్రత్తగా పరీక్షించి పాండురోగము ఎంతవరకు ఉన్నదో కనిపెట్టు వలెను. రక్తపరీక్ష అయిన తర్వాత శరీరమంతయు పరీక్షించి ఈ పాండురోగమును కలిగించిన కారణములను పూర్తిగా తెలుసు కొనును.

మనదేశములో చలిజ్వరము (మలేరియా) ను కలిగించెడి సూక్ష్మక్రిములును, కొంకి పురుగును, (Hook worm) పాండు రోగమును కలిగించుటలో ప్రధానమైన పాత్ర వహించుచున్నవి. చలిజ్వరమును కలిగించు సూక్ష్మక్రిమి రక్తములోనే తిరుగుచు రక్తము లోని ఎర్రకణములను నశింపజేయుచుండును. ఇంక కొంకిపురుగులు ప్రేగులలో అక్కడక్కడ పట్టుకొనియుండి రక్తమును పీల్చుచుండును; వాని వలన కలిగిన సూక్ష్మమైన సంధ్రముల ద్వారా రక్తము స్రవింది పోవుచుండును.

చిరకాలమునుంచి ఛాతువులలో మూలమూలల ఉండెడి చీము పాండు రోగమును కలుగజేయు చున్నదని యీ మధ్య జరిగిన శాస్త్రవరిశోధనల వలన తెలియుచున్నది. ఇట్టిచీమును కనిపెట్టుటయు, కనిపెట్టినను దానిని తొలగించుటయు మిక్కిలి కష్టమగును. భారత దేశ ములో ఇటువంటి పాండురోగములే హెచ్చుగా నున్నవని కొంతమంది చెప్పుచున్నారు. మనదేశములో ఇదేగాక చిరకాలమునుండి వదలకుండగా యుండు క్లాపదము (ఓడకాలు) మొదలయినవానిలోకూడ ప్లేష్టాకాకస్,

స్టాఫ్ లోకాకన్ మొదలయిన సూక్ష్మజీవులు చేరి పై జెప్పినట్లు చీము మొదలయిన దానిని కలిగింపవచ్చును. చిరకాలమునుంచి ఉన్ని ఇట్టి వ్యాధులలో సూక్ష్మజీవుల ఉనికిని జాగ్రత్తగా గుర్తించి తగు చికిత్స చేయకపోయినచో వ్యాధి పూర్తిగా కుదరదు.

లోహము (ఇనుము) తక్కువగుటచే కలుగు పాండురోగములు అన్ని జాతులలో అన్ని వయస్సుల వారికిని కలుగుచున్నవి. మిగిలిన కారణములకంటె ఈ కారణమువలనే పాండురోగము ఎక్కువగా కలుగు చున్నది. యక్యత్ సారము (Liver Extract). విడిమిను పి 12, ఇట్టి ఔషధములు పాండురోగములకు మంచి ఔషధములైనను, లోహము తక్కువయిన పాండురోగములలో పనిచేయుటలేదు. ఇంతకుచెప్పవచ్చిన దేమనగా, పాండురోగము ఒక ప్రత్యేక వ్యాధికాదు; ఏదో యింకొక వ్యాధివలన కలిగిన ఒక లక్షణము మాత్రమే, అనుకొని దానిని కలిగించెడి వ్యాధికి కారణములు జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి చికిత్సను నిర్ణయించు కొనవలెను.

పాండురోగము కల రోగి సాధారణముగా నీరసముతో బాధపడుచు కొంచెము పనిచేయునరికి ఆయాసపడును. ఎక్కువగా పాండురోగ మున్నచోట్ల క్రియావంతములగు అవయవములకు రక్తము సరిగా సరఫరాకాకపోవుటచే ఆ యా అవయవములు సరిగా పనిచేయవు. ఇందువలన తలదిమ్ము, తల తిరుగుట కలుగవచ్చును. మస్తిష్కములో ప్రసరించెడి రక్తము బొత్తిగా తక్కువగా నుండుటచే కల దిమ్ము మొదలయిన లక్షణములు కలుగును, అందుచే పాండురోగములో హెచ్చుగా విశ్రాంతిపుచ్చుకొనవలెను. పాండురోగి కళ్ళు రెప్పలు లాగి చూచినంత మాత్రమున రక్తము లేదనియు, పాండురోగమున్నదనియు వైద్యులేకాక సామాన్యులనులే చెప్పగలరు. ఈ వ్యాధికి లోహము

(ఇనుము). విటమిను బి 12 ముఖ్యమైన ఔషధములని చెప్పియే యుంటిని. మరియు అహారములో మాంసకృత్తులు విటమినులు తగినంతగా ఉన్నగాని శీఘ్రముగా గుణము కవిపించదు. ఆ యా పాండు రోగమును కలుగజేయు కారణమును (రక్తార్థస్సు, కొంకి పురుగులు మొదలయినవి) జాగ్రత్తగా తెలిసికొని దానికి ముఖ్యముగా చికిత్స చేయవలెను.

చిరకాలమునుంచి ఆశ్రద్ధతో సరియైన ఔషధము తీసికొనని కొందరు పాండురోగులకు ఆరోగ్యవంతుల రక్తము చూడ ఎక్కించుట అవసరమగును; కాని ఆ ప్రక్రియను అత్యవసరమైనప్పుడును, తగు జాగ్రత్తలన్నిటిని తీసికొనిన తరువాతను ఆచరించవలయును.

ఎర్ర కణములు, తెల్లకణములు, రక్త ద్రవము ఇవన్నియు, కలిసియున్న ద్రవ పదార్థమే రక్తము. పాండురోగములో ఎర్రకణములే మిక్కిలి తక్కువగా నుండుటచే వానినే బ్లరీ చేయవలసి యున్నది. అందుచేరక్తదానము, అత్యవసరమైనచోట చేయునప్పుడు తగుజాగ్రత్తలు తీసికొని ఆరోగ్యవంతుడైన ఇంకొకని రక్తమును ఈయవలయును. లేదా అందుండెడి రక్తకణములు యుక్తముగా కలిగిన ఔషధమును ఎక్కించ వచ్చును. ఇట్లు రక్తమును ఎక్కించుట అను ప్రక్రియ ఎన్నియో పరీక్షలను జేసి, ఎన్నియో జాగ్రత్తలను తీసికొని చేయవలసి యున్నది. లేక పోయినచో చాల అపాయములు, మరణముకూడ కలుగ వచ్చును. ఆ రక్తదానము చేయువాని రక్తముకూడ రోగి యొక్క రక్తమునకు సరిపడవలెను. ఇందులకై ముందుగా వానిని జాగ్రత్తగా పరీక్షించి ఆ వ్యక్తియొక్క రక్తము ఈ రోగికి పనిపెచ్చునో లేదో స్పష్టముగా ముందు నిర్ణయించ వలెను.

పాండు రోగములనేగాక, ఎవరికైనను ఏ కారణములచే నైనను రక్తస్రావము ఎక్కువ అయినవారికిని, దానిచే నాడి సన్నగిలి అతి సీరసము, రక్తపుబోటు ఉండవలసినదానికంటె చాల తక్కువగా నుండుట, స్పృహతప్పట మొదలయిన లక్షణములు కలిగినవారికిని ఈ రక్తదానము అత్యవసరమై యుండును. ఇట్టి ప్రమాదావస్థలలో ప్రాణ రక్షణము చేయుటకు సరియైన రక్తమును ఎక్కించుట కంటె బాగుగా పనిచేసెడి ఔషధమేదియును లేదు. అందుచేత ఈవిషయమును గుర్తించి ఉదారులగు వారు తమ రక్తమును ఆసుపత్రులలో నుండెడి రక్తపు బ్యాంకులలో దానము జేయుట ఎంతయో గొప్ప విషయము. ఆసుపత్రి అధికారులైన డాక్టరులుచూడ ఇట్టి దాతలను జాగ్రత్తగా పరీక్షించి ఆరోగ్యవంతులైన ఒక్కొక్కరి వద్దనుండి సాధారణముగా 300 ఘనసెంటీమీటరుల రక్తమును మూత్రము గ్రహించి ఆబ్యాంకులలో విలువజేయుదురు. ఈమాత్రము రక్తముతీసివేసినచో ఆరోగ్యవంతునికి ఏమియు నష్టములేదు. కొద్దిరోజులలోనే ఈ నష్టము ఆతని శరీరములో భర్తీ అయిపోవును.

‘ఎల్లెర్డ్’ అను వ్యాధి విషయమై అందరును తరుచుగా ముచ్చటించుకొనుట వలెనాటి అయినది. కాని, అంతమాత్రముచేత ఈ వ్యాధి పూర్వముకంటె హెచ్చుగా వ్యాపించుచున్నదని అనుకొనుటకు అవకాశములేదు.

శరీరమునకు విజాతీయమైన పదార్థములతో, ముఖ్యముగా, విజాతీయమైన మాంసకృత్తులతో మొదటిసారి సంపర్కము కలిగినప్పుడు శరీరములో కొన్ని ‘అంటి బాడీలు’ అనగా ఒక విధమైన ప్రతిఘటన పదార్థములు పుట్టును. ఆ శరీరములోనికే, ఈ విజాతీయమైన మాంసకృత్తులుగాని, లేక వీనివంటి ఇతర పదార్థములుగాని మరియొకసారి పంపినచో, ఇంతకుముందే పుట్టిడిన్న అంటిబాడీలకును, ఈ అంటిబాడీలు పుట్టుటకుకారణమైన అంటిజెన్నులకును పరస్పరసంఘర్షణముకలుగును. ఈ అంటిబాడీల, అంటిజెన్నుల సంఘర్షణముచే శరీరములో ‘హెస్టమిన్’ అనేది ద్రవ్యమువంటి పదార్థములు పుట్టును. దీనివలన అచ్చట నుండెడి

రిక్తనాళములు సాగిపోవుట. ఏదో ద్రవము శరీరమునందలి ఒకస్థానము నుండి స్రవించుట సంభవించును. ఇట్టి ద్రవము స్రవించునట్టి ప్రదేశము మాత్రము మనిషికి, మనిషికి మారుచుండును. ఒకప్పుడు ఒకని శరీరము లోనే ఆయా సందర్భములనుబట్టి, భిన్నమైన స్థానములలో పైని జెప్పిన స్థానిక స్రావము లుండుట సంభవించును. ఈ విజాతీయ పదార్థములు (ఆంటిజెన్సులు) ప్రతిఘటన పదార్థములు (ఆంటిబాడీలు) ఈ రెండును ఈ ప్రకారముగా సంఘర్షణ పొందిన స్థానము లేక అవయవమును సమ్మూర్చితావయవమని (shock organ) అందురు. కొన్ని వాసనలు (smell) వగైరాలు తగిలినప్పుడును, పలుద్రవ్యగాలి మొదలయిన కొన్ని వాయువుల (ఇవి ఆంటిజెన్సులు) సంపర్కము కాని, విడారీయమైన అన్యపదార్థములుకాని తగిలినప్పుడును, పగచ్చు లేక శ్వాస - అమితముగా కలుగుచుండినచో అప్పుడు శ్వాసకోశ నాళములు సమ్మూర్చితావయవములని తెలిసికొనవలెను. 'ఇయోసినోఫిలియా' అనెడి కొన్ని ఉష్ణదేశపు వ్యాధులతో ఊపిరి తిత్తులలో నుండెడి చిన్న చిన్న సంఘటన సమ్మూర్చితావయవములగును. ఏదైన కారణములచే దద్దుర్లు వచ్చినప్పుడు చర్మము సమ్మూర్చితావయవము. ఈ ప్రకారము ఈ ఏంటిజన్, ఏంటిబాడీలకు శరీరములో ఏ అవయవమైనను సమ్మూర్చితావయవము కావచ్చును. ఇట్టి ఒక్కొక్క సమ్మూర్చితావయవమునందు ఆయా వ్యాధికలుగుటయే 'ఎల్లెర్జీ' అని యందురు.

'ఎల్లెర్జీ' వలన అనేకరకములైన వ్యాధిలక్షణములు భిన్న వ్యాధులవలె శరీరమునందు ఆవిర్భవించుచుండును. ఎల్లెర్జీవలన కలిగెడి భిన్నవ్యాధులలో శ్వాసకోశములయందు కలిగెడి 'పగచ్చు' ఒకటియు, చర్మమునందు కలిగెడి 'దద్దుర్లు' ఒకటియు తరుచుగా కాన్పించుచున్నవి. వైద్యేతరులుకూడా ఈ వ్యాధిని తరుచు చూచుచుండుట. సామాన్యముగా

శ్వాసకోశములందు వగర్పువలన రోగి రాత్రి పరుండబోవు నపుడు ఏబాధయు లేకుండ చూమూలుగానే పరుండి. తెల్లవారుదూమున ఊపిరి అందుట లేదని ఆయాసముతో బాధపడుచు లేచికూర్చుండును. ఈతనికి కలిగెడి శ్వాసకోశ ధ్వనులు (వీనినే పిల్లి కూతలందురు) ఆ ఇంటిలోని వారికేగాక ఒకప్పుడు చుట్టుప్రక్కల ఇండ్లవారలకు కూడ వినబడుచుండును. ఇచ్చట డాక్టరు పరీక్షించి తెలుసుకొనవలసినదేమనగా: ఈ వగర్పు మొదలయిన లక్షణములే, సరిగా ఇట్లే, ఇంకను కొన్ని వ్యాధులలో కూడ కనబడుచుండును. అందుచే శ్వాసకోశములయందు వగర్పు మొదలయినవి ఇంకొకవ్యాధి యొక్క లక్షణములు మాత్రమే; కాని అవే వ్యాధి కాదని గ్రహించవలెను. అనగా 'ఎల్లెర్జీ'యే గాక ఇతర కారణములు కూడి వగర్పు. ఆయాసము మొదలయిన లక్షణములను పుట్టించును.

'దద్దురు' అనెడి వ్యాధిలో ఈ దద్దురు శరీరములో ఎర్రగా పైకి లేచి దమ్మిడికాసు అంత ప్రమాణమునకూడ పైకి ఉబికి దురదతోకూడి యుండును.

(Angio - neurotic edema). సి రా నా డీ శోధయనెడి వ్యాధికూడ ఈ ఎల్లెర్జీవే కలుగును. ఇందులో వాపులు ఎక్కువ దురద లతో కూడి యుండును. చర్మముపైన మాత్రమేగాక, ఇంకను లోతుగా కూడా వ్యాధియుండును. ఇందులో లక్షణము, అనగా వాపు, తరుచు స్థానము మార్చుచుండును. ఈ వ్యాధిలో ఒకప్పుడు గొంతుకలోనుండు స్వరపేటికలో శ్లేష్మము పుట్టుటచే రోగికి ఊపిరి తిరుగక చాలిబాధ పడును.

‘ఎల్లెర్జీ’ వలన నీళ్ళ విరేచనములు, తలనొప్పలు, కండ్లు అంటు కొనుట, వాచుట, మొదలయిన లక్షణములు కలుగును. కాని ఇవి అంత తరుచుగా కానవచ్చుటలేదు.

‘ఎల్లెర్జీ’ వలన ఎనాఫిలాక్టిక్ రియాక్షను అనెడి సంఘర్షణము (anaphylactic reaction) శరీరములో సంభవించ వచ్చును. అనగా ఏంటిజెన్సులకు, ఆంటిబాడీలకు కలుగు సంఘర్షణములో, ఏంటిజెన్సుల డెబ్బికు ఆంటిబాడీలు తట్టుకొనలేక, చాల త్వరితమైన మార్పులతో అవి లొంగిపోవుట. ఈ సంఘర్షణవలన తక్షణమరణము కాని, కొలది నిమిషములలో మరణముకాని కలుగవచ్చును.

ఎల్లెర్జీవలన ఇట్టి భిన్నవ్యాధులు, శరీరములో సంఘర్షణములు, ఏ విధముగా, ఏ శరీరధర్మ వికృతులచే, కలుగుచున్నవో ఇంకను శాస్త్రీయముగా అర్థముకాలేదు. ఈ ఎల్లెర్జీ వ్యాధులకు కొంతమంది మనుష్యులు, ప్రత్యేకించినట్లు గురి అగు చుండురు, ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకకుటుంబములో ఎల్లెర్జీ వ్యాధులు కలుగుచుండును. కాని, ఆకుటుంబములో కాని, ఆతరమువారికిగాని ‘ఎల్లెర్జీ’ ఒకే విధముగా నుండదు. మరికొంతమందికి కొన్ని కొన్ని వస్తువులు సరిపడక ఈ ఎల్లెర్జీ వ్యాధులు కలుగును. అధునిక నాగరికతలో అనేక విధములైన చిరుతిండ్లు వచ్చుట చేతను, ముఖమునకు రాచెడి పోన్లు, వాసలైనులు, తలనూనెలు. ఫేస్ పౌడర్లు మొదలయిన అలంకరణ సామగ్రిలు. అనేక రకములుగా తయారయి ఉపయోగమునకు వచ్చుట చేతను, ‘సల్ఫా’ ఔషధముల వంటి కొత్తగా వచ్చిన అనేక రకముల ‘ఆంటిబయోటిక్’ ఔషధములు చాలచోట్ల హెచ్చుగాను, కొన్నిచోట్ల అనవసరముగా, అనగా వ్యాధితో నిమిత్తము లేకుండగాను, వాడబడుట చేతను, ఈ ‘ఎల్లెర్జీ వ్యాధులు కలుగుచున్నవనిచో’, ఇన్ని కారణము

లడే ఈ వ్యాధి ఇంకను హెచ్చుకాలేదేమి? ఆశ్చర్యమే కలుగుచున్నది. ఇట్టి ఎల్లెర్జీవ్యాధులు అధికురించినప్పుడు అనుసరించవలసిన పద్ధతులు అనేకములు కలవు. వీలై నట్లయితే అన్నిటికంటె ముఖ్యముగా, వ్యాధిని కలిగించు పదార్థములు ఆ మమజానకు సంక్రమించకుండా జాగ్రత్త పడుటయే. ఈ ఎల్లెర్జీని పోగొట్టెడి చాల ఔషధములు నేడు మనకు లభ్యమగుచున్నవి. అయితే రోగి స్వయముగా తన ఔషధములను ఎంచుకొనుటకంటె, వెంటనే సరియైన డాక్టరును పిలిపించి ఆయన సలహాను పొందుటయే యుక్తమైన పని. కొన్ని ఎల్లెర్జీ వ్యాధులలో వైద్యుడు, చాల జరుగుదుగా, కొన్ని చికిత్స పద్ధతులను ప్రయోగించి బాధలను తగ్గించవలసి రావచ్చును.

కొంతమందికి శరీరములో అనేక భాగములలో కొన్ని కంతులు లేక గడ్డలు పుట్టుచుండును. ఈ కంతులు 'మందములు' (benign) 'దుష్టములు' (malignant) అని రెండు విధములు. 'మందములు' అనగా, శరీరములో ఎక్కడ పుట్టిన కంతులు అక్కడినే అట్లనే విలించి యుండునవి. 'దుష్టములు' అనగా, ఇవి పుట్టినచోటునుండి చుట్టుప్రక్కల ప్రదేశములకుగాని, ఎక్కడనో దూరముగా ఇంకొక అవయవములోనికి గాని వ్యాపించునవి. ఈ రెండవరకమును, అనగా దుష్టమైన గడ్డలనే, కేన్సరు అని అందురు.

గర్భోత్పత్తిలో శిశువుగా ఏర్పడుచుండు కొన్నికణములు తప్పిపోయి ఎక్కడనో ఒకచోట గడ్డగా లేక కంటిగా ఏర్పడినచో, ఆ కంటి ఖడ్గ పుట్టిన తరువాతకూడ అట్లే ఉండిపోవును. దానిని ఇంగ్లీషులో 'teratoma' యనియు 'dermoid' అనియు చెప్పెదరు.

తేన్సరు అనునది నిఘమునకు కొన్నివ్యాధుల కూటమియని కూడ చెప్పుకొనవచ్చును. దాని విషయమై నేడు విశేషముగా పరిశోధన జరుగుచున్నది. ఈ వ్యాధి మనకు పూర్వకాలమునుండి వచ్చుచున్నది. అయితే, ఈ వ్యాధి సాధారణముగా నలుబదినవత్సరములు పైబడిన వారికే కలుగుచుండెడిది. బాషధములు కనిపెట్టుటచేత చాల అంటు వ్యాధులు అదుపులోనికి వచ్చినవి. కాని, ఈ వ్యాధి విషయమై అట్లు కాకపోవుటచే, దీనివిషయమై ప్రసక్తి మనకు తమ వివరములున్నది. అమెరికాలో అనేక అంటువ్యాధులు, క్షయవ్యాధియుకూడ అదుపులోనికి వచ్చి, అక్కడ జీవిత ప్రమాదములు హెచ్చినను, తేన్సరు వలననే ఇంకను మరణములు హెచ్చుగా కలుగుచున్నవి.

మన శరీరమంతయు ఒక మోస్తరుగా నిర్మింపబడిన కొన్ని జీవకణముల (cells) కూడికయై యున్నది. ఈ జీవకణమే శరీర నిర్మాణమునకు ఒక ప్రాథమిక ఆధారము (యూనిట్) గా గ్రహింప బడుచున్నది. ఆ యా అవయవములుచేయు కార్య విశేషములను బట్టి ఈ కణముల నిర్మాణములో అనేక భేదములున్నవి. అనగా, ఈ కణముల నిర్మాణము చిన్నవనులు చేపెడి అవయవములలో సాధారణముగాను, క్లిష్టమైన వనులు చేపెడి అవయవములలో క్లిష్టము గాను ఉన్నది. ఈ కణములన్నియు శరీరములో తమవనులను సహకరించి చేయుచున్నవి. ఇదియే ఆలోగ్యము. ఈవిధముగా ఆ యా కణములు తమ తమ వనులను నిర్వహించుచు, తమ వనికి తగినట్లుగా ఉండు ప్రదేశములో ఇంకొకవిధమైన కణములు (పీనిని వికృతి కణములని చెప్పెదము) ప్రవేశించి, అచ్చటనే వృద్ధిపొంది, కంతులను సృష్టించును. ఇట్టి వికృతి కణముల సముదాయమే తేన్సరు లేక పుట్టకురుపు. ఈ వికృతి శరీరములో ఏచోటనైనను కలుగవచ్చును.

ఇట్టి వికృతరక్తములు పృథ్విపొండుమన్నప్పుడు శరీరముపై ఒక పుట్టుమచ్చకూడ క్రమముగా దున్నమైన కంటిగా మారిపోవచ్చును. చర్మము, పెదవులు, నాలుక, దవడ, మొదలయిన చోట్ల ఆమత్స్య చలలో (mucus membranes) కంటులు, ఒక్కొక్కప్పుడు వ్రణములు కూడ బయలుదేరి అవి మానకుండగా చిరకాలము ఉండి పోవుటవలన, అవి పుట్టుకురుపులని స్పష్టమగును.

ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ కురుపునకు పుట్టియొక్క ఆకాంక్షుండుట వలన దానికి పుట్టుపురుపు అను పేరు వచ్చినది. ఇంగ్లీషులో దీనిని 'కేన్సరు' అని అనెదరు.

శరీరములో పుట్టిన ఇట్టి కంటులను విషవప్రయోగశాలలో శాస్త్రజ్ఞుడు వరీక్షించి, వీనిని అనేకవిధములుగా వర్గీకరణము చేయును. వీని కన్నిటికిని కేన్సరు అను పేరు ఉన్నను, అందులో ప్రత్యేక రకములకు ప్రత్యేక సూక్ష్మలక్షణములున్నవి. ఉదాహరణకు రసాయన గ్రంధులలో (lymph glands) పుట్టిన కంటులకు ల్యూకేమియా అనియు, (leukaemia) హడ్కిన్ వ్యాధి (hodgkin's disease) యనియు, 'లింఫోసార్కోమా' అనియు (lymphosarcoma) లేక కార్సినోమా (carcinoma) యనియు, ఆ యా కంటుల స్వరూప స్వభావభేదముల ననుసరించి పేర్లు ఉన్నవి.

రసాయనులలో ఉండెడి రసము వికృతిగ్రంధులలోనికి ప్రవించు చున్నచో, ఆ వ్యాధికి (lymphosarcoma) అనిపేరు. వివిధమైన యీ కంటులలో నుండెడి కణములన్నియు ప్రత్యేకమైన ఆకారములు, భేదములు కలిగియుండును. నరియైన చికిత్సకు ఈ కణముల ఆకారము, వాని వికృతి మొదలయిన విషయముల పన్నిటిని అతి జాగ్రత్తగా తెలుసుకొనవలసి యున్నది.

శరీరములో ఏ భాగములోనైనను, ఏ అవయవమునకైనను ఈ కేన్సరు పుట్టవచ్చును. ఉదాహరణకు ఒక స్త్రీ స్తనమందు ఒక కంటిగావి, గట్టిగడ్డగావి ఉన్నచో, సాధారణముగా ఆగడ్డ కేన్సరు వలన కలుగుచున్నదనియే భావింపవలెను. ఇట్లు స్తనమందు గడ్డవలె ఏదో ఉన్నదనిపించినను, చాలమంది రోగులు అజ్ఞానమువలన దాని విషయమై సలహా చేయక ఉపేక్షించుచున్నారు. తేలికగా కనిపెట్టి గలిగెడి ఇట్టి కంతుల విషయమే రోగులు ఉపేక్ష చేయుచున్నచో, శరీరములో, లోపున, రోగికి దాక్టరుకుకూడా తెలియనంత గూఢముగా, ఎక్కుదనో కంటిపట్టినచో, అది ముదురువరకు తెలియుటలేదనుటలో ఆశ్చర్యములేదు.

దక్షిణ భారత దేశములో సాధారణముగా నోటిలో కేన్సరు హెచ్చుగా కలుగుచున్నది. నోటిలోతమలపాకులు, సున్నము, పొగాకు, వీని తమ్మెను నములుచు, నోటిలో చిరకాల ముంచుకొను వారికి ఇది కలుగుచున్నదని భావించుచున్నారు. ప్రస్తుతము నేటివరకు కేన్సరు విషయమైతెలిసిన శాస్త్రీయకారణములనన్నిటిని సింహావలోకనముచేయుట మంచిది. అయితే ఈ విషయమై పరిశోధన ఇంకను పూర్తికాలేదు. జంతువులకు చర్మముమీద తారుపూసినచోట్ల కేన్సరు పుట్టుట సంభవించినది. అందుచే శరీరములో ఏ అవయవములోనైనను సంఘర్షణము లేక ఒరపి (irritation) కలిగినచో అది కేన్సరుకు ఒక ముఖ్య కారణమని ఎంచవలసి యున్నది. అలాగుననే కొన్ని గనులలో పనిజేయు వారలకు, కొన్ని లోహముల రజనును, బాడిదను అచ్చట తప్పని నరిగాపీల్చవలసి వచ్చుటచే, ఊపిరితిత్తులలో వాని సంఘర్షణముచే కేన్సరు బయలుదేరును. ఎక్కువ చుట్టలు, సిగరెట్లు మొదలయిన వానిని పీల్చువారికి ఊపిరితిత్తులలో కేన్సరు కలుగుట నేడు నిర్వివాదాంశము. ఖిన్నదేశములలో, 18 ప్రత్యేక సుప్రసిద్ధ వైద్యశాలలలో, సుమారు

అయిదువేల మంది కేన్సరు రోగులమీద జరిగిన పరిశోధనల వలన పై విషయము నిర్ధారణ అయినది, ఇందులకై ప్రత్యేక యంత్రమును తయారుచేసి, అందు మోటారును అమర్చి, దానిచే ఒకేసారి 80 సిగరెట్టులు కాల్పించి, ఒక ప్రయోగము చేసిచూడగా, ఆ యంత్రమునందు కేన్సరును పుట్టించు శరీర వికృతి రూపమైన అంశమొకటి స్పష్టముగా కనిపించినది. తారుద్వారా వచ్చెడి పొగను ఎలుకల మీదకు వ్యాపింప జేయగా నూటికి 44.4 ఎలుకల చర్మముల మీద కేన్సరును పుట్టించు అంశము కనిపించినది.

ఈ విధముగా ఆ యా అవయవములలో సంఘర్షణము లేక రాపిడివి పుట్టించు కారణమొకటియేగాక, ఒక్కొక్కవ్యక్తియొక్క శరీర ధర్మముకూడ కేన్సరుకు కారణము కావచ్చును. అయితే ఏయే శరీర ధర్మములు అట్లు కేన్సరును పుట్టించగలవు- అను విషయము మాత్రము ఇంకను శాస్త్రీయముగా తేలవలసి యున్నది.

ఈ సందర్భములో నలుదిది యేండ్ల వయస్సు పై బడ్డ వారికి చాలరకములైన కేన్సరులు పుట్టుటకు ఎక్కువ అవకాశము కలదను సంగతివి మనము మరువకూడదు, రాయివలె గడ్డకట్టు సార్కోమా, లింఫోమా మొదలయిన కేన్సరు వ్యాధులు చిన్నవయస్సు గలవారికి కూడ కలుగుచున్నవి. ప్రస్తుతము అణుశక్తిముల ప్రభావమువలన కేనర్సు పుట్టవచ్చును. కాని ఆ విషయము ఇంకను నిర్ధారణ కాలేదు.

ఇప్పుడు శరీరములోపల గూఢముగా కలిగెడి కొన్ని కేన్సరు వ్యాధులను సమీక్ష జేయుదము.

పాశ్చాత్యదేశములలో ఆమాశయములో కలిగెడి కేనర్సు ఎక్కువ వ్యాప్తిలోనున్నది. హిందూదేశములో ఇట్టి కేన్సరు హెచ్చుగా

ఉన్నదా లేదా యను విషయము ఇంకను స్పష్టముగా చెప్పబడు పీలులేదు. ఇచ్చట ముఖ్యముగా ఒకసంగతి జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను. నడి వయస్సుదాటినవారికి అంతవరకు జీర్ణశక్తి బాగుగానుండి, కారణము లేకుండగా అన్నహితవు, జీర్ణశక్తి పోయినచో, ఆ విషయమై డాక్టరుతో సలహా చేయకుండా ఉపేక్షింపరాదు. అలాగుననే కడుపు పైభాగములో నొప్పి, వికారము, వాంతి, ఆందులో రక్తముకూడ అప్పు రప్పుడు పడుచుండుట, పొండుత్వము, తూనిక తగ్గిపోవుట, పొట్టిలో నొక్కిచూచినచో ఎక్కడనైనను చిన్న కంటివలెనుండుట, ఇట్టి లక్షణములు కలిగినచో వెంటనే కేన్సరు కాదోయినని అనుమానించ వలెను. ఆమాశయములో జీర్ణ మగుచున్న ఆహారము మొదలయిన వానిని పరీక్షించుట, రోగియొక్క మలములో రక్తపు జీరలుఉన్న వేమో యని జాగ్రత్తగా పరీక్షించుట, బేరియం ఆహారమువిచ్చి ఆమాశయమును ఎక్కురే తీయించి చూచుట మొదలయిన పరీక్షలు ఆమాశయమునందు కేన్సరు ఉన్నదను విషయమును నిర్ధారణ చేయ గలవు.

పాశ్చాత్య దేశములో ఆమాశయములో కేన్సరు కంటె ఊపిరి తిత్తులలో కేనర్సు ఎక్కువగా కలుగు చున్నది. మన భారతదేశములో కూడ అట్లేయున్నదని చెప్పవలెను. ఏ యువకునికైన కొంచెము దగ్గు, రక్తము పడుట కలిగినచో అది క్షయవ్యాధి ఏమోయని ఎట్లు అను మానించుమో, అట్లే ఈ కేన్సరు లక్షణములు పెద్దవారిలో కలిగినచో, సాధారణముగా కేన్సరు పుట్టుచున్నదనియే అనుమానించవలెను. ఇట్టి కేసులలో తెలివిగల డాక్టరు కేవలము లక్షణములను కనిపెట్టి కేన్సరు అని అనుమానించుటయేగాక, ఎక్కురేపరీక్ష, శ్వాస నాళికాదర్శనము, (Bronchoscopy) కల్లెను పరీక్షచేయుట మొదలయిన ప్రత్యేక

పరీక్షలను జాగ్రత్తగాచేసి వ్యాధి ముదరకముందే గుర్తించవలసిన అవశ్యకత కలదు.

శ్రీలకు సాధారణముగా స్తనములలోను, గర్భాశయములోను ఈ కేన్సరు వ్యాధి పుట్టుచున్నది. స్తనములలో కేన్సరు విషయమై ఇప్పుడే కదా చర్చించి యుంటిమి. ఇక శ్రీలకు యోనిలోనుండి ఎర్ర కుసుమ లేక రక్తస్రావము, వేరే ఏవిధమైన కారణములేక, వచ్చుచున్న దని తెలిసినచో, అది గర్భాశయములో లేక గర్భమార్గములో కేన్సరును సూచించెడి ఎర్రజండా వంటిదని తెలుసుకుని, శ్రీలు వెంటనే పరీక్ష చేయించుకొనవలెను. ఆ శ్రీయొక్క మర్మావయవములను జాగ్రత్తగా పరీక్షజేయుటయేగాక, అఎర్రకుసుమ లేక ఎర్రనిస్రావమును జాగ్రత్తగా పరీక్షించుట, అవసరమైనచో మర్మావయవమునుండి ఒక చిన్నతుసుకను జాగ్రత్తగా చేడించి (biopsy) దానిని పరీక్షజేయుట మొదలయినవి జరుగవలెను.

పెద్ద ప్రేవులలో కంతులు లేక గడ్డలు కలిగినప్పుడు, రోగికి విరేచనము ప్రతిరోజును నియతమైన వేళకు అయ్యెడి అభ్యాసము మారి, జిగట విరేచనములు లేదా రక్తవిరేచనములు తరుచుగాకలుగుచు, తగ్గిపోవుచు, మరల కలుగుచుండును.

నాడీ శస్త్ర చికిత్స (neuro surgery) అను వైద్యశాస్త్ర విభాగములో ఈ మధ్య మస్తిష్కములో కలిగెడి కంతులను గురించి విశేష పరిశోధన జరుగుచున్నది. కారణము తెలియకుండ తల నొప్పి, వాంతులు, కంటి దృష్టిలో మార్పులు, వణుకుతో కూడిన కంపములు, రోగి వైఖరిలోను, మనస్సులోను మార్పులు, ఇవన్ని యును మస్తిష్కములో కంఠికలదని సూచించును. ఈ విషయమై చాల జాగ్రత్త అయిన పరీక్ష అవసరము.

కేన్సరు ప్రారంభములో, వీలయినచోట్ల జాగ్రత్తగా ఆ కంటిని లేక గడ్డను శస్త్రముతో చేదించి తీసివేయుటయే ముఖ్యమైన చికిత్స. జాగ్రత్తగా చేసినచో చానివలసిన ఈ వ్యాధిని తరుణములో నశింప జేయఁటకు సాధ్యమగును. అయితే ఈ కంటులు ఆ యా అవయవములలోను, చుట్టు ప్రక్కలను హఠా, అడ్డదిడ్డముగను, విశేషముగను వ్యాపించియున్నప్పుడును, వ్యాపిణిగా ముదిరినప్పుడును, శరీరములో ఇంకొకచోటహఠా ఈ వ్యాధియే అంకురించినదను అనుమానము ఉన్నప్పుడును, ఈ శస్త్రచికిత్స చేయుట యుక్తముకాదు. అందుచే తరుణములోనే ఈ వ్యాధిని గుర్తించి అవసరమైన చికిత్సను చేయించు కొనవలెనను ప్రచారము ఎక్కువగా చేయుట అవసరము.

ఇదిగాక, కేన్సరును కుదుర్చుటకు లోతుగా, గాఢముగా దిగెడి ఎక్స్కిరేజములు (deep X-ray therapy) కోణాల్లు చికిత్స, రేడియం సూదులు, రాడాను ప్రయోగము మొదలయిన 'చికిత్సా ప్రక్రియల'ను అవసరమైన శస్త్రచికిత్సను చేసిన తరువాత ఉపయోగించ వలసి యుండును.

కేన్సరును మందులవలన కుదుర్చుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. కాని నైట్రజను మసర్లు మొదలయిన ఔషధములను లోనికి ప్రయోగించుటవలన సుగుణములకంటె దుర్గుణములు హెచ్చుగా నుండుటచే అవి అంతగా ఉపయోగించుటలేదు. కేన్సరును కుదుర్చుటకు ఉపయోగించెడి మంచిఔషధము విషయమై పరిశోధనలు ఇంకను జరుగుచునే యున్నవి.

వ్యాధి అనేక కారణములవల్ల జనించుచు మానవుని బాధించుచున్నది. సూక్ష్మదర్శిని యంత్రములో మాత్రము కానవచ్చు అనేక రకముల సూక్ష్మజీవులు. అందులోను గానరావి అత్యంత సూక్ష్మజీవులు, చలిజ్వరము, జిగట విరేచనములు, కాలజ్వరము (kala azar) మొదలయిన వ్యాధులను పుట్టించెడి అనేకరకములైన క్రిములు - ఇట్టివి వలువిధములైన వ్యాధులను పుట్టించుచున్నవి. గ్రామ పారిశుధ్యము, పరిసరముల శుభ్రత, జీవన ప్రమాణములు చాల తక్కువగా నుండెడి దేశములలో ఇట్టి వ్యాధులు హెచ్చుగా ప్రబలియున్నవి. వ్యాధికారకములగు ఇట్టి సూక్ష్మజీవులను గురించి ఈ గ్రంథములో కొంతవరకైనను చెప్పుటతోబాటు, వ్యాధి కలుగజేయు ఇతరకారణములను గూడ ప్రస్తావించుట అవసరము. ఈ అధ్యాయములో సాధారణముగా కలుగు కొన్ని ప్రమాదములచేతను, అభిఘాతము (accidents) (దెబ్బ) ల చేతను కలిగెడి వ్యాధులను గురించి చెప్పుకొందము.

మనిషి పుట్టినపుడే ఆతనికి మొదటి అభిఘాతము కలుగుచున్నది. పుట్టిన యిల్లు, ధనవంతులదా? పేదవారిదా? అను విషయమునుబట్టి ఆతని సౌకర్యములు నిశ్చయమగును. అభిఘాతమును పదమునకు విశాలమైన అర్థము చెప్పినచో, మనుష్యుని ఆరోగ్యమునకు మొదటి అభిఘాతము ఆతడు పుట్టిన యింటినిబట్టి యుండును. నాగరికత అభివృద్ధిపొందిన ఈ ఆధునిక యుగములో దేశములో అందరికి కూడ కావలసిన తిండి ఆరోగ్యము మొదలయిన సౌకర్యములు సమానముగా లభించవలయునని ఆదర్శముగా ఉపన్యాస వేదికమీద చెప్పుటయేగాని, ఎంత అభివృద్ధిపొందిన దేశములో నైనను ఈ ఆదర్శము ఇప్పటికిని సిద్ధించలేదు. సాంఘిక వైద్యమనెడి అధ్యాయములో ఈ విషయమును గురించి ఇంకను చర్చించెదము.

మధుమేహము, రక్తపుబోలు మొదలయిన వ్యాధులకు కారణము లను చర్చించినపుడు ఈ వ్యాధులు వంశపారంపర్యముగా కూడ కలుగు చున్నవని చెప్పియుంటిని. అందుచే ఇట్టి వ్యాధులు జన్మతః కలుగ కుండుటకు, ఆరోగ్యవంతులైన తలి దండ్రులకు సంలానముగా జన్మించుట తప్ప, వేరొక మార్గములేదు :

పుట్టిన సమయములో శిశువునకు మూడు విధములైన కారణములచే అభిఘాతము కలుగవచ్చును. (1) శిశువు యొక్క తలి మిక్కిలి పెద్దదిగా నుండుట, (2) యోనిమార్గము మిక్కిలి సన్నముగా నుండుట, (3) పురుటి నొప్పులు, అనగా గర్భాశయ సంకోచవేగములు, చాల బలహీనముగా వచ్చుచుండుట. సాధారణముగా పురుడు వచ్చునపుడు ఆరోగ్యవతియైన స్త్రీకి ఈ గర్భాశయ సంకోచము మొదలయిన శారీరక క్రియలన్నియును సవ్యముగా జరిపోవును; ఆమె ఆరోగ్యవంతమైన శిశువును కనును. ఎక్కడైన ఒక్కచోట ఇట్లు

సవ్యముగ పురుషురానప్పుడు, నిపుణుడైన ప్రసూతివైద్యుని సహాయము అవసరమైయున్నది, స్త్రీలు కడుపుతో నున్నప్పటినుండికూడ యుక్తమైన వైద్యసహాయము. సలహా ఉన్నచో, ప్రసూతి సమయములో వైవి జెప్పిన ఇబ్బందులు ఇంచుమించుగా రాకుండనే యుండును.

బాలునకు రెండు మూడేండ్లువచ్చి ఎక్కువగా అటలాడుకొను వయస్సులో అతడు కొన్నిరకములైన ప్రమాదములకు, అభిఘాతము లకు గురి కావచ్చును. పాశ్చాత్యదేశములలో ఆరోగ్య రక్షణ పద్ధతులు అభివృద్ధిపొందుటచే చిన్నపిల్లలకు అంటువ్యాధులు సోకకుండా చాలా ఏర్పాట్లు చేయబడినవి. అయినను, అచ్చట పిల్లలకు కొన్ని కొన్ని ప్రమాదములు సంభవించుచునే యున్నవి. ఇట్టి అభిఘాతము లనేకము లను మనము ప్రతిదినమును చూచుచునే యుండము. పిల్లలు అక్కడక్కడ పడిపోవుటచే వారి ఎముకలు విరిగిపోవుచుండును. శిరస్సునకు తీవ్రమైన గాయము తగిలినచో అప్పుడు పుర్రెకు కూడ చెబ్బితగిలి బాలుని ప్రాణములకే ప్రమాదము సంభవింపవచ్చును. అప్పుడు వైద్యుడు, శస్త్రచికిత్సకుడు, ఎక్సురే ఫొటో గ్రాఫులను తీయువాడు. ఈ ముగ్గురును సంప్రదించుకుని, పరస్పర సహకారముతో చికిత్స చేయవలసి యుండును.

ఎక్సురే ఫొటో ఆధునిక వైద్యపరీక్షలో చాల ముఖ్యమైన స్థానమును ఆక్రమించుకొనినది. బాలుర వ్యాధులలో సరియైన పరిస్థితి తెలియుటకు ఈ ఎక్సురే ఫొటో అవసరమగుచున్నది. అభిఘాతములచే ఎముకలు విరిగినప్పుడు ఎక్సురే ఫొటో తప్పనిసరిగా తీయించవలసి వచ్చును. విరిగిన ఎముకలను సరిచేయుట, నడక, చలనము మొదలయిన క్రియలకు అవసరమైన ఎముకలను, కీళ్ళను సరిజేయుట మొదలగు చికిత్సలలో ప్రావీణ్యమును సంపాదించిన వైద్యునికి అస్థినంధాన

వైద్యుడు (orthopaedic surgeon) అందురు. అతడు ఇంకను అనేక వ్యాధులలో తగు చికిత్సచేయగలిగినను, అస్థినంధానము అతని ప్రధాన నైపుణ్యమై యుండవలెను. ఏదైన చెబ్బతగిలి, అందుచే ఎక్కువ నొప్పి, వాపు చప్పున తగ్గకుండా ఉన్నట్లయితే, అరిక్స్యముచేయక, వెంటనే డాక్టరును సలహా చేయవలసియున్నది.

శ్వాసనాళికలలో, అనగా ఊపిరి పీల్చు గొట్టములలో, అన్య పదార్థములు, అనగా రాయి, ముల్లు, నాణెములు, మొదలయిన వస్తువులు ప్రవేశించుట, ఇంకొకరకమైన ప్రమాదము, చిన్నపిల్లలు సాధారణముగా చేతికి దొరికిన వాటినన్నిటిని నోటిలో పెట్టుకుని మ్రింగుచుందురు. ఈ వస్తువులేగాక అన్య పదార్థము (దీనినే శల్యముని మన పూర్వులు అనెడివారు) గొంతుకలోనుండి ఆ మాళయములోనికి పోవచ్చును. లేదా తప్పు మార్గము ద్వారా శ్వాస నాళికలోనికి చేరవచ్చును. ఆమాళయములో చేరిన శల్యము కొంతకాలమునకు సాధారణముగా మలము (పురీషము) ద్వారా బయటికి పోవచ్చును. అట్టి సందర్భములో బియ్యపు పిండితో చేసిన మృదువైన వంటకములను (ఉండ్రాళ్ళు మొదలయినవి) అరటిపండ్లను ఆ పిల్లలకు తినుటకు ఇచ్చినచో అవి లోనికిపోయి ఆశల్యమును ఆవరించి, దానితోపాటు మలముగా బయటకు పోవును. ఇమివంటి విషయములో విరేచనోషధము ఇన్వకూడదు. దీనికి సాధారణముగా శస్త్రచికిత్స అవసరము లేదు. శ్వాస నాళికలలో శల్యముల విషయములో మాత్రము అట్లుకాదు, మన శరీరములో రెండు ఊపిరితిత్తులకును చెరి యొక శ్వాసనాళికయును కలవు. ఏ శ్వాసనాళికలో శల్యము ప్రవేశించి అడ్డును కలుగ జేయునో, దానికి సంబంధించిన ఊపిరితిత్తులలో వాయువు సరిగా ప్రవేశించలేక పోవుటచే, అది ముడుచుకొనిపోయి ఘటతలు

పడినట్లుగును. ఇందువలన కొన్ని అంటువ్యాధులు కలుగుట మొదలయిన వాదలు కలుగవచ్చును. ఒక్కొక్కప్పుడు అనలు ఊపిరి తీరుగుక బిడ్డ హఠాత్తుగా మరణించవచ్చును. అందుచే అట్టి సమయములో ఎంత మాత్రము ఆలస్యము చేయకుండా ఒక ప్రత్యేక యంత్రముతో ఆ శల్యమును జాగ్రత్తగా తీసివేయవలసియున్నది. ఆమెరికాలో పిలదల్చియా రాష్ట్రములో చెవి, ముక్కు, గొంతుక వ్యాధుల నిపుణుడైన జాక్సన్ అను సుప్రసిద్ధ వైద్యుడు ఈ మధ్యను ఇట్టి శల్యములను 2000 వరకు బయటకు తీసివేసెను. ఆ యా దేశములలో ప్రజల అలవాట్లు, చర్యలు బట్టి ఈ శల్యములుకూడ చిన్న చిన్నముగా నుండును. మన దక్షిణదేశములో సాధారణముగా చిన్న పిల్లలకు కలిచండులు పోకచెక్కల పొడుము విచ్చెడి దురువాటు ఉన్నది. ఆ చెక్కపొడుము చిన్నపిల్లల గొంతుకలో స్తంభించి శల్యముగా తయారుకావచ్చును. శ్వాసనాళికలో ఏదేని అస్య పదార్థము ప్రవేశించి నపుడు పొరపోవుట (పొరమారుట) అను దగ్గు వచ్చును. దీనికి సరియైన పదము ఇంగ్లీషులో లేదు. చెక్కపొడుముతో బాధ ఏమనగా, అది చిన్న చిన్న ముక్కలుగా నుండుటచే వానినన్నిటిని బయటకు తీసివేయుటకు సాధ్యముకాదు. మరియు ఆ ముక్కలు అచ్చట నాని, ఉబ్బి, ఆ నాళమును అంతకంతకు ఎక్కువగా అడ్డగించును. అందుచే ఎన్నడును, చిన్న పిల్లలకు చెక్కపొడుమును నములుటకు ఈయరాదు.

జలగండము (నీటిరోవడి మునిగి పోవుట) చిన్నపిల్లలకును పెద్దవారికినిగూడ తరచుగా కలిగెడి ప్రమాదము. యువకులు ఒకప్పుడు సాహసించి లోతు నీటిలోనికి పోవుచుందురు. యువకుడొకడు నదిలో స్నానము కొరకు వెళ్ళి, అచ్చట మునిగి చనిపోయినాడని దుర్వార్తలను తరుచు వినుచుండుము. చిన్న పిల్లలు అప్పుడప్పుడు

ప్రమాద వశమున అట్టై లోయిలేని చిన్న చిన్న గుంటలలో పడినను, ఊపిరాడక మరణించుట కలదు.

ప్రయాణములో ప్రమాదములు ఏ వయస్సులోవారి కైనను కలుగును. మోటారుకారులు హెచ్చయినకొలది ఈ ప్రమాదములుకూడ హెచ్చుచున్నవి. రోడ్లమీద ప్రమాదములను గురించి వివరముల నిచ్చుటకు ఈ పుస్తకములో చోటులేదు. కాని, ప్రతి పౌరుడును రోడ్డు మీద నడుచునపుడు రోడ్డు నియమములను ఉల్లంఘించుటవలన తోడి వానికే గాక, తనకుకూడ ఎన్నోప్రమాదములను ంధలను తెచ్చిపెట్టుటకు అవకాశమున్నదను సంగతి గ్రహించవలెను.

ఈ సందర్భములో మానవుడే బుద్ధిపూర్వకముగా తెచ్చిపెట్టు కొనుచున్న యుద్ధమువలని ప్రమాదమును, అణుశక్తిప్రయోగములవలన బాధలునుఇచ్చుట చెప్పవలసియున్నది. ఆరోగ్యశాఖాధికారులు, సుశిక్షితులైన వైద్యులు ప్రజారోగ్యవిషయమై చేయవలసిన దంతయు చేసి, అంటు వ్యాధులు మొదలయిన వానిని అరికట్టి, ఈ ప్రపంచములో ఆరోగ్య స్థాయిని వృద్ధిజేసి, కొంతవరకైనను సుఖమును వృద్ధిజేయవచ్చును. గాని, దేశములకు దేశములకుమధ్య సంఘర్షణములను, పోరాటమును వారు ఏ విధముగను తప్పించలేరు, అందుచే ఇట్టి యుద్ధములను కల్పించు మానవులను స్లేగువ్యాధికారకములైన సూక్ష్మ జీవులవంటి వారుగా ఎంచవలసియున్నది.

అణ్వృత్తి ప్రయోగముచే కలిగెడి ప్రసారముచే (radiation) కలిగెడి అభిఘాతముల విషయమై పరిశోధన యింకను జరుగుచునే యున్నది. అట్టి జీవులచే కలిగెడి వ్యాధులు భిన్న భిన్నముగా నుండును. కొన్ని తీవ్ర పాండు రోగములు, రక్తములోని తెల్లకణముల వృద్ధి

మొదలయిన రక్త సంబంధి వ్యాధులు ఇంకిను అనేక రోగములు ఇట్టి కొత్తజీవుల వలన కలుగుచున్నవి. ఆ మధ్య అమెరికావారు నాగసాకి, హీరోషిమా అను రెండు జపానునగరములపై ప్రయోగించిన అటంబాంబుల ఫలికముగా అనేకమందికి మరణమే కాకుండగా మరణముకన్న ఘోరమైన వ్యాధులు, బాధలు అనేకములు కలిగినవి.

అగ్ని దగ్ధప్రణములనునవి శరీరము కాలుటచే కలుగును. చర్మము ఎరుపెక్కుట మొదలు, కాలిన ఆ శరీర భాగము చాలవరకు నాశనమగు వరకు- మధ్యలోనుండు ఏ వికారిమైనను ఇందులో జనించును. కాలిన వెంటనే కలుగు పొక్కు లేక బొప్పి మొదలు అనేక విధములైన తరహాలలోనుండు ప్రణ మేదియైనను అగ్ని దగ్ధముచే కలుగవచ్చును. దీడ వాండ్రయిన స్త్రీలు గుడిసెలలో వంటచేయునపుడు ప్రమాదముచే వారి చీరలు విప్పంతుకొని కాలి అగ్ని దగ్ధ ప్రణములు కలుగ వచ్చును.

ఈ ప్రమాదములలో ఎక్కువగా స్పృహతప్పట, రక్తపుపోటు తగ్గుట మొదలయిన లక్షణములు కలుగవచ్చును. సెయింట్ జాన్ ఆంబ్యులెన్సు బ్రిగేడు వారిచే ప్రచురించబడిన ప్రాథమిక చికిత్సల యొక్క ప్రబోధములు, ఇట్టి ప్రమాదములను అరికట్టుటకు ఎక్కువగా ఉపయోగించును. ప్రమాదములు సంభవించిన తరువాత మాత్రము సుశిక్షితులైన వైద్యుల చికిత్స కావలసి యున్నది.

వడదెబ్బచేతను, ఎక్కువ చలిచేతను హడ కొన్ని ప్రమాదములు కలుగుట తరుచు సంభవించు విషయమే. స్వాభావికముగా చెమట తక్కువ పట్టువారికే ఇట్టి వడగాడ్పుల దెబ్బలు తగులుచుండును. దీనిచే మనిషి స్పృహతప్పిపోయి పడిపోవును. స్పృహతప్పట అనునది అనేక

కారణములచే కలుగుటచే, అట్టిమనుజుని చూచినప్పుడు అది ఏకారణము వలన కలిగినదో తెలుసు కొనుటకుకూడ ఒకప్పుడు చాల కష్టముగా నుండును. ఇదే విధముగా ఉత్తరాదిని ఎక్కువ చలిప్రదేశములలో కొంతమందికి చలివలన కాలివేళ్ళ చివరలను రక్తప్రసారము సరిగా లేకపోవుటచేత తెల్లగా అయి, రేనాడ్స్ వ్యాధి (Raynaud's disease) కలుగుచుండును.

పై కారణములే గాక గాఢమైన రాసాయనిక ద్రవ్యములచేత కూడ ప్రమాదములు కలుగుచున్నవి. అగ్నివలన కలిగిన కాల్చులవలెనే గంధకాష్లుము (గంధక ద్రావకము) మొదలయిన రాసాయనిక ద్రవ్యములచేత కూడ దగ్ధప్రణామములు కలుగును. అదేవిధముగా ఏదైన భవనములు చూలుట మొదలయిన పెద్ద దెబ్బలవలన మనుజునకు శరీరములో మార్పులు కలిగి, అతని మూత్రపిండములు మొదలయిన విస్తృతావయవములు సరిగా పనిచేయక ప్రమాదపరిస్థితులు సంభవించవచ్చును. అనేక రాసాయనిక ద్రవ్యములు పొరపాటున లోపలికి మ్రింగినపుడు, అవి విషములవలె ప్రాణములను తీయును. సారాయి కూడ ఒక విషవస్తువే. త్రాగుబోతులకు సాంఘికముగా కలుగు అమర్యాదయేకాక, విత్యము శరీరములో 'ఓ' విటమిను లోపము హెచ్చుగా సంభవించుచున్నది. త్రాగుడుచే అతడు సరియైన ఆహారము తినడు. మరియు సారాయి అతని ఆమాశయములోని అమృత్యవను. కాలేయమును కూడ పాడుచేయును. త్రాగుడు వలన కాలేయములో దుర్మోంసముతో కూడిన బిల్లి కలుగవచ్చును. అయితే కాలేయములో దుర్మోంసపుబిల్లి సారాయి త్రాగని వారికి కూడ ఇతరకారణములచే రావచ్చును. ఉష్ణదేశములలో 'ఎమీటా' యని అనబడెడి సూక్ష్మజీవి కాలేయమును పాడుచేయ వచ్చును (ఈ వ్యాధి ఉష్ణదేశములలో

“హెచ్చుగా కలుగుచున్నది), ఈ ‘ఎమీడా’ సూక్ష్మజీవి సంవర్కము వలన కాలేయములో విద్రధి, లేక కురుపు పుట్టవచ్చును. అట్లు కాలేయములో కురుపు పుట్టినవారికి త్రాగుడు అభ్యాసముకూడ ఉండినచో ఇక ఆతనికి మరణము తప్పదు. త్రాగుడు వలన వివిధమైన మానసిక వికారములుకూడ కలుగును.

సారాయియేగాక, ఇంకను కొన్ని వస్తువులు ఒకసారి అలవాటు అయిన తరువాత సాధారణముగా వదిలిపెట్టవు. ఇట్టివి - నల్లచుండు, ‘హీరోయిన్’, ‘కొకెయిన్’ మొదలయిన ద్రవ్యములు. ఇట్టి దురభ్యాసములు క్రమముగా హెచ్చుచున్నవి. ‘పెత్తిదైన్’ అనెడి బొషధము (ఇదికూడ మార్పైను బొషధమువలె మత్తుకలిగించుచుండు) నకు దురలవాటుపడిన వారు ప్రపంచములో చాలమంది కలరు. అందుచేత వైద్యులు ఇట్టి ద్రవ్యములను బొషధములుగా ఉపయోగించునపుడు, చాల జాగ్రత్తగా ఆలోచించి, తప్పనిసరి అయినప్పుడే, అదైనను కొద్దికాలము మాత్రమే, ఉపయోగించుచుండవలెను. ఒక్కొక్కప్పుడు వీనివలన నష్టములు తెలిసిన డాక్టరులుకూడ ఈ బొషధములను ఇచ్చుట చాల శోచనీయము.

అమెరికాలో వార్నియ్యురేటు (barbiturate) అనెడి మత్తు బొషధములు హెచ్చగా ఆత్మహత్యలకు ఉపయోగపడుచున్నవి. ఎప్పుడైన ఒక్కొక్కడు ఈ బొషధము హెచ్చు మోతాదు పుచ్చుకొనుట వలన మరణించుచుండుటయేగాక, లక్షలకొలది వ్యక్తులు నిద్రపట్టుటకై దీనిని ఉపయోగించుటకు అలవాటు పడుచున్నారు. కొన్నిళ్ళకు వారికి స్వాభావికముగ నిద్ర అనలునట్టదు. అట్టివారు కొంచెమైనను నిద్ర పట్టుటకు ఈ మందులమీదనే ఆధారపడుచు బాధపడుచున్నారు. అమెరికాలో నిద్రాజనకములు, శాంతికరొషధములు అను పేరులతో ఈ బొషధ

మలే మిగిలిన ఔషధములకంటె ఎక్కువగా అమ్ముడగుచున్నవి. ఆధునిక నాగరికత విపరీతముగ అభివృద్ధియగుటవలన కలిగిన నష్టము లివి. ఇట్టి నాగరికత లేక, పెనుకబడియున్నా మనుకొనుచున్నవారు ఇట్టి విషయములకు అలవాటు పడరాదని హెచ్చరిక చేయుట అవసర మగుచున్నది.

ప్రమాదముచే గాని, బుద్ధిపూర్వకముగా ఒక్కొక్క వ్యక్తిని చంపుదమను దురుద్దేశముతోగాని, ప్రయోగింపబడెడి రాసాయనిక విషములు చాల కలవు. పొంతవైద్యము చేసుకొనే వారికి ఒక్కొక్కప్పుడు ఔషధముల మోలాదు హెచ్చగుటచే కొన్ని కొన్ని ప్రమాదములు తటస్థించుచుండును. ఉబ్బినము, శ్వాస మొదలయిన వానిని ఆదువులో పెట్టు నిమిత్తము పాషాణము మొదలయిన మందులను చిరకాలము తీసికొనుటచే, అవి కరీరిములో చాలకాలము నిలువయుండి బాధించుచుండును.

మరికి కాలువలనుండియు, మోటారు కారులలో నుండెడి ఎగ్జాస్టుగొట్టములనుండియు వచ్చెడి కార్బను మోనాక్సైడ్ (carbon monoxide) అనెడి విషము ఊపిరి తిరగనీయకుండగా చేసి, నాడీ మండలములో కొన్నిమార్పులను కలుగజేసి మరణమును తెచ్చిపెట్ట వచ్చును. లోహ పరిశ్రమలో అనేకవిధములైన లోహముల సంవర్కము వల్లను, కొన్నిరేళియములగు ఔషధముల వల్లను కూడ ఒకప్పుడు ప్రమాదము కలుగవచ్చును.

చాల వ్యాధులు:—శిశువు లేక బాలుని రక్షణ, శిశువ్యాధి చికిత్స, ఈ విషయములో చాల అభివృద్ధి ఈ మధ్యనే జరిగినది. ఇందులకు కారణము లనేకములు కలవు. చంటిపిల్లలు తలి దండ్రులకు అత్యంత ప్రేమ పాత్రులు. వారు శిశువుల విషయమై ఖర్చుపెట్టు సంతగా, పెద్ద కుమారుల విషయమైగూడ ఖర్చుపెట్టరు. శిశుమరణములు ఎక్కువగా నున్న దేశములలో, సాధారణముగా బిడ్డలకు మొదటిసంవత్సరములోను, ఆందులోను మొదటి నెలలోను, జీవిత విఘాతమును కలుగజేయునట్టి సంఘటన లనేకములు తటస్థించుచుండును. చంటిబిడ్డ నోరులేని చిన్న పెంపుడు జంతువు వంటిది. తనబాదలను డాక్టరుతోగాని, ఎవరితోగాని చెప్పుకొనలేదు. పెద్దవారిలో కలిగెడి కొన్ని వ్యాధులు శైశవములో స్వాభావికముగా రావు గాని, ఈ శైశవావస్థలోనే కొన్ని చిక్రమైన పరిస్థితులవలన కొన్ని వ్యాధులు, ప్రమాదములు కూడ సంభవించు చుండును. అందుచే శిశువులయొక్క వ్యాధులను, ప్రమాదములను

అర్థము చేసికొనుటకు ప్రత్యేకమైన వైద్యవిద్య కావలెను. అట్టి ప్రత్యేక వైద్య శిక్షణపొందిన వైద్యుడే శిశువ్యాధి చికిత్సకుడు (Paediatrician) అనబడును. బిడ్డ పుట్టినప్పటినుంచియు, ముందుగా దానికి ఆహారము విషయమై జాగ్రత్త పడవలసి యున్నది. చంటి బిడ్డకు తల్లిపాలే అన్నిటికంటె ఉత్తమమయిన ఆహారమని అందరును అంగీకరించిన విషయము. అందుచే ప్రతి తల్లియు, తన బిడ్డలకు స్వయముగా పాలిచ్చుటయే వ్రథమ ధర్మము. ఏదైన కారణముచేత తల్లిపాలు లేకపోయినచో, శిశుపోషణకు పోతపాలు అవసరమగు చున్నవి. ఇట్లు తప్పనిసరిగా పోతపాలు ఉపయోగింపవలసి వచ్చి నప్పుడు, ఆ శిశువుకు ఆవుపాలనో, లేదా బజారులో అమ్మెడి దబ్బాపాలనో, అలవాటు చేయుటకు కొంత కష్టపడవలసినవచ్చును. అందు చేత శిశువునకు సరిపడు పాల విషయములోచూడ, శిశువైద్యవిపుణుని అడిగి సలహా వుచ్చుకొనవలెను.

పెద్దవారికి కలుగు వ్యాధులు ఒక్కొక్క దేశములో ఒక్కొక్క విధముగా నున్నట్లుగానే, చంటిపిల్లల వ్యాధుల విషయమైచూడ పోషణ, చికిత్స మొదలయిన సమస్య లనేకములు ఆయా ప్రదేశము లను బట్టి మారుచుండును. మన భారతదేశములో అంటువ్యాధులు శిశువులను ఎక్కువగా సీడించుచు, హెచ్చు శిశుమరణములకు కారణము లగుచున్నవి. చంటిబిడ్డలకు కలిగెడి నీళ్ళవిరేచనములవలన శిశు శరీర ములో నుండెడి ఉదక దాతువు హెచ్చుగా పోవుట వలన, హెచ్చు నీరసము వచ్చి, చలువలు క్రమ్మి, వెంటనే యుక్తమైన ఔషధ ద్రవములను ఎక్కించనిచో చాల ప్రమాదము కలుగుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులలో పెద్దవారికి ఇట్టి ఔషధ ద్రవములను ఎక్కించుట సుకరము. శిశువులకు వానిని ఎక్కించుట ఒకప్పుడు చాల క్లిష్టమైన సమస్య

యగుచున్నది, ఈ విషయమై సరియైన శిక్షణ, అనుభవముకూడ శిశువైద్య నిపుణులు సంపాదించి యుండవలెను.

మన దేశములో క్షయవ్యాధియే అనేకమంది శిశువులను ఎత్తుకొని పోవుచున్నది. సాధారణముగా శిశువులకు క్షయవ్యాధి వచ్చినట్లు పైకి తెలియకుండగనే మరణములు సంభవించున్నవి.

ఇతర దేశములలో శిశువుల మరణములకు హెచ్చుగా కారణ భూతములైన అంటువ్యాధులు అదుపులోనికి వచ్చినవి. కాని, అదట అనేక ప్రమాదములు, అభిఘాతములు శిశుమరణమునకు కారణములగుచున్నవి. శిశువులు ఏయే ప్రమాదములకు తరుచుగా గురియగుచుండురను విషయము ఇంకొకచోట చర్చింపబడినది.

మంచిచ్చి వ్యాధి కుదుర్చుటకన్న, రోగము రాకుండ నిరోధించి ఆరోగ్యమును రక్షించుటకు ఆచరణలో శ్రద్ధచూపువారిలో మొదటివాడు శిశువైద్యనిపుణుడు. అనేకశిశువైద్యశాలలును, శిశువైద్యకేంద్రములును గూడ శిశురక్షణ మున్నగు విషయములపై చేసెడి శాస్త్రీయమైన నలహాల ప్రచారము మీదనే ప్రజారోగ్యము హెచ్చుగా ఆధారపడియున్నది. పెద్దవారు అప్పుడప్పుడు తమ ఆరోగ్యపరిస్థితి విషయమై పరీక్ష చేయించుకొనుట చూడ ఈ శిశురక్షణ ప్రచారముయొక్క అనుకరణమే యని చెప్పవచ్చును.

శిశువులను కొన్ని వ్యాధులనుండి రక్షించుటకై, దీకాల విషయమై కూడ శిశువైద్య నిపుణులు ఎక్కువగా కృషిచేసి యున్నారు. ఇట్టి వ్యాధులు ముఖ్యముగా ధనుర్వాతము, డిఫ్థీరియా, కోరింతదగ్గు, క్షయ మొదలయినవి.

వార్తకృదశలో వ్యాధులు:— మానవులకు ముసలితనములో, అదశననుసరించి కొన్ని వ్యాధులు కలుగుచుండును. ఇంతవరకు ఇతర

వయస్సులన్నిటి యందును శరీర భాగములలో కలిగెడి వ్యాధులను గురించి కొంతజెప్పితిమి, కొన్ని వ్యాధులు ఒక్కొక్క వయస్సునందే విశేషముగా కలుగుచుండునను సంగతి ఆ యా వ్యాధులను చర్చించు నపుడు నిర్దేశించితిమి. అయితే ఇవన్నియు అయిన తరువాత, వార్ధక్య దశగురించి ప్రత్యేకముగా చెప్పుట ఎందుకని ప్రశ్నరావచ్చును. ఇందుకు సమాధాన మేమనగా, రోగము ఏదియును లేకున్నను, వ్యాధిలక్షణములేవీ కనిపించకున్నప్పటికిని, కేవలము ముసలితనమువలన కొన్ని ఇబ్బందులు కలుగుచునే యుండును. ఈ ఇబ్బందుల వలన వార్ధక్యదశలో మానవుడు, అడుగడుగునకు ఇతరుల సహాయము లేనిదే తనంతట తాను కాలక్షేపము చేయలేడు. పైగా ఈ మధ్య శాస్త్రాభివృద్ధిచే జనుల ఆయుః ప్రమాణము వృద్ధిపొందిన దేశములలోని జనాభాలో, ముసలివారి సంఖ్య ప్రతి సంవత్సరము పెరుగుచున్నది.

దీర్ఘకాలము జీవించుటకు అనలు శరీరతత్వములోనే ఉన్న ప్రకృతి కారణమనియు, ఉదాహరణకు కొన్ని కుటుంబములలో వ్యక్తుల సగటు జీవిత పరిమితి మిగిలిన వారికంటె చాల హెచ్చనియు—చెప్పెడి వాదము ఒకటి కలదు. అందరూ అంగీకరించిన ఇంకొక విషయ మేమనగా : ప్రపంచ మంతటను పురుషులకంటె స్త్రీలు దీర్ఘాయుర్దాయ వకులై యున్నారని. ముసలివానికి శరీరబలము, కంటిచూపు, వినికిడి శక్తి, మొదలయిన ఇంద్రియ సామర్థ్యములు, అలోచనాశక్తి మొదలయిన శక్తులు ఏ ప్రకారముగా నుండునదియు ఇంచుమించుగా అందరకును తెలియును ఇక, వార్ధక్యదశలో తీసికొనవలసిన జాగ్రత్తలు మొదలయిన విషయములను తెలియజెప్పు ఈ శాస్త్రము (geriatrics) యొక్క నలహాలను పాటించుట వలన ముసలివారి ఆయుర్దాయము యొక్క పరిమితి ఏమియును వృద్ధికాదు కాని, జీవించుయుండు కొంత

కాలములోను, నూనవులు సుఖముగా నిర్మించగా జీవించగలుగుదురు. ఈ శాస్త్రముయొక్క ఉద్దేశ్యము ఆయుర్దాయము పెంచుటకాదు; ఆనందమును పెంచుట — అని గ్రహించవలెను.

ఇంగ్లీషుభాషలో ఈవిషయమై అనేక గ్రంథములు రచించబడినవి. వానిలో ఈ మధ్య ప్రచురింపబడిన మంచి గ్రంథము శ్రీ కెన్నెల్ వాకరుగారు రచించిన 'వయస్సును గురించి వ్యాఖ్య' (Commentary On Age) అను పుస్తకము. ఈ పుస్తకములో వార్ధక్యములో కలుగు అనారోగ్యమును గూర్చి కాక, వార్ధక్యములో ఆరోగ్యము గురించి తెలిసికొనవలసిన విషయములను ఆయన వ్రాసెను. మన దేశములో 50 ఏండ్ల వయస్సులోనే చాలమంది తాముచేయు ఉద్యోగమునుండి విరమించి పించను పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఇంగ్లాండు మొదలయిన దేశములలోను, అమెరికాలోను, పించను పుచ్చుకొను వయస్సు 50 ఏండ్లు. ఈ విధముగా ఉద్యోగములనుండి పించను పుచ్చుకొనువారు ఊరికే కూర్చుండక, ఏదో ఇంకొకవిధమైన పనులనైనను చేయుచుండవలెను. పాశ్చాత్యదేశములలో ఇట్లు పించను పుచ్చుకొనినవారు పూర్వము మత సంబంధమైన గ్రంథపఠనయందు కాలతేవము చేసెడివారు. నేడు పాశ్చాత్యదేశములలో మతముల గురించి విశ్వాసము నడలిపోయిన తరువాత అట్టి గ్రంథములను చదువుటయందు కూడ ఆసక్తిని చూపక, ఇంకొక విధమైన పనిలేక, దాదాపుచున్నారని జంగ్ అను మానసిక తత్వవేత్త వ్రాయుచున్నాడు. అందుచేత, ఆధ్యాత్మిక తత్వము లోపించెడి తేవల భౌతిక నాగరికాభివృద్ధి మితిమీరకుండగా, భారతదేశము శ్రద్ధ వహించనిచో, ఆధ్యాత్మిక పురోగమనములో మన నాయకత్వమును గోల్పోవుదుము.

మామూలుగా నగటు జీవనప్రమాణము దాటి వార్ధక్యదశలో పడిన మానవుని మరణమునకు - మధుమేహము, కేన్సరు, రక్తపుపోటు దానికి సంబంధించిన ఇతర వ్యాధులు మొదలయినవి హేతువు లగుచుండును. అందుచే ఈ వార్ధక్యదశలో కలుగుఇబ్బందులు, వ్యాధులు, వాని విరోధము, చికిత్స మొదలగు విషయములనుగురించి, హెచ్చుగా పరిశోధనకు దనవ్యయము అమెరికాలో జరుగుచున్నందుకు ఆశ్చర్య పడనక్కరలేదు.

ఎనుబది యేండ్లు దాటినవారి నెవరినైన, వారి దీర్ఘాయుర్దాయము నకు, ఆరోగ్య సుఖమునకు హేతువులు ఏమి అవి ప్రశ్నింపగా వారు ఒక్కొక్క విధముగా చెప్పుట వార్తాపత్రికలలో చూచుచునేయున్నాము. ఆ యా వ్యక్తుల సలహాలను అన్నిటిని పాటించుట కష్టమే యగును. కాని, సాధారణముగా చెప్పవలసినచో, వార్ధక్యములో శరీరము ఎక్కువ బరువుకంటె, తక్కువ బరువుఉండుట, హెచ్చురక్తపు పోటుకంటె, తక్కువరక్తపుపోటు ఉండుట, ఇవి దీర్ఘాయుర్దాయమునకు మంచి చిహ్నములు. వార్ధక్యములో పరిశ్రమకంటె ఎక్కువ విశ్రాంతియే లాభదాయకము. ఏక్రియలోను 'అతి' గా నంపరింపక అన్నిటిలోను మధ్యేమార్గము నవలంబించుటయే శ్రేయోదాయకమనియు, ఊరికే కూర్చుండక ఏదో ఉపయోగకరమగు పనిలో విమగ్నుడగుట, లేదా సరదాగా ఏదో పనిపెట్టుకొనుట, ఆదుర్దాను పడలిపెట్టి మనస్సులో విశ్చింతగా మండుట, సరియైన వైద్యసలహా, సహాయముకూడ అందుకొనుటలోనుండుట, ఇట్టి పరిస్థితులు సుఖకరమైన దీర్ఘజీవితమునకు తోడ్పడును. కాని, ఒకప్పుడు చుట్టు ప్రక్కలవారు అర్థముచేసికొనక పోయినను, సహకరించక పోయినను అనుకూలత సిద్ధించదు. ముఖ్యముగా ఇట్టి విషయములలో తన కుటుంబమేగాక, ఆతడు నివసించు సంఘమంతయును వృద్ధునితో సహకరించవలయును.

మీరు ఏదైన అధునిక వైద్యశాస్త్ర గ్రంథమునకు ప్రారంభములో ఉన్న విషయసూచికను చూచినచో, అందులో చర్చించిన వివిధవ్యాధుల పట్టికయే ఒక వంద పేజీల వరకు అచ్చుపడియుండుట గమనించ వచ్చును. ప్రపంచములో ఇన్ని వందల రకముల వ్యాధులుండగా, మానవులు ఇంకను ఆరోగ్యవంతులుగా చాలకాలము గడుపుచున్నారనెడి విషయమే మిక్కిలి ఆశ్చర్యమును కలుగజేయుచున్నది : మామూలుగా పొందికగా నడిచెడి మనుష్యుడు చాలరకములయిన అంటువ్యాధులను దరిజేర వీయడు. అంటువ్యాధుల శక్తి, పరిమితి, వానిని విరోధించు ఉపాయములు, పెంపొందవలసిన రక్షణశక్తి మొదలయిన విషయ బాహుళ్యము చాల చిక్కుగా నుండుటచే ఇచ్చట సంగ్రహముగానైనను, వానిని ఉదహరించుటకు అవకాశములేదు. ఇక అత్యంత సూక్ష్మ జీవులేగాక, ఎల్లెర్రీ, కై థిల్లము, అంతర్గ్రంథుల

ప్రాచ విశేషములు, కంతులు మొదలయినవి కలుగుట కారణము అనేకములు కలవు.

ఆరోగ్యముగల శరీరములో క్రియలు ఏవిధముగా నడుచుచున్నవి, వ్యాధిలో ఏవిధముగా మార్పులు ఎప్పుడెప్పుడు వచ్చుచున్నవనెడి విషయములను ప్రతివాడును కొంతవరకైనను తెలిసికొనవలయును. వ్యాధికి సూచకములైన బాధలను 'లక్షణము' అని (symptoms) అందురు. వ్యాధులలో సామాన్యముగా కలిగెడి ఇట్టి లక్షణములను గురించి చెప్పుటకుముందు శరీరమునకు గల సహజ ధర్మములను చెప్పవలెను. ఈ ధర్మములు ఆరోగ్యకర శరీరలక్షణములే అయినను, అవి ఒక్కసారిగా ఎక్కువయినను, లేదా తగ్గిపోయినను అది అనారోగ్యమునకు సూచనయని వెంటనే గుర్తించవలసియుండును. ఉదాహరణకు 'ఆకలి' అను శరీరధర్మమును పరిశీలించినచో, సరియైన సమయమునకు ఆకలివేయుట అనునది ఆరోగ్యమునకు చిహ్నము; కాని, అతి ఎక్కువ ఆకలి వేయుట, ఆకలి పూర్తిగా మందగించుట కొన్ని వ్యాధులను సూచించును.

ఇట్టి సహజమైన ధర్మము లేవయో, ఏవి వ్యాధికి సూచనలో చాలమందికి తెలియనే తెలియదు. ధోజనమయిన తరువాత తేమపులు రాకపోవుట వ్యాధికి చిహ్నమని కొందరు భావించుచున్నారు. ఇది ఒక దురభిప్రాయము. కొంతమంది రోగులు తమకు కొన్నాళ్ళు దగ్గు వచ్చెడిదని చెప్పుచు, "అది మామూలు దగ్గు లేండి" అని, దగ్గు ఆనునది ఒక సహజ శారీరక ధర్మమనునట్లును, డాక్టరుగారు ఆ విషయమై అందోళనపడకుండ ధైర్యము చెప్పుట తమవని యన్నట్లును. భావించి మాట్లాడుదురు.

చాక్లరు రోగిని పరీక్షించు నప్పుడు ముందుగా ఆతని వ్యాధి విషయమై పూర్వచరిత్ర, కుటుంబములోని సంఘటనలు, రోగి పుట్టినప్పటినుంచియు ఆతని పూర్వచరిత్ర, మొదలయిన అంశములను సమగ్రముగా అడిగి తెలుసుకొనుట చాల ముఖ్యము. ఇది సరిగా జరిగిన తరువాతనే రోగియొక్క శరీరావయవముల పరీక్షను చేయవలెను. మానవ వైద్యమునకు, పశువైద్యమునకు తేడా ఈ విషయములోనే ఉన్నది. మానవుడు తన బాధలను మాటలతో చెప్పగలడు; జంతువు అట్లు వ్యక్తము చేయలేదు. కొన్ని ఆధునిక వైద్యశాలలలో కూడ రోగి చరిత్రను సమగ్రముగా అడిగి తెలుసుకొనకుండగా, కేవలము రోగి శరీరమునే పరీక్షించి వ్యాధిని నిశ్చయించుట చాల విచారకరమైన విషయము.

అందరకును సాధారణముగా కలిగెడి వ్యాధి జ్వరము కనుక ఆ లక్షణమును మొదట చర్చించెదము. రోగి విశ్రాంతిగానుండినప్పుడు నాలుకక్రింద అధమము రెండు నిమిషముల కాలమైనను ౬ ర్యామీటరును పెట్టి యుంచవలెను. 98.4 F° డిగ్రీలు అను అంకె ఉండుచోట నార్మలు అను విషయమును చెప్పుటకు బాణము వంటి ఒక గుర్తు ముద్రింపబడి యుండును. కాని, ఎవ్వరికిని కూడ 'నార్మలు' అనునది 24 గంటలలోను ఒకే విధముగా నుండుట సంభవించదు. ఈ నార్మలు వేడిమి ఉదయము, సాయంకాలపు వేళలలో మారుచుండును. అంతేగాక, ఆతడు చేయువనిని బట్టి, లేదా ఆతడు తీసికొనెడి విశ్రాంతిని బట్టి, కూడ నార్మలు మారుచుండును, శరీరవేడిమి నార్మలు మార్కు. అనగా బాణము మార్కు. దాటినచో, 'జ్వరము' వచ్చినదని చెప్పుదుము. ఆ జ్వరముతో కూడి యుండు ఇతర లక్షణములను బట్టి వ్యాధిని నిశ్చయించుటకు కొంత అవకాశము కలదు.

దగ్గు అను లక్షణము కూడ సాధారణముగా కలిగెడి బాధయే, ఇది సాధారణముగా శ్వాసనాళికలలోగాని, ఊపిరి తిత్తులలోగాని, హృదయములోగాని వ్యాధియున్నప్పుడు సంభవించుచుండును. ఇక ఏ పరిస్థితుల వలన దగ్గు వచ్చుచున్నదియును, ఆ దగ్గు ఏ విధముగా మున్నదియును, దానిలో పడెడి కళ్లె ఎట్లున్నదియును, ఎంతవడుచున్నది మొదలయిన విషయములన్నియును డాక్టరుకు తెలియవలయును.

శరీరములో ఎక్కడనైనా నొప్పి, లేక శూల కలిగినచో, సరిగా దాని స్థానము, దాని స్వభావము, ఆ శూల హెచ్చుటకు, తగ్గుటకు వలయు పరిస్థితులు, ఆ నొప్పిలో సంభవించెడి ఇతర లక్షణములు, నొప్పి తగ్గుటకు రోగి అంతకుపూర్వము పుచ్చుకొనిన ఔషధములు, అవలంబించిన పద్ధతులు, వానివలనిఫలితములు, మొదలయిన విషయముల నన్నిటిని చెప్పవలయును. ఉదాహరణలో గనుక శూలయున్నచో, ఆశూల భోజనమునకు పూర్వమా? భోజనమయిన తరువాతనా? సరిగా ఎన్నిగంటల తరువాత? ఆహారము మార్చినచో వచ్చుచున్నదా లేదా? వాంతులు అగుచున్నవా? అయినచో, వాంతిఅయిన తరువాత శూల తగ్గునా హెచ్చునా? శ్రీ రోగు లయినచో, ఋతురక్తము అగుట మొదలయిన అంశములతో ఈ శూల కేమయిన సంబంధమున్నదా? ఇట్టి విషయములనన్నిటిని డాక్టరుకు చెప్పవలయును.

సాధారణముగా రోగి ఏదైన శూలవచ్చినపుడు సొంతవైద్యము చేసికొనుచుండును. ప్రస్తుతము బజారులో ఈ నొప్పిని అణచెడి ఔషధము లనేకములు విరివిగా అమ్ముచున్నారు.

ఏదైన నొప్పి కలిగినప్పుడు దానిని పుట్టించు కారణమును సరిగా తెలిసికొనిన తరువాత చికిత్స చేయించుకొనవలెను గాని, ఆ నొప్పికి

ఇట్టి మందులను వాడుట ఎంతమూత్రము మంచిదికాదు. ఈ విధముగా వొప్పలను అణచెడి మందులలో మార్ఫియా వంటివి రోగికి క్రమముగా అలవాటు అయిపోయి, ఆ దురలవాటును వదలుకొనలేని దుస్థితివికూడ తెచ్చిపెట్టును.

విశ్రాంతిగా ఉన్నప్పుడును, లేదా స్వల్పమైనవని జేయునప్పుడును వగర్చు వచ్చినచో, అందుకు, గుండె సరిగా పనిచేయకపోవుట కారణము కావచ్చును. లేదా ఈ గుణము శ్వాసకోశములకు సంబంధించిన కొన్ని వ్యాధులలో కలుగవచ్చును. అనగా న్యుమోనియా (శ్వాసనక జ్వరము లేదా ఊపిరితిత్తులలో వాపు), శ్వాసనాళికకు సంబంధించిన ఆయాసము, ఊపిరితిత్తులలో చిన్నచిన్న గాలిగొట్టములు లేదా చిన్నచిన్న సంఘటన సాగిపోవుటచే కలిగెడి దగ్గు. అనునవి ఇట్టి వ్యాధులు.

శరీరములో కాలుసేతులు మొదలయిన వానిలో ఏదైనను పని చేయనిచో, ఆ అవయవమునకు సంబంధించిన నాడిలో వ్యాధియుండునని గ్రహించవలెను. మాటసరిగా రాకపోవుట, ఆయా అవయవములు తన ఇష్టము లేనిదే కదలుచుండుట, రోగి కొన్ని స్వర్భనాడులకు సంబంధించిన బాధలతో బాధపడుచుండుట, మూత్రము విడుచుటకు ఇబ్బందులు - ఇట్టి లక్షణములు నాడులలో వ్యాధి యున్నదని సూచించును.

ఒక్కొక్కప్పుడు రోగి క్రమముగా గాని, హఠాత్తుగా గాని స్పృహతప్పి పడిపోవును. దీనినే 'మూర్ఛ' అని అందురు. ఈపరిస్థితికి అనేక కారణములున్నవి. మధుమేహము, అపస్మారము, మూత్రపిండములు సరిగా పనిచేయకపోవుట, మస్కిష్క రక్తస్రావము, విషమును ప్రమాదముచే తీసికొనుట, ఉష్ణప్రదేశములలో చలిజ్వరము, వడదెబ్బ మొదలయిన భిన్నకారణములచే మూర్ఛకలుగును. ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ మూర్ఛకు సరియైన కారణమును వెంటనే కనిపెట్టుట చాలిష్టము,

రోగి శరీరమును జాగ్రత్తగా పరీక్షణేయుటయేగాక, ఔషధప్రయోగ శాలలో కావలసిన పరీక్షలనుకూడ జరుగురుగా చేయవలెను.

రోగి స్వయముగా అనుభవించు లక్షణములేగాక, పరీక్ష చేయుట వలన వైద్యునకు మాత్రము తెలిసెడి గుణములు కొన్ని గలవు. హృదయములో కలిగెడి మర్పురు, అనగా మరమరధ్వని, (ఇది పైత స్కోపు పరీక్షచే తెలియును) సాధారణముగా నాడులలో కలుగవలసిన వేగములోను, ప్రతిఫలనంవేగములలోను (alterations in reflexes) మార్పులు, కాలేయము మొదలయిన అవయవములు వృద్ధి నొందుట మొదలయినవి ఇట్టివి. ఈ గుణములు పరీక్షించు డాక్టరుకే తెలియును గాని, సాధారణముగా రోగికి తెలియవు. ఈ పుస్తకము వైద్యేతరులకు ఉద్దేశింపబడినది కావున పై జెప్పిన పరీక్షలు మొదలయిన వానిని ఇచ్చట చెప్పుటలేదు. ఈ పరీక్ష విషయములు డాక్టరులు మాత్రము నిర్ధారణ చేయవలసినవి.

అయితే, కొన్ని కొన్ని లక్షణములు డాక్టరులకే గాక ఇతరులకు కూడ, రాబోవు వ్యాధిని చూపించుచుండును. ఉదాహరణకు శరీరము మీద ఎచ్చటవైనను వాపు ఉన్నచో, అది వ్యాధియని రోగికి, డాక్టరుకు కూడ తెలియును. ఆ వాపు ఎక్కడ పుట్టినది, ఏ విధముగా వ్యాపించు చున్నది, నొప్పి, పోటు మొదలయిన దాదలు ఉన్నది, లేనిది మొదలయిన విషయములను డాక్టరుకు తెలియజెప్పవలెను. రోగి అట్లు తన దాదల నన్నిటిని చెప్పిన తరువాత, డాక్టరు కావలసిన పరీక్షలనుజేసి వ్యాధిని విశ్వయించుకొనును.

రోగవిదానము (diagnosis) నను, రోగిచరిత్ర, రోగము యొక్కచరిత్ర, రోగిశరీరమంతటిని జాగ్రత్తగా పరీక్షింపగా తెలిసిన

విషయములు, లేదరేటిలో రోగిరక్తము మొదలైనవి పరీక్షించగా తేలిిన అంశములు, కొన్ని సందర్భములలో ఎక్స్-రే ఫోటోలవలన, ఇంకను అవసరమయినచో ఎలక్ట్రోకార్డియోగ్రామ్ మొదలయిన యంత్రముల సహాయమున జేయు పరీక్షలు, జీవరసాయన పరీక్షలు, మొదలయిన అనేక పనులవలన తెలిసికొనుటకు వీలయిన సమాచార మంతయు అవసరము. ఈ విషయముల నన్నిటిని కలిపి, ఆలోచించి, పొందికతో ఒక విర్ణయమునకు వచ్చుటయే 'వ్యాధి నిదానము' అని చెప్పబడును. కొన్ని పరీక్షలు, అనగా ఎక్స్-రేపరీక్షలు మొదలయినవి చేయవలసిన అవసరము అరుదుగా కలుగుచుండును. అయితే, ఆ యంత్రములు అవసరమునకు అందుబాటులో ఉండవలెను. నేటి నవీన పరిశోధనలవలన, క్లిష్టమైన అనేక వ్యాధులను గూడ ఖచ్చితముగ విర్ణయించుటలో చాల సులువు మార్గములు ఏర్పడియున్నవి.

పాశ్చాత్యదేశములలో ఆసుపత్రులలో చనిపోయెడి రోగుల శవములలో మాటికి ఏదొంటిని శవచ్ఛేదన పరీక్షకు (postmortem examination) ఇచ్చినగాని ఆ ఆసుపత్రిని వైద్యకళాశాలకు అనుబంధముగా జేర్చుకొనరు. ఇట్టి శవచ్ఛేదన పరీక్షజేయుట వలననే వివిధ వ్యాధుల నిదాన విర్ణయములను జేయుట చాల సుకష్టమైనది. శరీరరచనా శాస్త్రము (anatomy) శరీర ప్రక్రియా విజ్ఞానము (physiology) జీవరసాయనశాస్త్రము (biochemistry) రోగ వికృతి విజ్ఞానము (pathology) మొదలయిన శాస్త్రముల ఆధారములనుబట్టియు, ప్రతివ్యాధిని గురించిన విషయములను శవచ్ఛేదనజేసి ప్రత్యక్షముగా తెలుసుకొనుటను బట్టియు, ఆధునిక వైద్యశాస్త్రము మిగిలిన వైద్యవిజ్ఞానములకంటె హెచ్చు అభివృద్ధి గాంచినది.

ఎప్పుడైనను వ్యాధిని నిర్ధారణజేసిన తరువాతనే చికిత్సను చేయవలయును. అంతేగాని, రోగి బాధపేరుచెప్పగానే మందు ఇచ్చివేసి, తరువాత రోగనిదానము చేయుట యుక్తముగాదు. ఏ డాక్టరు అయినను రోగము వలానా అవి మనస్సులో నిశ్చయించుకొనిన తరువాత గాని సరిగా చికిత్సచేయలేదు కదా ! ప్రస్తుతము, చప్పున వ్యాధి కుదరవలెనను తొందరలో అంటిబయోటిక్సు అనేడి ఔషధములు (పెన్సిలిను, సల్ఫా ఔషధములు మొదలయినవి) ముందు ఉపయోగించివేసి, తరువాత వ్యాధినిదానము సావకాశముగా చేయుచున్నారు.

ఇక వైద్యవిషయములో చికిత్స అనునదే అన్నింటిలోను ప్రధానాంగము. రోగికి కావలసినది అదే. ఏ డాక్టరు అయినను, రోగికి కలిగెడి గుణములను బట్టియే అతని శ్రేష్ఠత విరూపింపబడుచున్నది. ఆధునిక వైద్యకళాశాలలో చదివిన విద్యార్థులకు అన్నిరకముల వ్యాధుల చికిత్సలను బోధింతురు. చికిత్సా విషయములో వారిపై పూర్తిగా నమ్మకము ఉంచ వచ్చును.

చికిత్స అనగా ముంచుగా ఒక సీసాలో ఔషధము, ఒక ఇంజెక్షను యిచ్చుట మాత్రము కాదు. ఈ ఇంజెక్షనులు అంతకంతకు ఎక్కువయిపోవుచున్నవి. రోగి తీసికొనవలసిన ఆహారము విషయమై నలహాలు, ఎంత ఎట్టి విశ్రాంతిని తీసికొనవలసినది, దాదలను తగ్గించెడి వేడినీళ్ళ కావడము, అవిరి పట్టుట మొదలయిన పద్ధతులు, మనస్సునకు దైర్యము చేకూర్చుట, మొదలయిన క్రియాకలాప మంతయును ఈచికిత్స లోనే చేరును. తీవ్రవ్యాధులలో చికిత్సతోపాటు పరిపూర్ణ విశ్రాంతి తీసికొనుట అత్యవసరము. ఆ విశ్రాంతినే నేడు కొంతమంది సరిగా పాటించుట లేదు.

మనదేశములో చూడ లనేక విధములైన వైద్యపద్ధతులు కలవు. ఆధునిక వైద్యశాస్త్రము తప్ప మిగిలిన వైద్యపద్ధతులు సామాన్యముగా వ్యాధినిదానముకంటె చికిత్సకే హెచ్చు ప్రాధాన్యమును చూపుచున్నవి. ఈ వైద్య పద్ధతుల నవలంబించు వైద్యులు ఏవో కొన్నిసంగతులు అడిగి వెంటనే చికిత్సను ప్రారంభించుచున్నారు. శాస్త్రీయముగా అభివృద్ధిజెందిన ఆధునిక వైద్యమును ఈ ఇతర వైద్యపద్ధతులు ఎన్నటికిని త్రోసివేయ జాలవు.

అప్పుడప్పుడు రోగి, ముఖ్యముగా దనవంటదైన రోగి, తనకు ఫలానావిధముగా చికిత్సను లేదా చికిత్స ప్రక్రియలను చేయుమనియు, ఫలానా ప్రక్రియలు పనికిరావనియును, వైద్యునికే ఆజ్ఞల నిచ్చు చుండును. ఆత్మశ్రేయస్సునుకోరు ఏరోగియైనను నరే ఇట్టి వైఖరిని అవలంబించుట ఎంతమాత్రము మంచిదికాదు. సుశీఘ్రదైన డాక్టరును నమ్మి ఆతడు చెప్పినట్లు చేయవలయును. ఇతర విషయములలో నలెనే వైద్యవిషయములలోగూడ మానవుల పద్ధతులు, వైఖరి, ఇష్టావిష్టములు, భిన్నభిన్నములుగా నుండును. కొంతమంది రోగులు ఎట్టి లక్షణములు బాధలు ఉన్నను వ్యాధి ముదురువరకు వైద్యుని సలహా చేయరు. మరి కొంతమంది ఒక్కవ్యాధి చికిత్సకొరకే వైద్యులను, వైద్యపద్ధతులను గూడ తరుచుగా మార్చుచుండురు. ప్రతి కుటుంబమును సరియైన వైద్య నొకనిని కుటుంబ వైద్యునిగా నియమించుకొని, ఆతనితో తమకు కలిగెడి బాధలను వెంటనే చెప్పుచుండినచో, ఆతడు ఆకుటుంబములోని వ్యక్తుల ఆరోగ్య పరిస్థితులను తరుచు పరిశీలించుచు అవగాహన చేసి కొనుటచే, సరియైన సలహానిచ్చి, సత్వరారోగ్యమునకు హెచ్చుగా తోడ్పడును. ఇది అన్నిటికన్న మంచి పద్ధతి.

సాంఘిక వైద్యమనునది ఈశుద్ధ్యనే బయలుదేరిన ఒక వైద్యాంగ విశేషము. ఒక్కొక్క వ్యాధియొక్క కారణములను తెలిసికొనుటకు ఆ వ్యాధిని అదుపులో నుంచుటకు, సామాన్యముగా వైద్యుడు కొన్ని మార్గములను అవలంబించును. ఆ వ్యాధికి కారణములను, పరిస్థితులను, సమాజము నంతటిని దృష్టిలో నుంచుకొని ఈ వైద్యాంగము ఆలోచించును. ఇంతవరకు వైద్యకళాశాల విద్యార్థి ఆయా వ్యాధులను గూర్చి తెలుసుకొనుచు లోగియొక్క వ్యాధివిగూర్చి 'ఏమిటి ఈ వ్యాధి యొక్క నిదానము?' అని మాత్రము ప్రశ్నించుకొని, ఆ వ్యాధి తయ వ్యాధియనియో లేక మేహవాతపు నొప్పులనియో చెప్పినచో అంతటితో సంతృప్తిపడి ఊరుకొనెడివాడు. అలాగుననే ప్రజారోగ్యశాఖలో పని జేయు వైద్యుడు లేక వైద్యవిద్యార్థి ఆయాప్రదేశములను కుచిగా నుంచుట, మంచినీటి సరఫరా, మురికిని చెత్తను తీసివేయు పద్ధతులు, అంటువ్యాధులను అరికట్టు మార్గములు - ఇట్టి కార్యములలో నిమగ్ను డయ్యెడివాడు.

నేడు విషయము నిచ్చు వైద్యుడు వ్యాధిని మాత్రమును నిర్దేశించుటయేగాక, ఆ వ్యాధి రోగికి ఎందుకు కలిగినది, ఎప్పుడు సరిగా బయలుదేరినది, ఏ ఖాతిక. మానసిక పరిస్థితులవలన ఆ వ్యాధి జనించినది, ఇట్టి ప్రశ్నలకు సమాధానము చెప్పవలయును. ఉదాహరణకు క్షయవ్యాధిని చూచినచో, ఈ రోగికి క్షయవ్యాధి కలిగినది అని చెప్పినంత మాత్రమున వైద్యుని పని అయిపోదు, ఆ క్షయవ్యాధి ఆ రోగికి ఎందుకు రావలయును అను విషయమునకు కూడ సమాధానము చెప్పవలెను. ఇట్టి ప్రశ్నలకు సమాధానము చెప్పగలుగుటకు వైద్యుడు రోగులను తన ఆసుపత్రిలో పరీక్షించినంత మాత్రమున సరిపోదు. ఆ రోగియొక్క ఆర్థికసంపత్తి, ఆతని సామాజిక వ్యవస్థ, మొదలయిన విషయముల నన్నిటిని వైద్యుడు తెలుసుకొనవలయును. ఆ రోగి ఇంటికి వెళ్ళి ఆ రోగిని ఎవరెవరు ఏవిధముగా కలుసుకొనుచున్నారో తెలుసుకొనవలెను. కేవలము ఆసుపత్రిలోనే రోగిని పరీక్షించి వ్యాధి నిదానము చేయుట అనగా, ఒక్క బొమ్మను (ప్లీల్ ను) చూచి సినిమా కథ నంతటిని గ్రహించుట వంటిది. శకుంతల, దుష్యంతుల బొమ్మను చూచినంతమాత్రమున అభిజ్ఞానశకుంతలము కథ అంతయు తెలియునా? రోగియొక్క సాంఘికమైన, ఆర్థికమైన పరిస్థితుల నన్నిటిని గ్రహించి నేడు సాంఘిక వైద్యశాస్త్రము మిక్కిలి వ్యాప్తిచెందినది. మానవుని శరీరమునకు బాహ్యమైన సర్వప్రపంచమును ఈ వైద్యాంగమునకు అవసర విషయములే అగుచున్నవి. ఆసుపత్రులలో రోగ నిదానమునకు శరీర వికృతి శాస్త్రము (Pathology) ఎట్లు ఉపయోగ పడుచున్నదో, అదేవిధముగా సాంఘిక వైద్యమునకు సాంఘికశాస్త్రము (Sociology) ఆర్థికశాస్త్రము, (Economics) గణాంక శాస్త్రము (Statistics) మొదలయినవి ఉపయోగపడుచున్నవి.

ఒక శతాబ్దము క్రిందట న్యూమన్ (Neumann) అను నాతడు వైద్యశాస్త్రము, యథార్థమునకు సాంఘిక శాస్త్రముల విభాగమునకు చెందునని చెప్పినాడు.

ఈ సాంఘిక వైద్యమున ఈ క్రింది విషయములు ముఖ్యముగా గణనీయాంశములుగా నుండును. ఈ శాస్త్రమునందు కృషి అభివృద్ధి అయినకొలదిని, ఇంకను ఇతర శాస్త్రములు ఇందులో జేరుటకు అవకాశము కలదు.

1. గణాంకశాస్త్రము :-

కేవలము ఫలానావ్యక్తి మరణించినాడని చెప్పుట వలన ఏమియు ఉపయోగములేదు. వైజ్ఞానికముగ అభివృద్ధిజెందిన అన్నిదేశములలో కూడ మరణములను గురించి విశిష్టముగా పరిశీలించెడి వివేదికలను, (reports) తయారు చేయుచున్నారు. ఏ వ్యాధిని అదుపులోనికి తెచ్చుట కైనను, ఆ వ్యాధివలన మరణించువారి సంఖ్య, వారి వయస్సులు, ప్రేమరుషభేదములు, భౌగోళిక పరిస్థితులు, ఆర్థిక, సాంఘిక పరిస్థితులు, వారి వృత్తులు, మొదలయిన వాని నన్నిటిని పరిశీలించవలెను.

2. ఆహారము : పోషణ :-

వెనుకటి అధ్యాయములో ఒక్కొక్క వ్యక్తి తినవలసిన ఆహారమును గురించి, అందులో లోపములు కలిగినచో వచ్చు వ్యాధులను గురించి, చర్చించుకొని యుంటిమి. కాని, ఆహార విషయము ఇంకను విశాలమైన సమస్య. ఆ యా ఆహారములను తినెడివారెవరు ; వారి కొనుగోలు శక్తి ఎంత ; తినవలసిన వారందరికి పోషణకు తగినంత ఆహారమును పెద్దమొత్తముమీద ఉత్పత్తిజేయుట, సరఫరాజేయుట, ఎట్లు ; దట్టించి కొనగలిగిన వారికి, ఆ యా ఆహారములలో తమకు

సరిపడుచానిని ఎంచుకొనుటకు అవసరమైన విజ్ఞానము కలదా : మొదలయిన విషయము లన్నిటిని ఆలోచింపవలయును. ఆహారమును ఉత్పత్తి జేయుటకు వ్యవసాయము ఎంత ముఖ్యమో, సాంఘికారోగ్యమునకు ఆహారమును గురించిన విజ్ఞానము అంతముఖ్యము. గత యుద్ధములో ఇంగ్లాండుదేశము ప్రభుత్వము ద్వారా ఒక ఆహారప్రణాళికను ప్రచారము చేసినది. దానివలన, అట్టి విధానములచే కలిగెడి సౌకర్యములు ప్రజలకు బోధపడినవి. దానిలో ప్రతిరోజును తినెడి ఆహారములో ఏ ఏ వదార్థములు అవసరము మొదలయిన విషయములన్నియు చెప్పబడినవి. ఈ ప్రచారమునకై ప్రభుత్వమునకు ఖర్చు ఎక్కువ అయిన మాట నిజమే. కాని ఇందువలన శిశుమరణములు, గర్భవతుల మరణములు, బిడ్డల తల్లుల మరణములు చాల తగ్గిపోయి, యుద్ధమునకు పూర్వముండెడి ఆరోగ్యపరిస్థితులు ఆదేశములో పునఃస్థాపింపబడినవి.

3. నివాస గృహములు :-

ధనమును సంపాదించువారు ఇంటియందు 24 గంటలలో ఎన్ని గంటలు యండవలయును? స్త్రీలు, వృత్తినుండి విరమించి విశ్రాంతి పుచ్చుకొనెడి వృద్ధులు, చిన్నపిల్లలు, ఇండ్లలో ఎంతవేపు ఉండవలయును? మొదలయిన విషయములను సౌకర్యముగా ఆలోచించినచో, మొత్తము జనసామాన్యమునకు కట్టవలసినవచ్చు ఇండ్ల యొక్క ప్రాముఖ్యత అర్థము కాగలదు. ఈ నివాస గృహనిర్మాణ విషయమై గూడ శాస్త్రీయమైన పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టవలయును.

4. అంటు వ్యాధులు :-

ఇప్పుడు అభివృద్ధి నొందిన దేశములలో కూడ, కొన్ని శతాబ్దాలకు పూర్వము సాంక్రామిక రోగములు (అంటువ్యాధులు) హెచ్చుగా నుండెడివి. అవి నేడు తగ్గిపోయినవి. కాని అర్థికసంపదలేని దేశములలో

ఇంకను అవి వ్యాపించియున్నవి. మళాచికము, ప్లేగు, కుష్ఠరోగము మొదలయినవి ఇందుకు నిదర్శనములు. పాశ్చాత్యదేశములలో జీయ వ్యాధి చాల మట్టుకు అణగి పోయినది. కాని భారతదేశములో అది నేటికిని ఒక సమస్యగానే యున్నది. భారతదేశము మొదలయిన దేశములలో అంచువ్యాధులను కలుగజేయు కారణములు, పరిస్థితులు మొదలయినవానిని గురించి ఆలోచించెడి పద్ధతి సాంఘిక వైద్యాంగములలో ఒక భాగమై యున్నది.

5. పారిశ్రామిక వైద్యము :

పరిశ్రమలు అభివృద్ధి నొందిన నేటికాలములో బొగ్గు, ఇనుము మొదలయిన గనులలోనుండు పనివాండ్రకు వారి పనియొక్క స్వభావమునుబట్టియు, వారు తప్పని సరిగా పీల్చవలసినవచ్చు బొగ్గుపొడి, బూడిద మొదలయిన వానిని బట్టియు, వారి బీదతనము వలన తప్పనిసరి అయిన జీవిత పద్ధతుల వలనను, ధనికవర్గమువారు ఏర్పరుచు నియమముల వలనను, ఆరోగ్యము దెబ్బ తినుచున్నది. మంచి అభివృద్ధి ఉన్నదేశములలో పనివారికి ఇట్టి పరిస్థితులవలన ఆనారోగ్యము కలుగకుండ రక్షణలు కల్పింపబడినవి. ఈ విషయము లన్నియు పారిశ్రామిక వైద్యమునందే చర్చింప బడును.

ఒక వ్యక్తి చేయు వృత్తి, అతని మనస్సునకు, శరీరమునకు సరిపడుట - అతని ఆరోగ్యమునకు చాల అవసరము. ఎవని మనశ్శరీరములకు అనువైన వృత్తిని వాడు ఎంచుకొనుటకు - అతని వైద్యుడు, అతని ఉపాధ్యాయుడు, అతని తల్లితండ్రులు, సాంఘిక సేవకులు, ఇందరు సహకరించి తోడ్పడవలెను. ఈ విధమైన వృత్తి మార్గదర్శకత్వము విషయమై రష్యాదేశమున జరిగినంత కృషి మరేదేశమునను జరుగ లేదందురు.

6. మానసికశాస్త్రము : మనశ్శరీర వైద్యము :

వ్యాధిని కలుగజేయుటలో మనస్సునకు, శరీరమునకు గల పరస్పరసంబంధమును గురించి ఇదిపరికు చెప్పియుంటిమి. సమాజ నిర్మాణమునకు, దానితో వ్యక్తికి గల సంబంధమును గురించి మనశ్శరీర శాస్త్రముకన్న సన్నిహితముగ చర్చించు శాస్త్రములేదు. మానసిక ఆరోగ్యమును సంగ్రహముగా వివరింపవలసి వచ్చినచో మానసిక ముగ పరిపూర్ణ ఆరోగ్యవంతుడైన వ్యక్తి :

(1) ఆత్మవిశ్వాసము గలిగి పరులను గౌరవించుచు తనశక్తిని తెలిసికొనినవాడు కాబట్టి. తనకుగాని, ఇతరులకుగాని, తాను ఉపకరించు విషయములో ఏ మాత్రము వెనుదీయదు.

(2) ఇతరుల ఆభిప్రాయములను గౌరవించును. వారి సహకారముతో పనిచేయును. పదిమందితో కలిసియుండుట ఆనందముగా భావించును.

(3) తన పనిని, క్రీడలను, తన కుటుంబ జీవనమును, సంఘ జీవనమును ఆత్మవిశ్వాసముతోను ఉత్సాహముతోను, నిర్భయముగాను ఎవరితోను గొడవ పెట్టుకొనకుండగా హాయిగా సాగించుకొనును.

7. వివాహము, సంతానము, జనాభా సమస్యలు :

వివాహము, సంతానాభివృద్ధి, జనాభా పెరుగుదల అనేది విషయములను గురించిన సమస్యలకు పైన జెప్పిన సంగతులతో చాలమట్టుకు సంబంధముండును. వివాహము, ప్రీపురుష సంబంధము అనేది సమస్యలు నేటికాలములో ఒక్కొక్కప్పుడు చాల దుఃఖమును, మానసికమైన బాధలను తెచ్చిపెట్టుచున్నవి. ప్రపంచములో కొన్ని దేశములలో జరిగెడి వివాహములలో మూడవవంతు విడాకుల పద్ధతిమీద విడిపోవుచున్నవని, అచ్చట వివాహ వ్యవస్థలో ఏదో తీవ్రమైన లోపము ఉండవలయు ననిపించును.

పు రో హి తు డు జనన, వివాహ, మరణములు మూడు సందర్భములయందును అవసరమై యుండగా, వైద్యుడు జనన, మరణములు రెండు సమయములందే అవసరమని లోకోక్తి కలదు. కాని నేడు వివాహ జీవితము ఆనందదాయక మగుటకు కూడ వైద్యుడు చేయవలసిన సేవ ఎంతో ముఖ్యమైనదని గుర్తించుచున్నారు.

8. వైద్యసహాయమును విస్తరింపజేయుట :-

వ్యాధిని జయించుటకును, నిరోధించుటకును సాధించిన వైజ్ఞానిక విశేషములన్నియు ప్రపంచములో అందరికిని, మారుమూలల నున్న వారికి గూడ, అందుబాటు చేయుటకు తగిన అవకాశము లేకున్నచో ఇంత విజ్ఞానాభివృద్ధియు నిరర్థకమే యని చెప్పవలసియున్నది. అందుచే మనదేశములో వైద్యవృత్తి వ్యవస్థను ఏర్పరుచుటలో, రష్యను పద్ధతినా, బ్రిటీషు పద్ధతినా, లేదా అమెరికా పద్ధతినా? దేనిని అవలంబించవలెను, అనేది విషయము గురించి ఎంతయో ఆలోచన, పరిశీలన చేయవలసియున్నది. ఇతర దేశములందుండు పరిస్థితులను అన్నిటిని చూచి, వాని యందుండు మంచిని మాత్రము మనము గ్రహించవలయును.

సాంఘిక వైద్యవిభాగము ఇట్టి విశేషముల నెన్నిటినిో సమావేశనము చేయవలసి యుండుటచే, అందుకుగాను ప్రపంచమంతటను అనేక ప్రత్యేక సాంఘిక పరిశోధన సంస్థలు స్థాపింపబడి పనిచేయుచున్నవి. ఇంగ్లాండు దేశమున అక్సుఫర్డులో ఉండెడి సాంఘిక వైద్య సంస్థ (Institute of Social Medicine) విని కచ్చితీకిని ఇంచుమించు మూలసంస్థ, అనికూడ చెప్పవచ్చును. ఈ సంస్థలలో సాంఘిక క్షేమమునుగూర్చిన అభిప్రాయములు కార్యరూపము దాల్చునటుల చేయుటకు అనువైన పద్ధతులను రూపొందించుటయేగాక, అనారోగ్య నివారణనుగూర్చి పరిశోధించునట్లే, ఆరోగ్య పరిరక్షణనుగూర్చి గూడ పరిశోధనలు చేయుచును.